

המפתח

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לאתגליא לעתידי-לבא
י"ז בעז"ה ע"י "מכון אור האורות"
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

האזנה

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

גליון 113

פרשת בהר-בחקתי תשפ"א

פרקי-אבות פרק חמישי

כבוד ה' יאספך - על נשמות קדושי מירון

פרשת בהר

"ושבתה הארץ שבת לה" (ויקרא כה, ב)
- ענין 'שמיטה' -

א. ח"א ו, ו - "דשמיטן גדפיהו" [נוצותיהם היו שמוטות] (בבא-בבא עג:). פרש רש"י: **'נוצות'**. זה בחינת **'מחלקת ובזיונות'**, כמו שכתוב (דברים כה, יא): **"כי ינצו אנשים"**.

הינו: שאין משגיחין על **'מחלקת ובזיונות'** שמבזין אותן, **"ושומעים הרפתן ואינם משיבים"** (שבת פח:). וזה לשון **"דשמיטן"**, כמו שכתוב (דברים טו, ב - בשמטת כספים: "וזה דבר השמטה") **"שמוט כל בעל משה ידו"** - הינו: שלא יתבע עלבונו.

ב. לקוטי-הלכות, עבודת-אלילים ג, יא (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כה, א'חוי לן מנא) - זה בחינת **'מצות שמיטה ויובל'**, שאז הכל הפקר, וכלם חברים, וכלולים זה עם זה - כי אז הוא בבחינת **'למעלה-מהזמן'**, שזוכין לזה על-ידי שמפקירין נכסיהם ונכללין זה בזה, שעל-ידי-זה מאירין הגונין, שעל-ידי-זה נכללין בבחינת **'למעלה-מהזמן'**.

ג. לקוטי-הלכות, פריקה-וטעניה ד, ו-ז (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב ב, י'מי חנכה) - **'שמיטה'** בחינת **'שבת'**, כמו שכתוב (ויקרא כה, ה): **"שנת שבתון יהיה לארץ"**, וכמו שפרש רש"י: **"כמו שבת בראשית"** וכו'.

הינו: שבשנה השביעית נמשך קדשת שבת על הארץ, ועליהן כל הפרות ותבואת הארץ הם הפקר לכל - כי מתבטלין כל הפעלות-משתנות וכל הדעות-משנות, ונכללין באחדות-הפשוט.

ועליהן כל התבואה הפקר לכל - כי אסור שיהיה שום הקפדה ושנוי דעה על התבואה בשנה השביעית, לומר: **"שזאת התבואה שיהי לבעל-שדה זה, וזאת התבואה שיהי לבעל-שדה אחר"**! - שזהו בחינת **'פעלות-משתנות'** ו'שנוי-דעות'. כי עכשו הכל שווין, כי נכללת הארץ אז בבחינת **'שבת'** - ששם נכללין כל הפעלות-משתנות' יחד ב'אחדות-הפשוט' - ששם הכל כלולין יחד, ואסור שיהיה שום שנוי דעה והקפדה ביניהם.

ועליהן אז אסורים כל עבודת הארץ, כמו שכתוב (שם שם, ה): **"שדה לא תזרע וכו' שנת שבתון יהיה**

לְאָרֶץ – כי אז בחינת 'שבת', שאז מתבטל בחינת 'עבד מט"ט', ונכלל בבחינת 'בן', בחינת 'ניחא'.

ומחמת שעקר העבודות נאחז ביותר בבחינת ה'ארץ', ששם כל העבודות הקשות שנמשכו על-ידי 'חטא אדם-הראשון', שנגזרה (בראשית ג, ז): **"אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָהּ בְּעֵצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה"** וכו' – על-כך שם צריכין עקר התקון. על-כך עקר אסור עבודה בשמטה הוא ב'עבודת-ה'ארץ' – לבטל משם בחינת עבודות על-ידי בחינת שבת, כנ"ל.

וכן כל בטול ה'פעלות-משתנות' הוא ב'תבואת-ה'ארץ', שאסור לכל אחד להחזיק בתבואתו: **"כֹּאֲלוּ הִיא שְׁלוֹ לְבָדוֹ, וְלֹהֲקַפִּיד חֲסוֹן-שְׁלוֹם עַל חֲבָרוֹ שְׁלֹא לֵאכֹל מִמֶּנָּה"** – שזהו בחינת 'שנוי-דעה', בחינת 'פעלות-משתנות'. ועכשו בשמטה, אסור כל-זה – כי עכשו צריכין להמשיך קדשת שבת על ה'ארץ', כי אז מתבטלין כל ה'פעלות-משתנות', שהם בחינת כל ה'שנוי-דעות', ונכללין פאחד בבחינת 'אחדות-הפשוט', ואז מתבטל כל העבודות.

[לפרשת בחקותי]: ועתה מובן היטב מה שאמרו רז"ל (תנחומא בהר א): **"שכל גלות בכל שבעים שנה היה על שבעים שנות השמטה שבטלו, כמו שדרשו מפסוק (ויקרא כו, לד): 'אז תרצה הארץ את שבתותיה וכו'"** – כי עקר כל הגליות נמשכין על-ידי שמתגברין ה'פעלות-משתנות' ברבוי שנוי דעות ומחלקת, עד שאינם נכללים ב'אחדות-הפשוט'.

שאז שולטין ה'שבעים עפוי"ם' – שהם עקר ה'פעלות-משתנות'. ומתגברין על ישראל עם קדוש, שכלולים ב'שבעים נפש של בית יעקב' – שכל עבודתם בתורה ומצות, הוא לכלל ב'אחדות-הפשוט', שזה עקר תכלית העבודה, כי זה יקר מאד אצל השם-יתברך.

ועל-כך על-ידי שפגמו במצות שמטה, שעל-ידי-זה מתבטלין ה'שנוי-דעות' וכו' וכנ"ל – על-כך על-ידי פגם עברה זאת דיקא היתה הגלות, שנמשך משנוי דעות ומחלקת, כנ"ל.

ד. לקוטי-הלכות, אמנין ד, לב-לג – עקר שלמות האמונה, נמשכת בבחינת 'שבע שנים', כי ה'אמונה' היא 'שביעית', בחינת 'שבת' שמשלים כל הששה ברכות, כנגד ששת ימי המעשה, 'דמינה מתברכין כל שתא יומין' (זהר יתרו פח.) – שזהו בחינת

'שנת השמטה' שהיא 'שנה השביעית', שהיא "שבת לה" (ויקרא כה, ב).

ועל-כך יעקב אבינו אמר (בראשית כט, יח): **"אֶעֱבְדָךָ שְׁבַע שָׁנִים בְּרַחֲלִי"** וכו' – כי 'רחל' – 'אשה יראת ה'" (משלי לא, ל), בחינת 'אמונה', בחינת 'תקון-הברית'. שמגדל הפגמים שהיה אז בעולם, לא היה יעקב יכל לזפות לברר האמונה בשלמות, כי אם ב'שבע שנים' שהם בחינת 'שמטה', בחינת 'שבת'. וכמו שאיתא בזהר-הקדוש (ויצא קנג): **"שהשבע שנים הם בבחינת שמטה", עין-שם.**

ה. לקוטי-הלכות, שנירות-פועלים ג, ה
(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב ג, 'כי מרחמם ונהגם') – 'שמטה ויובל' הם בחינת 'שבת', כמו שכתוב (ויקרא כה, ז): **"והיתה שבת הארץ וכו', בחינת 'הארת-הרצון'.** ועל-כך הכל 'הפקר', זה רמז על 'הארת-הרצון' – שמתפשט 'הארת-הרצון' כל-כך, עד שאין אחד מקפיד לצמצם בשלו, רק הכל 'הפקר', כי אין שום 'צמצום' כלל, רק 'רצון פשוט' בכל העולם.

ואז המצוה להניח אפלו לבהמות לאכל תבואת השדה, כמו שכתוב (שם שם, ז): **"ולבהמתך וכו' תהיה כל תבואתה לאכל"** – כי עקר 'הארת-הרצון' הוא על-ידי האכילה.

ועל-כך בשמטה ויובל אסור לעבד שום עבודה בשדה – כי אז מתבטל ה'עבודת' לגמרי, כי הם בחינת 'שבת', בחינת 'הארת-הרצון', כנ"ל.

"והיתה שבת הארץ לכם לאכלה" (ויקרא כה, ו)

ו. ח"א נח, ד – בחינת 'שבת' משפיע לשאר העולמות, בבחינת (ויקרא כה, ז): **"והיתה שבת הארץ לכם לאכלה"**.

"וקדשתם את שנת החמשים שנה, וקראתם דרוז בארץ לכל ישיביה, יובל הוא תהיה לכם" (ויקרא כה, י)
"יובל, על שם תקיעת-שופר" (רש"י)

ז. ח"א מה – ענין 'מחאת-פפים בתפלה' – כי בכל יד, חמשה אצבעות, והפאות האורות 'יד ימין' ב'יד שמאל', הינו: חמשה פעמים חמשה, גימטריא כ"ה. והפאות 'יד שמאל' ב'יד ימין' חמשה פעמים חמשה, גימטריא גס-כ"ה. שני פעמים כ"ה, גימטריא חמשים.

זֶה בְּחִינַת חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת־מִצְרַיִם שְׁנֵזְכֹר
בַּתּוֹרָה, כִּי **"עַל־יְדֵי בְּחִינַת 'יּוֹבֵל', יְצִאוּ מִגְּלוּת־
מִצְרַיִם"** (זהר בשלח מו). וְ"עַקֵּר גְּלוּת־מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה
הַדְּבוּר בְּגְלוּת־" (זהר וָאָרָא כה); וּבִשְׂבִיל זֶה הָיָה מִשָּׁה
"**כְּבַד־פָּה**" (שְׁמוֹת ד, י). וְעַל־יְדֵי גְּאֻלָּה נִתְּהוּהָ בְּחִינַת
'**פָּה**'. נִמְצָא שֶׁעַל־יְדֵי חֲמִשִּׁין שְׁעָרֵי בִּינָה נִתְּהוּהָ
הַפָּה'.

ה. ח"ב א, יב"ד - **"שופר"** הוא בְּחִינַת **'תַּפְּלָה'**,
בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים קיח, ה): **"מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְיָ, עֲנֵנִי
בְּמִרְחֵב יְיָ"**, וְזֶה בְּחִינַת **'מִצַּר הַשּׁוֹפָר' וּמִרְחֵב
הַשּׁוֹפָר'**.

גַּם הוּא בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב, ה): **"שִׁיחַ הַשְּׂדֵה"**,
שְׁחֻזְרִין כַּחַם לְתוֹךְ הַתַּפְּלָה, בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית כד, טג):
"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה", שֶׁתַּפְּלָתוֹ הָיְתָה עִם
'שִׁיחַ הַשְּׂדֵה' - שֶׁכָּל **'שִׁיחַ הַשְּׂדֵה'** חֲזָרוּ כַּחַם וְנִתְּנָו
אוֹתָם בְּתוֹךְ תַּפְּלָתוֹ. וְזֶה בְּחִינַת **'שׁוֹפָר'**, בְּבְחִינַת
(יְהוֹשֻׁעַ ו, ה): **"בְּמִשָּׁךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל"**, רֵאשִׁי־תִבּוֹת:
"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה".

[וְכֵן בַּח"ב יא - כְּשֶׁאָדָם מֵתַפְּלֵל בְּשָׂדֵה, אֲזִי כָל הָעֹשִׂבִים בְּאֵין
בְּתוֹךְ הַתַּפְּלָה, וּמִסִּיעִין לוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ כַּח בַּתַּפְּלָתוֹ. וְזֶה שְׁנִקְרָאת
הַתַּפְּלָה 'שִׁיחַה', בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב, ה): **"שִׁיחַ הַשְּׂדֵה"**. וְזֶה בְּחִינַת
(שָׁם כד, טג): **"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה"**, שֶׁתַּפְּלָתוֹ הָיְתָה עִם סִיוַע
וְכַח הַשְּׂדֵה.

וְכַשִּׁישׁ פָּגַם וְעָפּוּב עַל־זֶה, אֲזִי (דְּבָרִים יא, יז): **"וְהֶאָדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת יְבוּלָה"**. כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁאִינוּ מֵתַפְּלֵל בְּשָׂדֵה, נוֹתְנִים גַּם־כֵּן **'יּוֹבֵל
הָאָרֶץ'** סִיוַע בַּתַּפְּלָתוֹ, דְּהִינּוּ: כָּל מַה שֶּׁסְּמוּךְ אֶל הָאָדָם, כְּגוֹן
אֲכִילָתוֹ וּשְׂתִיתוֹ. רַק כְּשֶׁהוּא בְּשָׂדֵה, שְׂאֲזִי סְמוּךְ לָהֶם בְּיֹתֵר -
אֲזִי כָל הָעֹשִׂבִים וְכָל **'יּוֹבֵל הָאָדָמָה'**, נוֹתֵן כַּח בַּתַּפְּלָתוֹ. וְזֶה
'יּוֹבֵל' רֵאשִׁי־תִבּוֹת: **"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה"** - שֶׁכָּל יּוֹבֵל
הַשְּׂדֵה הַתַּפְּלָלוֹ עִמּוֹ].

[בְּלִקְוֹטֵי־הֶלְכוֹת, עָרְלָה ד, כז - עַל־פִּי ח"ב א הַנִּל: זֶה עַקֵּר
קִדְשֵׁת שְׁמֻטָה יּוֹבֵל שֶׁחַם (וַיִּקְרָא כה, ט): **"שֶׁבֶת לַח"** - שֶׁכָּל
קִדְשָׁתָם הוּא בְּעֵינֵן הַצְּמֻחִים, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שָׁם כה, ד): **"שָׂדֵךְ לֹא
תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמֹר"** וְכוּ'. וְהַכֵּל כְּדֵי לְגַלוֹת: כִּי **'לַח הָאָרֶץ'**
(תְּהִלִּים כד, א), כִּי אֲזִי הוּא **"שֶׁבֶת לַח"**, שְׂאֲזִי עֲלִית שָׁל כָּל הַפְּחוֹת
שָׁל כָּל **"שִׁיחַ הַשְּׂדֵה"** שְׁעוֹלִים וְנִכְלָלִים בְּשֶׁרְשָׁן כְּמוֹ בְּשֶׁבֶת־
בְּרֵאשִׁית, שְׂאֲזִי עֲלִית כָּל הָעוֹלָמוֹת לְהַפְּלֵל בְּשֶׁרְשָׁן, כְּפִידוּעַ. וְכְמוֹ
שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (שָׁם פְּסוּקֵי ט): **"כְּשֶׁשׁ שְׁנֵאֲמַר בְּשֶׁבֶת בְּרֵאשִׁית כֶּךָ נִאֲמַר
בְּשֶׁמֻטָּה"** וְכוּ'. וְעַל־כֵּן אֲזִי הַכֵּל הַפְּקָר, כִּי כָּל הַשְּׁנוּי רִשְׁיֹת הוּא
לְמֻטָּה, שֶׁכָּל אֶחָד חֲלוּק מִחִבְרוֹ, אֲבָל לְמַעַלָּה בְּשֶׁרֶשׁ, הַכֵּל אֶחָד.

וְזֶה בְּחִינַת **'יּוֹבֵל'** - שְׂאֲזִי עַקֵּר הָעֲלִיָּה שָׁל כָּל הַדְּבָרִים לְשֶׁרְשָׁן,
בְּחִינַת (וַיִּקְרָא כה, יג): **"בְּשֶׁנֶּת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תִּשְׁבוּ אִישׁ אֶל אֶחָזְתּוֹ"**,
כִּי יּוֹבֵל רֵאשִׁי תִבּוֹת וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה, כְּמִבְּאֵר בַּהַתּוֹרָה
הַנִּל: שֶׁכָּל הַפְּחוֹת שָׁל כָּל **"שִׁיחַ הַשְּׂדֵה"**, עוֹלִין וְנִכְלָלִין כַּחַם
בְּתוֹךְ הַתַּפְּלָה, שְׂזֶה עַקֵּר תַּקּוּן הָעוֹלָמוֹת וְכוּ'. וְכִל־זֶה זוֹכִין עַל־

יְדֵי בְּחִינַת: **"וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה"** הַנִּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת יּוֹבֵל.
וְעַל־כֵּן בִּיּוֹבֵל, אֲזִי הוּא חֲרוֹת גְּדוֹל, וְהַכֵּל חוֹזֵר וְעוֹלָה לְשֶׁרְשׁוֹ,
וְהַכֵּל נִתְּתַקֵּן אֲזִי עַל־יְדֵי שְׁלֵמוֹת הַתַּפְּלָה שְׁנִכְלָלָת וְנִשְׁלַמְתָּ אֲזִי
בְּבְחִינַת הַנִּל, עַל־יְדֵי כָּל **"שִׁיחַ הַשְּׂדֵה"** כְּנ"ל].

ט. ח"ב ז, יבסוף - **'חרות'** זֶה בְּחִינַת **'יּוֹבֵל'**,
בְּחִינַת **'כְּלָלִיּוֹת בֵּין וְתַלְמִיד'** (בְּחִינַת ה'מְקִיפִים', עֵין
בְּפָנִים), כִּי **'יּוֹבֵל'** הוּא אוֹתִיּוֹת: **"וְיִכָּל בְּיַיִךְ לְמוֹדֵי
יְיָ"** (יִשְׁעִיָּה נד, יג). **"בְּיַיִךְ"** זֶה **'בֵּין'**. **"לְמוֹדֵי ה'"** הֵם
'תַּלְמִידִים'. וּמִשָּׁם מְקַבֵּל ה'מְלָכוֹת', ה'פְּרִנְסָה'.

וְזֶהוּ (קִהְלֵת י, יז): **"אֲשֶׁרֶיךָ אֶרֶץ שְׁמַלְכֶךָ בְּיַחְזוּרֶיךָ"**
- **'שְׁמַלְכוֹת'** מְקַבֵּל ה'פְּרִנְסָה' מִבְּחִינַת **'חֲרוֹת'**,
בְּחִינַת **'יּוֹבֵל'**.

"וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהֶאֱרַת־הַרְצוֹן" בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה.
וְזֶהוּ (שָׁם): **"וְשֶׁרֶיךָ בְּעֵת יֵאכְלוּ"** - **"בְּעֵת"** זֶה בְּחִינַת
'הַתַּגְּלוּת־הַרְצוֹן' שֶׁמִּתְגַּלָּה בְּשַׁעַת אֲכִילָה (עֵין בְּפָנִים).

וְזֶה (בְּרֵאשִׁית מא, א): **"וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרַעַה
הַלֵּם"** וְכוּ'. **"שְׁנָתַיִם יָמִים"** - זֶה בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל־א א,
כ): **"תְּקוּפוֹת הַיָּמִים"**. **"תְּקוּפוֹת הַשָּׁנִים"** (שְׁמוֹת
לד, כב). בְּחִינַת **'עוֹלָם־הַבַּא'**, **'יוֹם שְׁכָלוֹ אֶרֶץ'**,
'לְמַעַלְה־מַהְזְמוֹן', שְׁשֵׁם 'סְדֵר־הַזְּמַנִּים' הוּא בְּחִינַת
'מְקִיפִים', שֶׁחַם כָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְּׁעִשׁוּעִים שָׁל
עוֹלָם־הַבַּא.

"וּפְרַעַה" - זֶה בְּחִינַת **'יּוֹבֵל'**, כְּמוֹבָא בְּזֶהָר (וַיִּגַּשׁ רי).
"דְּכָל נְהוּרִין אֶתְפָּרְעִין וְאֶתְגַּלִּין מִנָּה".

"זְכִי תִמְנְוֶנּוּ מִמְּנַר לְעַמִּיתְךָ, אוֹ קִנְיָה מִיַּד עַמִּיתְךָ"
(וַיִּקְרָא כה, יד) - **עַנְיָנֵי 'מִשָּׂא־וּמַתָּן'**

י. ח"א יג, א - אֵיתָא בְּזֶהָר (פְּנִיחַס דף רכד): **"רוּחָא
נָחַת לְשַׁבְּךָ חֲמִימָא דְלִבָּא, וְכַד נָחַת רוּחָא, לִבָּא
מְקַבֵּל לַח בְּחִדּוּהָ דְגִנוּנָא דְלִיּוּאִי"** [רוּחַ יוֹרֵדֶת לְשַׁבְּךָ
חֲמִימוֹת הַלֵּב, וְכַשִּׁהְרוּחַ יוֹרֵדֶת, הַלֵּב מְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּשִׁמְחָה שָׁל
נְגִין הַלְוִיִּם].

"רוּחָא" - זֶה בְּחִינַת **'צְדִקָּה'**, שֶׁהִיא **"רוּחַ נְדִיבָה"**
(תְּהִלִּים נא, יד) - עַל־יְדֵי מְקַרְרִין חֲמִימוֹת תַּאֲוֹת־
מְמוֹן. וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם עו, יג): **"יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים"** -
שֶׁה'רוּחַ' מְמַעֵט תַּאֲוֹת ה'נְגִידוֹת' וְהַעֲשִׂירוֹת.

"נְגוּנָא דְלִיּוּאִי" - זֶה בְּחִינַת **'מִשָּׂא־וּמַתָּן'**
בְּאִמוּנָה', שֶׁשְׂמַח בְּחֻלְקוֹ וַאֲיִנוּ אֲזִי לְהַעֲשִׂיר, כִּי
ה'נְגִינָה' זֶה ה'מִשָּׂא־וּמַתָּן', כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שָׁם פא, ג):
"שָׂאוּ זְמֵרָה וְתִנּוּ תִף".

"חֲדוּה" - זֶה שְׁשֵׁמֶחַ בְּחֻלְקוֹ - וְנִתְבַטַּל בְּחִינַת (בראשית ג, ט): "בַּזַּעַת אֲפִידָה תֹאכַל".

יא. ח"א יד, יב - עַל-יְדֵי הַשְּׁלוֹם זֹכִין לְתַפְלָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכִין לְשְׁלוֹם-הַכִּלְיָה, שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְאִזִּי יִתְבַטַּל כָּל הַמְשָׁאוֹמְתָן מִן הָעוֹלָם - כִּי כָל הַמְשָׁאוֹמְתָן הוּא מֵהַעֲדָר הַשְּׁלוֹם, כִּי אִי-אֶפְשָׁר שִׁיְהִי רִצּוֹן הַמוֹכֵר וְהַקּוֹנֶה שָׁוָה, כִּי זֶה רוֹצֵה לְמַכּוֹר וְזֶה רוֹצֵה לְקַנּוֹת, וְאִם הִיָּה רִצּוֹנָם שָׁוָה, לֹא הִיָּה אֶפְשָׁר שִׁיְהִי נַעֲשֶׂה שׁוֹם מְשָׁאוֹמְתָן.

נִמְצָא: שֶׁכָּל הַמְשָׁאוֹמְתָן וְהַסְּחוּרוֹת - הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'מַחְלֻקָת', שְׂאִין שְׁלוֹם בֵּין הָרִצּוֹנוֹת. אָבִל לְעֵתִיד-לְבוֹא שִׁיְהִי הַשְּׁלוֹם הַמְּפָלֵא בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה יא, ו): "וְגַר זָאב עִם כְּבֶשֶׂת וְגַמְרָר עִם גְּדִי", אִזִּי יִתְבַטַּל הַמְשָׁאוֹמְתָן.

יב. ח"א נג, ד-נסוף - עַקֵּר הַיְאֹמוּנָה צָרִיד לְהִיּוֹת בְּמְשָׁאוֹמְתָן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁבַת לֹא): "נִשְׂאֵת וְנִתְּתָ בְּיָמֶיהָ". וְצָרִיכִין לְהַתְּנַחֵם מֵאֵד בְּשַׁעֲהַ שְׁעוֹסֵק בְּמְשָׁאוֹמְתָן, שֶׁלֹּא יִפְלֹ אֶז לְתַאֲוֹת-מְמוֹן' כְּכָל חֶסֶד-וְשְׁלוֹם.

רַק מְשָׁאוֹמְתָנוּ יְהִיָּה בְּאֵמֶת וּבְיָמוּנָה, וּלְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַמַּחְשְׁבוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַתַּאֲוֹת שֶׁל מְמוֹן שְׁבָאִים עֲלָיו - רַק כָּל כּוֹנְנָנוּ יְהִיָּה בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ לְבַד, כְּדִי שִׁיִּזְכֶּה לְעַבֵּד הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי הַמְמוֹן שִׁירוּיָה, וְלִתֵּן צְדָקָה לְהַחֲזִיק לְוַמְדֵי-תוֹרָה וְעוֹבְדֵי-הַשֵּׁם.

יג. ח"א נט, ט - מִי שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה מְשָׁאוֹמְתָן בְּיָמוּנָה, וְהוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוֹת-מְמוֹן' וְגוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ - אִזִּי מְעוֹרֵר חֶסֶד-וְשְׁלוֹם דָּם נְדָה' לְהַשְׁכִּינָה, בְּבְּחִינַת 'פְּגָם-הַבְּרִית'.

זֶה עַקֵּר תְּקוּנוֹ שֶׁל הַמְשָׁאוֹמְתָן: שִׁיְכּוֹן בְּכָל הַלּוֹף וְהַלּוֹף וּבְכָל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁהוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בְּשַׁעֲת הַמְשָׁאוֹמְתָן, שֶׁכּוֹנְנָנוּ: כְּדִי שִׁירוּיָה כְּדִי שִׁיתֵן צְדָקָה, וְזֶה בְּחִינַת 'תְּקוּן-הַכִּלְיָה' שֶׁל הַמְשָׁאוֹמְתָן.

יד. ח"א לה, ו-ז-ח-ט - יֵשׁ שְׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מְשָׁאוֹמְתָן בְּיָמוּנָה', כִּי כְּשֶׁעוֹסֵק בְּמְשָׁאוֹמְתָן בְּיָמוּנָה, אִזִּי ה'מַחְזִין' הֵינּוּ 'נִשְׂמָתוֹ' בְּאֵה לְתוֹךְ יְאֹמוּנָה, וְנִתְחַדְּשׁוּ שֵׁם וְנִתְחַזְּקוּ מַעֲיֻפוֹתָם.

זֶה (בְּבִא-פְתָרָא קַעְהָ): "הָרוֹצֵה לְהַחֲכִים יַעֲסֹק בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת", הָרוֹצֵה לְחַדֵּשׁ אֶת 'שְׁכֵלוֹ' נִשְׂמָתוֹ, יַעֲסֹק בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת, הֵינּוּ 'מְשָׁאוֹמְתָן בְּיָמוּנָה'. כִּי אִי-אֶפְשָׁר לְעַסֵּק בְּמְשָׁאוֹמְתָן בְּיָמוּנָה, כִּי-אִם בְּקִי בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת שֶׁלֹּא יִכְשַׁל בָּהֶם. - וְאִזִּי מְמַשִּׁיף שְׁכָל חֵדֶשׁ מְאוֹרֵ-הַפְּנִים. - וְאִזִּי צָרִיד לְשַׁמֵּר ה'יָמוּנָה' שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים.

וּכְשֶׁעוֹסֵק בְּמְשָׁאוֹמְתָן כָּל כֶּךָ בְּיָמוּנָה, נַעֲשֶׂה 'חֲשֵׁם"ל' הֵינּוּ 'מְלַבּוֹשׁ', סְבִיב ה'יָמוּנָה', וְאִזִּי "אִמָּא מְסַכַּת עַל בְּנֵהָ" שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה.

וּמְשָׁאוֹמְתָן בְּיָמוּנָה, זֶהוּ בְּחִינַת 'הַקְּרִבַת הַקְּרִיבָן תְּמִיד' וְהַקְּטַרְתַּת הַקְּטַרְתַּת'.

וּמִי שְׁעוֹסֵק בְּמְשָׁאוֹמְתָן בְּיָמוּנָה, עוֹשֶׂה טוֹבָה לְחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא מְשַׁרְשׁוֹ, שֶׁמַּחֲזִין שֶׁל חֲבֵרוֹ מֵתְחַדְּשִׁין בְּתוֹךְ הַמְשָׁאוֹמְתָן שֶׁלֹּו שְׁבָיָמוּנָה.

טו. ח"א נד, ג - מְשָׁאוֹמְתָן, הִיא בְּחִינַת יְחוּד צְדִיק וּבְנִסְתֵי-יִשְׂרָאֵל. ה'צְדִיק' נִקְרָא 'מְשָׂא', כִּי הוּא נוֹשֵׂא אֶת הָעוֹלָם "כְּאֶשֶׁר יֵשֵׂא הָאֱמֹן אֶת הַיִּנֹּק" (בְּמִדְבָר יֵא, יב), וְהוּא נוֹשֵׂא כָּל הַבְּרִכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי י, ו): "וּבְרִכּוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק", וְהוּא 'נוֹשֵׂא' הַטְּפָה זְרַעֲיִית שֶׁל כָּל הַנְּשָׁמוֹת, בְּבְּחִינַת (תְּהִלִּים ככו, ו): "נִשְׂא מִשֶׁךְ הַזֶּרַע", וּמְשַׁפִּיעַ לְכִנְסֵת־יִשְׂרָאֵל, וְהִיא נֹתֶנֶת לְכָל הָעוֹלָם. וְעַל-שֵׁם-זֶה נִקְרָאת בְּנִסְתֵי-יִשְׂרָאֵל 'מְתָן', עַל שֵׁם (מִשְׁלֵי לֹא, טו): "וְתִתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרֹתֶיהָ".

וְכָל-דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם יֵשׁ בּוֹ 'נִיצוּצוֹת הַקְּדוֹשִׁה' שֶׁנִּפְלְוּ בְּשַׁעֲת שְׁבִירָה, 'אוֹתִיּוֹת' שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנִפְלְוּ. וְכָל דְּבַר יֵשׁ לוֹ שַׁעֲהַ, וְצָרִיד לְבוֹא בְּשַׁעֲהַ זֶה לְאָדָם זֶה שֶׁהוּא מְשַׁרְשׁ אַחַד עִם אוֹתָן הַנִּיצוּצוֹת שִׁישׁ בְּזֶה הַדְּבַר. וְהוּא מְקַבֵּל חַיּוֹת מֵהָאוֹתִיּוֹת הַנְּשַׁבְּרִים, עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין הָאוֹתִיּוֹת בְּזֶה הָאָדָם בְּחַיּוֹת שֶׁלֹּו, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם קוֹמָה שְׁלֵמָה, וּמִתְפַּשֵּׁט בְּחַיּוֹת שֶׁל כָּל הַגּוֹף, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלָמִין הָאוֹתִיּוֹת.

וְצָרִיד לְשַׁהוֹת הַדְּבַר אֲצֵל זֶה הָאָדָם לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עַד שֶׁנִּפְסְקִין הָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּיצוּצוֹת הַשִּׁיְכִין לְשַׁרְשׁוֹ, וְאֶחָר-כֶּךָ יוֹצֵא מִרְשׁוֹתוֹ לְאָדָם אַחֵר, שֶׁהַגִּיעַ הַעֵת שִׁיְהִיָּה עֲלֵיָה לְהָאוֹתִיּוֹת הַנְּשַׁבְּרִים, שֶׁהֵם מְשַׁרְשׁ אַחַד עִם הָאָדָם הָאֶחָר, וְעַל-כֵּן יוֹצֵא לְרְשׁוֹתוֹ. וְלִפְעָמִים חוֹזֵר הַדְּבַר וְבָא לְאוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁהִיָּה שֶׁלֹּו מִתְחַלָּה וְכוּ' (עֵין בְּפָנִים פְּלֹאוֹת עֵינֵי תוֹהָ).

ועל-שם-זה נקרא 'מקח-ומתן', וכל הדברים וכל הלמוד 'משא-ומתן', כי על-ידם נתיחד 'צדיק וכןסת-ישראל' הנקראים 'משא-ומתן'.

טז. ח"א ס, ד - "שליש בפרקמטיא" (בבא-מציעא מב.), הוא כנגד העשירות שנוצר אצל 'סדום'. כי בסדום פתיב (איוב כח, ד): "הנשפחים מני רגל", כי רצו לבטל המשא-ומתן שהוא בחינת 'רגל', כמו שכתוב (דברים לג, יח): "שמה זבולן בצאתך", על-כן צריך דוקא משא-ומתן.

יז. ח"א סב, ו - יש חושבים שצריך לעבד את האמצעי, כמו שטעו ב'עגל' שרצו לעשותו 'אמצעי' בינם לבין השם-יתברך, שאמרו (שמות לב, א): "אשר ילכו לפנינו".

ובטעיות כזה רבים נכשלים, שמאמינים בהשם-יתברך וגם באמצעי, ואומרים שצריך לסבות, שמאמינים למשל בהסבה של פרנסה שהוא המשא-ומתן, ואומרים שהסבה עקר, כאלו בלא הסבה אין יכלת ביד השם-יתברך לתן להם פרנסה. ואין הדבר כן, כי הקדוש-ברוך-הוא 'סבת כל הסבות' ועלת כל העלות, ואין-צריך לשום סבה, ועסקנו באלו הסבות: צריך להאמין בהשם-יתברך לבד, ולא לעשות מהסבות עקר.

יח. ח"א צג - כל העושה משא-ומתן באמונה, מקיים מצות עשה של "ואהבת" (את ה' אלוקיך, דברים ו, ה), "שהיא שרש לכל מצוות-עשה" (תקוני-זהר נא.), ואיתא בגמרא על פסוק "ואהבת" (יומא פו.): "שתראה שיתאהב שם שמים על ידך. פיצד: אדם קרא ושנה ושמש תלמידי חכמים, ועסקו בנחת עם הפירות, ומשאו ומתנו באמונה, מה הפירות אומרים: אשרי מי שלמדו תורה" וכו'. נמצא שם-שמים מתאהב על ידו, ומקיים מצות "ואהבת".

גם ב'משא-ומתן באמונה, בא למדרגה שלמעלה-מהזמן, כדאיתא בגמרא (שם): "ועליו הפתוב אומר (ישעיה מט, ג): 'ישראל אשר בך אתפאר'". ו'ישראל עלה במחשבה" (בראשית-דרבה א, ד), בחינת 'למעלה מהזמן'.

גם על-ידי 'משא-ומתן באמונה, יכול להתפלל בשכל צה, כי "תפלה - הוא דבר העומד ברומו של עולם" (ברכות ו:), בחינת 'למעלה-מהזמן'.

יט. ח"א רי - על-ידי 'משא-ומתן באמונה, הוא מקיים "ואהבת" (את ה' אלוקיך, דברים ו, ה), כמו שאמרו (יומא פו.): "ואהבת", שיהא שם שמים מתאהב על ידך". וכש'מקיים "ואהבת" - יהיה לו פרנסה בלא יגיעה וטרח, כי "קשין מזונותיו פקריעת ים-סוף" (פסחים קיח.), ו"קריעת ים-סוף' היה על-ידי זכות 'אברהם'" (זהר תרומה קע:), בחינת "ואהבת".

כ. ח"א רפ - כשעושים משא-ומתן, צריך שיקשר מחשבתו רק בהתורה והדינים המלפשים שם.

ומי שנופל אל המשא-ומתן בעצמו, ואינו מקשר מחשבתו אל התורה המלפש שם - אזי ענשו: שצריך לדון בדין-תורה, וצריך להביא פל הדברים והמחשבות והעסקים שהיה לו בשעת המשא-ומתן, אל התורה, שצריך לחזור ולספר הכל לפני הדינים, והם פוסקים על זה דין-תורה - נמצא: שחזר ונעשה מכל דברי המשא-ומתן תורה.

והוא נקמה שהתורה נוקמת בו - ואזי מראים לו שכל המשא-ומתן הוא תורה, כי עכשו נעשה מהכל דין-תורה.

גם צריך אמונה בהמשא-ומתן, שישא ויתן באמונה, ויהיה הדבור דבור אמת, כמה שאמרו (שבת לא.): "נשאת ונתת באמונה".

כא. שייחות-הר"ן רפט - מי שאינו להוט ונבהל להון, ואיננו נושא-ונותן יותר מכפי ממונו שיש לו, רק עושה משא-ומתן באמונה בממונו לבד, ואינו לוזה מאחרים לעשות משא-ומתן גדול - מקיים "ובכל מאדך" (דברים ו, ה).

כב. ספורי-מעשיות, מעשה ג מחגר - יש לכם רשות לעסק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו להשקות אילנות.

כג. ספר-המדות, עניני 'משא-ומתן' - [א] שנה שהיא שנת משא-ומתן, הוא סימן טוב

לבריאנות הגוף (ממון ח"ב א). **[ב] על-ידי 'משא'** ומתן באמונה, נתבטלים הקללות (ממון ח"ב יח; קללה ח"ב ו). **[ג] צריך לעסק באיזה משא-ומתן, כדי שלא יצטרך לסוף לבטל מדברי-תורה** (נהנה מאחרים ט).

כד. לקוטי-הלכות, בית-הננסת ו, נד - כל העסקים והמלאכות והמשא-ומתן שפלולים בל"ט מלאכות - פלם בשביל לברר ניצוצות הקדושים, פידוע. ועקר הברור: על-ידי שזוכר את השם-יתברך בשעת המשא-ומתן וכו'.

ועל-כן צריכין לעסק במשא-ומתן, עם ישראל דיקא, כמו שכתוב (ויקרא כה, יד): **"כי תמכרו ממכר לעמיתך" - 'מכר', 'או קנה מיד עמיתך" - 'תקנה', כמו שדרשו רז"ל** (ספרא בהר ג), ומובא בפרוש רש"י.

ועל-כן ראוי להשתדל בכל מה דאפשר, פשהולך בדרך או עוסק במשא-ומתן בביתו - שיתחבר עם כשרים ונהגונים, ויהיה רגיל בכל פעם לדבר עמהם בדברי תורה ויראת-שמים, באפן שיזכיר את חברו או חברו יזכיר אותו בכל יום מהתכלית האחרון.

וכמו שכתוב בזהר-הקדוש (קדושים פ): **"שאסור לילך בדרך, בייאם כשיש עמו אחד שיעסק עמו בדברי-תורה"**.

ואפלו אם אינו מוצא חברים כאלו בשעת המשא-ומתן - על-פל-פנים צריך לזהר במחשבתו שלא: ישבח בהשם-יתברך בשעת המשא-ומתן. ויהיה משתוקק תמיד ברצון חזק: להמשיך את עצמו ואת חבריו העוסקים עמו, להשם-יתברך ותורתו.

כי זה כל פונת השם-יתברך שמסבב עסקי המשא-ומתן והמלאכות בעולם, שהכל בשביל ברוכים כנ"ל. ועקר: שעל-ידי המשא-ומתן ועסקים, מתחברים בני-אדם זה עם זה, עד שסוף כל סוף יתגבר האמת שבלב כל אחד מישראל, וימשיך אחד את חברו, עד שישובו כלם להשם-יתברך ותורתו.

והעקר: שיתחברו יחד ויתקבצו אל ה'קבוץ-הקדוש, שיתרבה בשכנים רבים עד אין חקר, שזהו בחינת 'בניו המשפן'.

נמצא: מי שעוסק במשא-ומתן בכונה זאת - בודאי הוא עוסק אז במלאכת-המשפן, כי כל-זה הוא בחינת 'מעשה המשפן' וקיומו.

כה. לקוטי-הלכות, עבודת-אלילים ג, י

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כה, אחויו לן מנא) - צריכין לזהר מאד לעשות 'משא-ומתן באמונה' - שלא לפגם בהממון חסוֹשֶׁלום, ששם הגוֹנִין עלֵאין. וכשעושה 'משא-ומתן באמונה, אזי הוא טובה גדולה מאד - כי על-ידי המשא-ומתן שנושא ונותן עם חברו במקעותיהם, על-ידי-יזה מאירין ונכללין הגוֹנִין מזה לזה ומזה לזה.

וזה עקר פונת המשא-ומתן, שהשם-יתברך מסבב בשביל זה שישא ויתן אחד עם חברו - הכל בשביל ברור הניצוצות שבממון, פידוע. הינו: בשביל שיאירו הגוֹנִין מזה לזה, שעל-ידי-יזה עולין הניצוצות כי הניצוצות הן הן הגוֹנִין, כמובא בסימן נ"ו.

וזה שהזהירה תורה (ויקרא כה, יד): **"וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך"**. ודרשו רז"ל (ספרא בהר ג): **"שכשתמכר, ימכר לישראל דיקא. וכן כשיקנה וכו'"**, כמובא בפרוש רש"י.

הינו: שצריך להשתדל לשא ולתן, למכר ולקנות עם ישראל חברו דיקא - כדי שיאירו הגוֹנִין שבממון ישראל מזה לזה, ויכללו זה בזה, ויתנהרו ויאירו אלו לאלו, שזה עקר התגלות גדלת-הבורא, שעל-ידי-יזה נשבר המדמה, ועולין אל השכל, ונתבטל הזמן.

וזה (ויקרא כה, יד): **"אל תזנו איש את אחיו" - כדי שלא לפגם בהגוֹנִין שבמעוֹת ישראל, כנ"ל**.

וזה שתלתה התורה **"מצות משא-ומתן באמונה"**, ו**"שלא להזנות את חברו"** - ב'שנת היובל', כמו שכתוב ב'פרשת בהר' - **שנסמך פרשת: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך" וכו', ל'פרשת היובל'**. ובפרשה הזאת בעצמה תלה 'אסור אונאה' ב'יובל', כמו שכתוב שם (יד, טו): **"אל תזנו איש את אחיו במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך" וכו'**.

כי עקר 'אסור אונאה' שהוא פגם המשא-ומתן, פגם הגוֹנִין שבממון ישראל - הוא מה שפגם ביובל חסוֹשֶׁלום - כי 'יובל' הוא בחינת 'בינה', 'עלמא דאתי', שהוא 'למעלה-מהזמן', פידוע. ומשם מבחינת 'למעלה-מהזמן', הוא עקר 'התהוות-הזמן', שהוא השם-יתברך שברא את הזמן ומחיה ומקים אותו ברצונו כל ימי קיום העולם-הזה.

וזהו שדקדקה התורה: **"אל תזנו איש את אחיו, במספר שנים אחר היובל תקנה" וכו' - הינו: שכל**

הקנייות והמכירות והמשא-ומתן שבעולם, כלם הם "במספר שנים אחר היובל" - הינו: בבחינת הזמן, בחינת "במספר שנים", שבאמת הוא רק "אחר היובל", שהוא למעלה-מהזמן.

פי "אחר היובל", שהוא 'בינה' 'עלמא-דאתי' - משם מתחיל "מספר שנים", בחינת 'זמן', בחינת 'שבעת ימי הבנין'. וכל המשא-ומתן - פדי להאיר הגנין שבמזון, פדי לגלות גדלת-הבורא, להכניע המדמה ולעלות אל השכל, שהוא למעלה-מהזמן, בחינת 'יובל'.

ועל-פן צריכין לקנות ולמכר ולעשות משא-ומתן באמונה, ושלא להזנות איש את אחיו - פדי שלא לפגם בה'גנין', שהוא בחינת "מספר שנים אחר היובל" - שלא יוכל לעלות ולכלל בה'יובל', בבחינת 'למעלה-מהזמן', על-ידי 'התגברות' המדמה חסו-שלום, שמתגבר על-ידי 'פגם-המזון', על-ידי שאין עושין משא-ומתן באמונה חסו-שלום. וזהו: "אל תזנו איש את אחיו במספר שנים אחר היובל תקנה", כנ"ל.

"אל תזנו איש את אחיו" (ויקרא כה, יד)
 "זו אונאת ממון" (רש"י; בבא-מצייעא נח: ספרא בהר ד)
"ולא תזנו איש את עמיתו" (ויקרא כה, יז)
 "זו אונאת דברים" (רש"י; בבא-מצייעא נח: ספרא בהר ד)

כו. ספר-המדות, עניני 'אונאה' - [א] על-ידי אונאת דברים, הבנים מתים (בנים עו), [ב] כל השערים ננעלו, חוץ משערי אונאה (בושה לו), [ג] הכל נפרע ביד שליח, חוץ מאונאה. ואין הפרגוד ננעל בפניו (בושה לו), [ד] אונאת ממון, מתר להנאות את עובד-אלילים (גנבה-וגזלה ו), [ה] על-ידי אונאה, נעשה עני (מזון עו).

כז. לקוטי-הלכות, אונאה ה, לז - וזה בחינת 'אסור אונאה', כמו שכתוב (ויקרא כה, יז): "ולא תזנו איש את עמיתו ויראת מאלקיך" וכו' - פי כל האונאות וההטעיות, הם בבחינת המדמה ששם כל הטעיות, פי 'עצם השכל-האמתי' הוא רחוק מכל הטעיות והאונאות, רק המדמה בשאינו מברר, משם כל הטעיות והאונאות, וכנראה בחוש: שהמדמה עלול לטעות, וכמובא (לקוטי-מוהר"ן ח"א נד).

ומשם נמשכין כל ההטעיות, הן מה שאחד מטעה ומאנה את חברו באיזה עסק או משא-ומתן, או

בעצה רעה, שעל זה נאמר (שם): **"ויראת מאלקיך"** כמו שדרשו רז"ל (בבא מצייעא נח:). או מה שאחד מטעה את עצמו, שזה הנגע שכיח ברב בני אדם - כשאין חושבין על אחריתם ואינם משתדלים בתקנת עצמן ויודעים קלקולם ועוונותיהם לנגד עיניהם, ואינם משתדלים לחפש ולבקש רופא-נפשות האמתי, שהוא הצדיק-האמת, והם מטעים את-עצמן.

ובאמת: גם כשאחד מאנה ומטעה את חברו באונאת-ממון או באונאת-דברים - הוא מטעה את עצמו, פי "גולל אבן אליו תשוב" (משלי כו, כז), פי "ה' יריב ריב" (שם כב, כג) של המתאנה בממון, או בדברים שמבישו בחנם.

וכל אלו האונאות והטעיות - הם כלם על-ידי פח-המדמה בשאינו מברר פראוי. הינו: כשאין משתדלין לחפש ולבקש את הצדיק-האמת שיש לו בחינת רוח-הקדש, שעל ידו עקר ברור-המדמה, וכנ"ל.

"וכי תאמרו מה נאכל וכו' ?! וצויתי את ברכתי וכו'" (ויקרא כה, כ"א) - ענין הבטחון

כח. ח"א עו - מעלת הבטחון: 'בטחון' הוא בחינת 'הסתכלות', שמתפלל וצופה בעיניו להשם-יתברך לבד ובוטח בו. פי ההשפעה יורדת מלמעלה תמיד, אך שהיא בלא זמן, פי לפעמים דבר שצריך לו עכשו, יבוא בשמים או שלש שנים.

אך על-ידי הסתכלות בבטחון, עושה להשפעה גבול וזמן, שתבוא השפע בעת וזמן שהוא צריך. וזה פרוש הפסוק (תהלים קמה, טו): "עיני כל אליך ישברו", בהסתכלותו בעיניו להשם-יתברך, על-ידי זה "נותן להם את אכלם בעתו", 'בעתו' דיקא, בעת וזמן שהוא צריך.

כט. ח"א רנה - יש כמה מעלות ומדרגות בבטחון עד איך-סוף, וכל מה שהשכל גדול ביותר, יש לו בטחון יותר, וכפי הבטחון כן זוכה להרבות בצדקה, ועל-ידי-זה זוכה להשלים ולתקן הדבור שהוא גדר האדם.

ל. שיחות-הר"ן קנב - לענין 'הנהגת-הבית' בפנייה ומלבושים ושאר צרכי-הבית, על-פי-ירב חסר לאדם הרבה, לזה חסר מלבוש פשוט, ויש שחסר להם מלבושים חשובים או דירה וכו',

שצריכין להמתין לישועת-השם, "ולכלי לדחוק את השעוה" (ערובין יג:) למלאות החסרון תכף-ומיד.

ואמר על-עצמו: שאם לא היה ממתין בבטחון לישועת-השם כשהיה חסר לו איזה דבר - היה צריך ללוות לעצמו ולהיות בעל-חוב, עד שהיה מקרה להיות נוסע ומטלטל, כמו שאנו יודעים ענין הנוסעים, שהם מקרחים תמיד לפע על המדינה מחמת שהם תמיד בעל-חובות.

וצריכין להרגיל עצמו בזה מאד, כי לכל אדם חסר הרבה, וצריך להסתפק במעוט ולהנהיג ביתו כפי השעוה והזמן, ואם נדמה לו שצריך מלבוש או לאשתו ובניו, אף-על-פי שמכרה לו, אל ידחוק השעוה ללוות ולהקיף ולהיות בעל-חוב, אך ימתין עד שיבא עתו.

ומוטב שיהיה בעל-חוב לעצמו או לבני-ביתו במלבושים, מלהיות בעל-חוב לאחרים, כי בכל עניני פרנסה צריכין להמתין עד שיבוא עתו, כמו שכתוב (תהלים קמה טו): "עיני כל אליה ישפרו, ואתה נותן להם את אכלם בעתו".

לא. שיחות-ה"רן שז-טח - לענין מה שדרך העולם לומר בכל שנה ובכל עת: "שעכשו אינם עתים טובות, ובשנים הקודמים היה טוב יותר" וכו'! - ענה ואמר: "הלא אדרבא, השם-יתברך מנהיג עתה העולם יפה יותר מקדם"! [אדרבא דער אייבערשטער פירט היינט שענער די וועלט!]

וכל דבורים ושיחות כאלו הם מן היצר-הרע, להכביד הצער ולהגדיל דאגת הפרנסה כאלו עכשו אפס תקנה, ובאמת הוא שקר וכזב כי השם-יתברך מפרנס ומכלכל העולם תמיד ובכל דור ובכל שנה וכו'. ומה שצויעקים: "שהימים הראשנים היו טובים מאלה", כבר צנח שלמה על זה וסתר דבריהם (קהלת ג י) וכו'.

וכן עכשו בודאי הפחירה חפשיית, ובודאי יש פח עתה גם עתה לכל אהד ואהד לברח מדאגות ושיחות של צער כאלה, ולבטח בהשם ולקבל על עצמו עמל התורה תחת עמל המר של דאגת העולם-הזה, ובודאי יפרנסו השם-יתברך, כי השם-יתברך מפרנס העולם תמיד כאז פן עתה - אדרבא, השם-יתברך מנהיג העולם בכל פעם יפה יותר וכו'.

לב. חיי-מוהר"ן קי - ספר: שהיה עני שבוע אהד, ופעם-אחת לא היה לו מה לאכל בערב, והלך

בשדה בדרך, ומצא פאטשיילע אחת עם גרויפן [פעין מטפחת עם גריסים], והביא לביתו לבשל.

וכפי הנשמע מפיו: שזה הדבר היה יקר בעיניו כמוצא שלל רב, על שהיה לו בטחון בהשם-יתברך, והשם-יתברך הזמין לו פרנסה בשדה.

ואמר: שהוא יודע מבטחון, שאפלו אם היה יושב בשדה ממש, היה לו בטחון בהשם-יתברך שיזמין לו פרנסתו.

לג. חיי-מוהר"ן תצט-תק - פעם-אחת ספר מענין הבטחון, ואמר: שיש צדיקים שאין מניחים אצלם ממון מיום לחברו, כמו שמספרין מכמה צדיקים גדולים שהיו לפנינו, כגון הבעל-שם-טוב ז"ל, והצדיק הקדוש מורנו הרב אלימלך ז"ל, וכיוצא בהם, שבכל יום ויום היו מפזרים כל הממון שהיה בידם, ולא הניחו אצלם שום ממון מיום לחברו.

ואמר: שצריכין להיות לזה בריה גדול להיות חזק בהבטחון ולעמד על עמדו וכו'. וכפי המובן מדבריו: שהיה חפץ ומשתוקק לזכות אותנו להגיע להנהגה הקדושה הזאת למדרגת בטחון הנ"ל, לכלי להניח שום ממון מיום לחברו.

לד. חיי-מוהר"ן תקא - מכבר אמר: שחפץ מאד שיהיה לנו פרנסה, אף-על-פי שבטחון גם-כן טוב-מאד, אף-על-פי-כן טוב-מאד כשזוכין שיש לו מעמד פרנסה, כי במקום עבודת הבטחון, במקום זה יעשה עבודה אחרת.

כי אם לא יהיה לו מעמד פרנסה ויהיה לו בלבול הדעת, ויצטרך בכל פעם לחזק עצמו במדת הבטחון, במקום זה יעסק בעבודה אחרת והתחזקות אחר בשאר עניני עבודת השם. ואף-על-פי-כן אמר: "שהעקר הוא 'בטחון'". - ואמר בזה-הלשון: "נאר בטחון" [רק בטחון].

לה. פונכי-אור, אנשי-מוהר"ן ח"ג - ר' א. מבארדיטשוב, היה חתן עשיר גדול, והיה לו בעצמו מעות הרבה - ורבנו ז"ל צוה עליו: "שלא יעשה שום עסק, רק לעסק יומם ולילה בתורה ותפלה!"

ושאל אותו השאלה הידוע: "מה נאכל?! - והשיב לו: "וועסטו זיין א מקבל!" [שתהיה מקבל!] - ונתמלא מאד ברגו גדול, ולא נסע לרבנו ז"ל ב' שנים, ובתוך-ך ירד מנכסיו.

עד שְׁמֵלָא נִפְשׁוּ לְשׁוּב וְלִנְסַע לְרַבְנֵי ז' ל, וְאֵז טַפַּח לֹו
עַל פְּתֻפּוֹ: "נֹו אַבְרָהָמִל, וְעַד הָאֵט אֹוִיסְגַּעֲפִירְט?
וְעַסְטוּ מִיָּד כָּאֵטֶשׁ אִיצְטֶער פֿאַלְגֵן, וְעַסְטוּ זִיין א
שײַנְטֶער מִקְבֵּל, אֹון אַז נִישׁט וְעַסְטוּ זִיין א
פֿעֶרְז'וֹעֶרְטֶער מִקְבֵּל" [נֹו אַבְרָהָמִל, מִי נִצַּח? אַם לְפָחוֹת
עֵתָה תִצִּית לִי, תִהְיֶה מִקְבֵּל יָפֵה, וְאִם לֹא, תִהְיֶה מִקְבֵּל חֲלוּד!]

יְכוּ הָוּה, כִּי הִקְשָׁה עֶרְפוּ וְלֹא רָצָה לְצִיַת (כִּי הָיָה אִישׁ
חֵיל וּמִשְׁכִּיל וּמְבִין בְּכָל עִסְקֵי מִשְׁאֵל־וּמַתָּן, וּמְלַמֵּד בְּכַתָּב וּלְשׁוֹן,
וְהָיָה קָשָׁה עֲלָיו מְאֹד לְהַטּוֹת שְׂכָמוֹ לְסַבֵּל בְּפִשְׁטוּת עַל תּוֹרָה,
וְלִהְיוֹת מִקְבֵּל), עַד שֶׁנִּתְקַיֵּם בּוֹ מִכּוֹן מִמֶּשׁ בְּכָל הַנ"ל,
וְאַחֲרֵי־כֵן הוֹדָה וְלֹא בּוֹשׁ.

לו. ספר-המדות, עניני 'בטחון' - [א] מי שאין לו בטחון, הוא דובר שקרים, ועלידי שקרים אין יכול לבטח באמת (אמת כט; בטחון ה'ו). [ב] עלידי אמונה, יכול לבוא לבטחון (אמונה לב). [ג] פשבא על אדם איזה בוששה, בידוע שאין לו בטחון (בוששה יד). [ד] עלידי בטחון, לא יבוא עליו בוששה (בוששה טז). [ה] מי שיש לו בטחון, אין לו שום פחד (בטחון א; פחד טז). [ו] עלידי בטחון, בא שלום (בטחון ב). [ז] בטחון, בא עלידי יראתי שמים (בטחון ג; יראת כב). [ח] עלידי אמונה, יבא לבטחון (בטחון ד). [ט] מי שבטוח בהשם-יתברך, הקדוש-ברוך-הוא מצילו מפל צרות ובפרט מהריגה (בטחון ז). [י] עלידי בטחון, אין אדם צריך לחברו, גם אין אדם מכלימו (בטחון ח). [יא] עלידי בטחון, אדם נצול מדאגה (בטחון ט). [יב] עלידי בטחון, יזכה לידע שמות הקדש (בטחון י). [יג] מי שאין לו מדת הבטחון, ישמר את-עצמו שלא לביש שום אדם, גם יזהר להתפלל בכונת הלב (בטחון יא). [יד] מי שיש לו בטחון, לא יתקצרו ימיו (בטחון יב). [טו] מי שאין לו בטחון, יקום קדם אור הבקר ויאמר בקשות בקול-רם (בטחון יג). [טז] עלידי שתיקה, יזכה לבטחון (בטחון יד). [יז] עלידי זהירה מלתן תקיעת-כף, יזכה למדת הבטחון. גם עלידי שלא יתחבר עם רשעים (בטחון טז). [יח] עלידי הנפה, נאבד הבטחון (בטחון טז). [יט] מי הירדן, הם סגלה לבטחון (בטחון יז). [כ] עלידי הבטחון, האדם נתקרב להשם-יתברך (בטחון יח). [כא] מי שבוטח בעבו"ם, דילה דילהון (בטחון יט). [כב] מי

שֶׁנִּשְׁמַר מִהַרְהוּרֵי עֲבוּדֵה־זָרָה, זֹכֶה בְּכָל פַּעַם
לְבִטְחוֹן, עַד שְׁאִינוּ דוֹאֵג מִה יֵאָכֵל לְמַחָה, וְהוּא
בְּמִדְרַגַּת (תְּהִלִּים סח, כ): "בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם" (בִּטְחוֹן ח"ב
ב; הַרְהוּרִים ח"ב ב). [כג] מִי שֵׁישׁ לוֹ בִּטְחוֹן מִנְעָרָיו,
הוּא נִצּוּל מִנְזוּלִיִּים (גִּנְבֵה־וּגְזֵלָה טז). [כד] פְּשִׁתְרָצָה
לִילָךְ בְּדַרְךָ, תִּקְשֶׁר אֶת־עַצְמְךָ קִדְם בְּמִדַּת
הַבִּטְחוֹן, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא יִגַּף רִגְלְךָ (דָרָךְ ז). [כה] עַל־יְדֵי
בִּטְחוֹן, נִמְתַּק הַדִּין, וְנִמְשָׁךְ הַחֶסֶד (הַמְתַּקֶּת־
דִּין כט). [כו] עַל־יְדֵי בִּטְחוֹן, לֹא יִבֹּאוּ לְךָ
מַחֲשָׁבוֹת־רָעוֹת (הַרְהוּרִים לג). [כז] הַהֲתַנְשְׂאוֹת בָּא,
עַל־יְדֵי הַבִּטְחוֹן שֶׁבִשְׁעַת צָרָה (הַתַּנְשְׂאוֹת כא). [כח] מִי
שֶׁבִּטְחוֹנוֹ עַל אַחֲרִים, בָּא לִיְדֵי חֲנֻפָה (חֲנֻפָה ו). [כט]
עַל־יְדֵי בִּטְחוֹן, הָאָדָם נִפְלֵט מִצָּרוֹתָיו (יְשׁוּעָה יב). [ל] עַל־יְדֵי בִּטְחוֹן, תִּזְכֶּה לְהַבִּין
שִׁישׁוּעַתְךָ מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא וְלֹא מֵאָדָם (יְשׁוּעָה יד). [לא] עַל־יְדֵי בִּטְחוֹן, יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה
בְּחֶסֶד הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ (יְשׁוּעָה יז). [לב] עַל־יְדֵי
בִּטְחוֹן, יַעֲשֶׂה לְךָ חֶסֶד (יְשׁוּעָה כ). [לג] עַל־יְדֵי
בִּטְחוֹן, לֹא יוּכְלוּ הַשׁוֹנְאִים לְהִרְעֶ לְךָ (מְרִיבָה מד). [לד]
עַל־יְדֵי בִּטְחוֹן, אוֹיְבֵינוּ לֹא יִשְׁמְחוּ בְּצָרָתוֹ (מְרִיבָה נ). [לה] מִי שְׁאִין בִּטְחוֹנוֹ בְּאַלְקֵינוּ, עַל־יְדֵי־
זֶה בָּאִים מְלַחְמוֹת וּמְרִיבוֹת (מְרִיבָה צח). [לו] עַל־
יְדֵי בִּטְחוֹן תִּנָּצֵל מִפַּחַד (פַּחַד ג). [לז] עַל־יְדֵי
בִּטְחוֹן, בָּא שְׂמִחָה (שְׂמִחָה יז). [לח] עַל־יְדֵי רְדִיפַת
שְׁלוֹם, בָּא לְבִטְחוֹן (שְׁלוֹם ה). [לט] עַל־יְדֵי בִּטְחוֹן,
הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתוֹ (תְּפִלָּה לא). [מ] עַל־יְדֵי
בִּטְחוֹן, תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמָעַת (תְּפִלָּה סח).

"וְהָאֶרֶץ לֹא תִמְכַר לְצַמְתַּת בִּי לִי כָל הָאֶרֶץ"
(ויקרא כה, כג)

לז. לקוטי-הלכות, חזקת-קרקעות ב, ג -
עַקֵּר הַמִּשְׁאֵל־וּמַתָּן בְּקִרְקָעוֹת, דְּהֵינּוּ: מִה שְׂמוּכְרִין
וְקוֹנִין קִרְקָעוֹת - הוּא רַק מִחֲמַת שְׁהֶאֱמוּנָה בְּעַצְמָה,
הִיא בְּכִיכּוֹל בְּגִלוֹת, וְעַקֵּר גְּלוֹתָהּ כִּדִּי שְׁתִּבְרַר
בְּרוּרִים, כִּידוּעַ.
וּבְשִׁבִיל זֶה יֵשׁ מְכִירָה וְקוֹנִין בְּקִרְקָעוֹת בְּעַצְמָן - כִּי
עַל־יְדֵי הַמִּשְׁאֵל־וּמַתָּן שְׂקוֹנִין וּמוֹכְרִין אֶת הַקִּרְקָע
וְיוֹצֵאת מִרְשׁוֹת לְרִשׁוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה הִיא מְבָרַרַת בְּכָל
פַּעַם בְּרוּרִים חֲדָשִׁים וְעוֹלָה מִן הַגְּלוֹת.
וְזֶה בְּחִינַת (ויקרא כה, כג): "וְהָאֶרֶץ לֹא תִמְכַר
לְצַמְתַּת בִּי לִי כָל הָאֶרֶץ", "כִּי לִי" דִּיקָא - כִּי

ה'ארץ' היא בבחינת 'אמונה', ועל-כך "לא תמכר לצמיתת" כפי שעה עד היובל, כדי לברר ברורים חדשים אצל הלוקח, כי כל הברורים הוא על-ידי 'אמונה', שהוא בחינת 'קרקע'.

ובכל-פעם שיוצאת הקרקע מרשות לרשות - הוא בחינת 'גאולה', כי מבררת על-ידי-זה ברורים חדשים, שעל-ידי-זה תשלם האמונה ותבוא הגאולה. וזה שמזכר בתורה כמה פעמים לשון ה'גאולה' בקניית ומכירת קרקע, כמו שכתוב (שם שם, לא): "גאולה תהיה לו" וכו', וכן הרבה כמה פעמים - כי הוא בחינת 'גאולה' - כי בכל פעם שיוצאת ה'קרקע' שהוא בחינת 'אמונה', מרשות לרשות, כדי לברר ברורים חדשים כנ"ל - היא מתקרבת אל הגאולה.

[שייך להפטורה פרשת בהר]: וזה שרמז השם-יתברך לירמיה הנביא ענין הגאולה על-ידי קניית קרקע, כמבאר שם בירמיה: שבעת שהלכו ישראל בגלות אמר לו השם-יתברך (ירמיה לב, ז): "הנה חנמאל בן דדך בא אליך לאמר קנה את שדי" וכו'. וקנה את השדה, ובשרו השם-יתברך על-ידי-זה: "שעתידין להגאל ויקנו שדות", כמו שכתוב (שם לב, מד): שדות בכסף יקנו וכו'.

ולכאורה הדבר תמוה: מפני מה רמז לו את הגאולה על-ידי-זה דיקא, על-ידי קניית שדה?! - אך באמת: קניית שדה בעצמה, מרמז על בחינת הגאולה, כנ"ל.

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו"

(ויקרא כה, לה)

"אל תניחהו שיכר ויפל ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת משה הי"ד" (רש"י: ספרא בהר ה)

לח. שיחות-ה"ר קנ - ויותר ויותר מזה צריך כל אחד ואחד לחזק את חברו, לבל יפל בדעתו משום דבר שבעולם. ואפלו אם הוא יודע בעצמו שהוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן יחזק את חברו, כי את חברו בכל יותר לחזק מלחזק את עצמו, כי אין חבוש מתיר את-עצמו" (ברכות ה:).

וכשיזכה לבלי להפיל את חברו, אף-על-פי שיידע בעצמו שהוא רחוק מעבודתו, אדרבא יחזקו בכל מיני התחזקות ויחיהו וישיבהו בכל מיני דבורים המשיבין את הנפש וכו', על-ידי-זה יכול להיות שאחר-כך יזכה גם הוא לחזר ולשוב לעבודת-השם על-ידי-זה.

לט. לקוטי-הלכות, פסח ו, יב - "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (ויקרא כה, לה). פרש רש"י: "אל תניחנו לבל אלא תחזיק בו עד שלא יפל".

כי ה'עניות' חסו-שלום, הוא מהתגברות הכבד על המח חסו-שלום, ועל-כך העניות מעבירו על דעת קונו, כי דעתו מתבלבל, מחמת שהתגבר חסו-שלום אחיזת הכבד. וכל מה שמתגבר יותר העניות, נחלש הדעת בכל פעם יותר, וכמו-כן מתגבר חסו-שלום הכבד יותר, ומחמת זה העני הוא בכעס תמיד, כי ה'כעס' הוא בחינת "כבד פועס" (ברכות סא:), בחינת 'עניות'. ומחמת זה "בתר עניא עניותא אזיל" [אחר העני הולכת העניות] (בבא קמא צב:).

ועל-כך זה שמרחם על העני ומשפיע לו פרנסה - הוא מחיה נפשו ממש, ויכול להצילו מן העניות לגמרי - כי על-ידי-זה שנותן לו ומחיה נפשו ומרחיב דעתו - מתגבר הדעת על הכבד, וכל מה שמתגבר הדעת נכנע הכבד, שעל-ידי-זה מתבטל העניות, כנ"ל.

מ. לקוטי-הלכות, ערב ג, ב - "גדולה גמילות חסדים מן הצדקה" (ספד מט:), כמו שכתוב "וכי ימוך אחיך וכו', והחזקת בו" (ויקרא כה, לה), וכמו שפרש רש"י שם: "עד שלא נפל, אחד יכול להקימו. משנפל, עשרה אין יכולין להקימו".

כי כשהוא כבר עני ומכרח לקבל צדקה - אזי הוא מקבל ממש, ואזי היא בבחינת רגליו, ואזי קשה להקימו, כי שם בבחינת רגליו, שם עקר אחיזתם בבחינת "רגליה ירדות" וכו' (משלי ה, ה), כנ"ל. אבל כשמלכה לו צמילות חסד' - אזי יכול להחזיקו עד שירחיב ידיו ויסלק לו, ואזי יצילו מלהיות מקבל ככל.

"אל תקח מאתו נשך ותרבית וגו',

וחי אחיך עמך" (ויקרא כה, לו)

מא. לקוטי-הלכות, רבית ג, א (על-פי לקוטי-מוה"ר ח"א כג, ציו"ת צדק) - "אל תקח מאתו נשך ותרבית וחי אחיך עמך" (ויקרא כה, לו), "וחי דיקא - כי צריכין לשבר 'תאות-ממון', שהוא בחינת 'הלואה', בחינת רבית', בחינת 'עבודה-זרה', 'חשך', מיתה.

רק להאמין בהשם: שכל השפע מאתו יתברך. ומה שהיה יכל להרויח בממון זה שמלכה לחברו, יזמין

לו השם יתברך בכפלים ממקום אחר, כי "מלוה ה' חונן דל" וכו' (משלי יט, יז). ו'אמונה' הוא 'אור-הפנים', בחינת 'חיים'. וזהו בחינת: "וְחַי אַחִיד עַמְךָ" - "וְחַי" דיקא כפ"ל.

"את כסף לא תתן לו בנשך, ובמרבית לא תתן אכלך" (ויקרא כה, לז)

מב. ספר המדות, עניני 'רבית' - [א] הרבית מפסיד היראה (יראה ח"ב ה; ממון ח"ב טו).
[ב] המלוה ברבית, נכסיו מתמוטטין ואינן עולין (ממון צה).
[ג] המלוה ברבית, אינו מוצא מי שילמד עליו זכות (ממון ח"ב טז).

כי עבדי הם וכו', לא ימכרו ממכרת עבד (ויקרא כה, מב)

מג. ספורי מעשיות, מעשה יא מן מלך; וכן שפחה שנתחלפו - והלכה המילדת והחליפה הולדות, למען תראה מה יצמח מזה ואיך יפל דבר. והחליפה הולדות, והניחה בן המלך אצל השפחה, וכן השפחה אצל המלכה וכו'.

וזה ה'בן מלך' האמתי, שנקרא 'בן השפחה', היה טבעו נמשך לנמוס המלכות, אך שהיה נתגדל בבית העבד וכו'.

ענה ואמר ה'בן מלך' האמתי שנעשה עתה 'מלך', אל 'בן השפחה האמתי': "עתה אני מבין, שאני 'בן המלך' באמתי, ואתה 'בן השפחה' באמתי!

"כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים" (ויקרא כה, נה)

מד. ח"ב ה, טו - יש בחינת 'בן', שמחפש בגנזיא דמלכא כמו 'בן'. ויש בחינת 'עבד', שאין לו רק לעשות עבודתו שנתנו לו, ואסור לו לשאל שום טעם וחקירה על עבודתו, כי הוא מחיב רק לעשות את שלו, דהינו עבודתו שנתנו לו לעשות.

אבל יש בן, שהוא אוהב כל-כך את אביו, עד שמחמת האהבה, הוא עושה מעשה עבד, מה שעבד פשוט צריך לעשות, והולך וקופץ בתוך הסוללות הגדולה, בתוך קשרי המלחמה, ומגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט כדי לעשות נחת רוח לאביו, מה שאפלו עבד פשוט לא היה עושה עבודות כאלו.

ואזי כשאביו רואה אהבתו החזקה כל-כך, עד שמשליך עצמו לעבודת גמור בשביל אהבתו, אזי מרחם עליו ומגלה לו גם מה שאין נמסר אפלו לבן. שיש מקומות שגם הבן אסור לפגוע לשם, השגות שגם הבן אינו משיג אותם, הינו שנתגלה לו בחינת (ברכות ז): "צדיק ורע לו, רשע וטוב לו", שגם משה בחייו לא השיג זאת.

מה. חיי מוהר"ן סו (שיך להספור: דע שיש שני מיני פלטין, באחד דר מלך, ובאחד דר עבד, בהשיחות שאחרי ספורי מעשיות) - כשעובדין השם ועדין הוא בבחינת 'עבד', עדין הוא בבחינת 'ארור' חסד ושלום. ויש בחינת 'עבד בקדשה', בחינת (דברים לז, ה): "משה עבד ה'".

[עין באריכות בלקוטי הלכות, ברפת השחר ג, בענין 'עבודת השם' בבחינת 'עבד', על-פי ספורי מעשיות מעשה יא, מן מלך וכן השפחה שנתחלפו].

מו. לקוטי הלכות, ברפת השחר ג, מג-מד - ישראל נקראים פעמים בשם 'עבדים' להשם יתברך, ופעמים בשם 'בנים', כמו שכתוב (ויקרא כה, נה): "כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים"; "לא ימכרו ממכרת עבד" (שם פסוק מב).

כי בחינת 'עבד' ממש, אין אחיזה בהם, בחינת: "לא ימכרו ממכרת עבד" - כי הם 'עבדים דקדושה', עבדי ה' אשר הוציאם מארץ מצרים מבית עבדים - מבחינת 'עבודת', שזה היה עקר הגלות, על-ידי התגברות 'עבודת דסטרא אחרא'.

ופעמים נקראים בשם 'בנים', כמו שכתוב (שמות ד, כב): "בני בכורי ישראל", וכמו שכתוב (דברים יד, א): "בנים אתם לה' אלקיכם" וכו' - כי צריכין שני בחינות הנ"ל, בתחלה בהכרח שתהיה העבודה בבחינת 'עבודת', ואחר-כך זוכין לבחינת 'בן'.

שבתחלה צריכין לעבדו ויתברך בבחינת 'עבודת', כי מחמת 'גשמיות הגוף' נקרא בשם 'עבדות'. ועל-ידי זה מבניעין ומבטלין 'עבודת דסטרא אחרא'. ואחר כך זוכין לשבר ולבטל הגוף לגמרי, עד שנקראין בבחינת 'בן' (עין שם באריכות).

מז. לקוטי הלכות, שנירות פועלים ב, ב (על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב ז, כי מרחמם ונהגם) - ועל-כך הזהירה התורה על כל אחד מישראל שלא יהיה

עֶבֶד, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (וַיִּקְרָא כה, נח): **"כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם"** וכו', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (פְּסִיקְטָא-רַבְתִּי כה), כִּי 'עֲבָדוֹת' הוּא בְּחִינַת 'עֲוֹנוֹת'. כִּי עֵקֶר 'קִדְשֵׁי-יִשְׂרָאֵל' הוּא בְּחִינַת 'מְלָכוּת וְחֵרוּת', בְּחִינַת (שְׁבַת זט): **"כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם"**.

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל נֹפֵל לְאִיזָה בְּחִינַה שֶׁל עֲבָדוֹת מַחְמַת דְּחָקוֹ וְעֲנִיּוֹתוֹ, הוּא רַחֲמָנוּת גְּדוֹל עָלָיו - כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לְפִי דְקוּתוֹ וְרוּחָנִיּוֹתוֹ, אֵינּוּ יָכוֹל כָּלֵל לְשֵׂא עָלָיו 'עַל הָעֲבָדוֹת', כִּי 'עַל הָעֲבָדוֹת' הוּא בְּחִינַת הַמְּשָׂאִי שֶׁל עֲוֹנוֹת מַמְשׁ, שְׂאִי-אֶפְשֶׁר לְיִשְׂרָאֵל לְשֵׂא עֲלֵיהֶם כָּלֵל מְשָׂאִי זֶה אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד.

וְעַל־כֵּן הַחֲמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד בְּעֶבֶד עֲבָרֵי (שֵׁם שֵׁם, מג): **"לֹא תִרְדֶּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ"** וכו', וְכֵן בְּכַפֵּה דְבָרִים, עַד שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (קְדוּשֵׁין כב): **"הַקּוֹנֶה עֶבֶד עֲבָרֵי כְּקוֹנֶה אָדוֹן לְעַצְמוֹ"** - כִּי הַתּוֹרָה הַחֲמִירָה מְאֹד מְאֹד, לְהַקְלֵל מֵאֲחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל הָעֲבָדוֹת, לְבַל יִהְיֶה עָלָיו מְטָל 'עַל הָעֲבָדוֹת', שֶׁהוּא בְּחִינַת זְהֻמַּת-הַנְּחָשׁ - כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי אֵינּוּ יָכוֹל לְשֵׂא עָלָיו כָּלֵל עַל הָעֲבָדוֹת כִּנ"ל.

וְעַל־כֵּן אֶפְלוּ כְּשֶׁכָּבַד נִמְכַר לְעֶבֶד חֲסִדְשָׁלוֹם, אֶחָד עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהַקְלֵל עָלָיו הָעַל כָּכֵל מֵה דְאֶפְשֶׁר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַבֵּר עָלָיו חֲסִדְשָׁלוֹם, בְּחִינַת זְהֻמַּת-הַנְּחָשׁ, עַל-יָדֵי עַל הָעֲבָדוֹת הַקָּשָׁה - כִּי כָּל מֵה שֶׁמְקַלֵּין עָלָיו הָעֲבוּדָה - נִחְלָשׁ וְנִכְנַס בְּחִינַת זְהֻמַּת-הַנְּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'עַל הָעֲבָדוֹת', כִּנ"ל.

וְעַל־כֵּן אֶפְלוּ בְּשִׁכְרֵי-יּוֹם, אֶחָד-עַל-פִּי שֶׁאֵינּוּ עֲבָדוֹת מַמְשׁ - מֵאֲחֵר שֶׁהוּא בְּחִינַה שֶׁל עֲבָדוֹת, שֶׁהַשְּׂכִיר עֲצָמוֹ לְעֶבֶד מְלֹאכֶת חֲבֵרוֹ - הַחֲמִירָה הַתּוֹרָה מְאֹד, בְּשִׁכְרוֹ לְפָרְעוֹ בְּזַמְנוֹ דִּיקָא וְכו', כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֵינּוּ יָכוֹל לְשֵׂא עָלָיו כָּלֵל 'עַל עֲבָדוֹת' וְכו'.

"אֵת שִׁבְתֵּי תִשְׁמְרוּ, וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ" (וַיִּקְרָא כו, ב)

מֵה. ח"נ סז - 'שִׁבְתֵּי' שֶׁהוּא "שְׂמָא דְקִדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא" (זֵהר יתרו פח), הוּא בְּחִינַת 'כְּחֵי-הֲרָאוֹת', בְּחִינַת (תְּקוּנַת-זֵהר ככו): **"תִּלְתָּ גִּנּוּיִן דְּעֵינָא, וּבִתְעֵינָא, שְׁנַמְשָׁד מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם"**.

וְעַל־כֵּן בְּכָל-מְקוֹם שֶׁנִּזְכָּר בְּגִין 'בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ' נִזְכָּר 'שְׁבַת', כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (וַיִּקְרָא יט, ל; כו, ל): **"אֵת שִׁבְתֵּי תִשְׁמְרוּ, וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ"**. כִּי ה'מִקְדָּשׁ' הוּא גַם-כֵּן

בְּחִינַת 'עֵינַיִם', כִּי 'שְׁבַת' הוּא בְּחִינַת הַגִּנּוּיִן הַמְאִירִין לְבֵית-הַמִּקְדָּשׁ.

"אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֵת אֶרֶץ נִנְעֵן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים"

(וַיִּקְרָא כה, לח)

"שִׁכַּל הָדָר בְּ'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, אֲנִי לוֹ לְאֱלֹהִים. וְכָל הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה, כַּעֲבוּד עֲבוּדַת-אֱלִילִים" (רש"י)

מט. ח"א מד - "כָּל הָדָר בְּחוּץ-לְאֶרֶץ, דּוֹמָה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלֹהִים. וְכָל הָדָר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, דּוֹמָה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלֹהִים" (פְּתוּבוֹת קי). וְעַל-יָדֵי 'מְחַאֲת-כַּף', אֲזִי הוּא דָר בְּ'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ לוֹ אֱלֹהִים, וְנִתְבַטַּל 'מְחַשְׁבוֹת עֲבוֹת'. וְ'תַפְלָה' הִיא בְּחִינַת 'אֲמוּנָה', כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (שְׁמוֹת יז, יב): **"וַיְהִי יָדִינוּ אֲמוּנָה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ"**, וְתַרְגוּמוֹ: **"פְּרִישָׁן בְּצִלוֹ"**. וְנִגְדָּא אֲמוּנָה, הֵם הַכְּפִירוֹת מְחַשְׁבוֹת עֲבוֹת. וְ'תַקּוּנָם': עַל-יָדֵי 'תְּמִידוּן', עַל-יָדֵי 'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל', עַל-יָדֵי 'מְחַאֲת-כַּף'.

נ. ח"א קנה - כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ 'אֲמוּנָה' - אֲזִי אֵין מְזִיק לוֹ שׁוֹם דְּבַר, וְאֵינּוּ יֵרָא מְשׁוֹם אָדָם וְשׁוֹם דְּבַר, וּמִתְפַּלֵּל בְּחִינַת כְּרָאוּי, וְנוֹסֵעַ לְהַצְדִּיק - כִּי אֵינּוּ מִתִּירָא וּמִתְפַּחַד מְשׁוֹם עֲנָיִן שֶׁבְּעוֹלָם. וְזֶה בְּחִינַת 'אֶרֶץ-אֲפִים', שֶׁאֵין שׁוֹם דְּבַר יָכוֹל לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, רַק יַעֲצֵר רוּחוֹ, כִּי לֹא אֶכְפַּת לָהּ שׁוֹם דְּבַר, רַק עוֹשֶׂה אֵת שְׁלוֹ בְּזִרְיוֹת וְשִׁמְחָה.

וְ'אֶרֶץ-אֲפִים', תְּלוּי בְּ'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל' - כִּי שֵׁם זֹכִים לְבְּחִינַת אֶרֶץ-אֲפִים. כִּי 'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל', הוּא בְּחִינַת 'אֲמוּנָה', כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (תְּהִלִּים לז, ג): **"שָׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה"**, וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (פְּתוּבוֹת קי): **"כָּל הָדָר בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, דּוֹמָה כְּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱלֹהִים"**.

נִמְצָא: שֶׁעֵקֶר עֲבוּדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, זֹכִינ׳ עַל-יָדֵי 'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אֲמוּנָה', בְּחִינַת 'אֲרִיכַת אֲפִים'.

וְעֵקֶר גְּדֹל הַהִשְׁתַּוְּקָאוֹת וְהַהֲתַלְהֻבוֹת שֶׁל מִשֶּׁה רַבְּנוּ עָלְיוֹ-הַשְּׁלוֹם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל - הִיָּה רַק בְּשִׁבִיל מַדַּת 'אֲרִיכַת אֲפִים', שֶׁזֹּכִינ׳ שֵׁם.

וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ: **"שִׁיְהִיָּה לוֹ כַּסּוּפִין וְנִעְגוּעִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל"**. וְגַם: **"שִׁיְהִיָּה גְּעוּגוּעִים לְכָל הַצְדִּיקִים לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל"**.

פרשת בחקתי

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כו, ג)

"שתהיו עמלים בתורה" (רש"י)

א. ח"ג קיט; שיחות הר"ן שח - אדם
 לעמל יולד" (איוב ה, ז), "אשרי מי שעמלו בתורה" (בראשית רבה יג, ז; סנהדרין צט:). - הינו: מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי-אפשר להמלט מזה בשום אופן, ואפלו אם יהיה לו כל חללי דעלמא, בודאי יהיה לו עמל ויסורין ודאגות הרבה, על-כן "החכם עיניו בראשו" (קהלת ב, יד), שיהפך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמל בתורה. ואז אשרי לו - כי נצול מעמל העולם הזה, וזוכה לחיי עולם-הבא.

ב. לקוטי-הלכות, תלמוד-תורה ג, ב (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א יב, 'תהלה לדוד') - **"אם בחקתי תלכו"** (ויקרא כו, ג), **"על מנת שתהיו עמלים בתורה"** (רש"י; ספרא בחקתי א), **"עמלים"** דיקא. ועקר העמל והיגיעה שצריכין לעמל ולהתיגע הרבה בתורה, הוא רק בשביל לברר עסק-התורה, שיהיה הלמוד לשמה, לעשות נחת-רוח ליוצרו יתברך, ולא יהיה למודו, בשביל תועלת עצמו להתייחר ולקנטר חסוֹשֵׁלוֹם, ולא יעשם עטרה להתגדל בהם ולא קרדם לחפר בה וכו' (אבות פ"ד מ"ה).

ועקר היגיעה והעמל בשעת הלמוד, הוא רק ב'תורה שבעל-פה'. כי בלמוד חמש אין צריכין להתיגע כל-כך וכו'. מחמת שבתורה שבעל-פה שחדש התנא או איזה צדיק, בהכרח יש בה בחינת "שמאלה" ("בשמאלה עשר וכבוד" - משלי ג, טז), שהיה מכרח התנא לכל בשעת אמירת תורתו לאיזה שגיאה דקה פדי להמשיך פרנסה וכו' כנ"ל, אשר משם נמשך בחינת משמעות של "ופשעים יפשלו בם" (הושע יד, י).

ומחמת זה: כל מי שרוצה לעסק בתורה באמת, ולזכות לכתרה של תורה, לזכות על-ידי התורה לחיי עולם להתדבק בקונו, אשר זה תכלית עסק התורה-הקדושה - הוא צריך להתיגע מאד בעסק התורה שבעל-פה, לברר ולהכניע בחינת אחיזת "ופשעים יפשלו בם".

דהינו: המחשבות של גסות ופניות והערמימיות שרודף אחרי מחשבתו, ורוצים להטות לבבו מן

האמת חסוֹשֵׁלוֹם, לעסק בתורה בשביל כבוד וגסות "בשביל שיתקרי רבי", בשביל שיהיה רב באיזה קהלה, או מורה-הוראה, או להיות מפרסם ולומר תורה בסעדה-שלישית, ולהנהיג העולם, ולהרבות כבודו, כנהוג עכשו. וכיוצא באלה הפניות והשטותים הרבים והבלבולים, שיש להלומדים בשעת עוסקם בתורה שבעל-פה.

וכל-זה נמשך: משגיאה דקה שהיה להצדיק בשעת התגלות תורתו, שהיה מכרח לכל בה בשביל להמשיך פרנסה לעולם, כנ"ל.

ועל-כן צריכין יגיעה גדולה, דהינו: לשוב בתשובה-שלמה על כל מעשיו הרעים, ולהתאמץ בכל עז להכניע ולהשפיל כל אלו המחשבות-רעות, ולבקש מהשם-יתברך: שיזכה שיהיה למודו להשכינה, דהינו: שיעסק בהתורה בשביל השם-יתברך לבד, שצונו לעסק בתורה, ולעשות נחת-רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו.

וזוהו עקר היגיעה והעמל בתורה שבעל-פה - כי באמת: גם היגיעה והעמל של הלומדים שעמלים בתורה לברר הסגיא וההלכה על מכוונה, ולאסוקי שמעתתא אלבא דהלכתא - גם זה נמשך רק מבחינת השגיאה הנ"ל, שהוא בחינת "שמאלה", שמשם אחיזת "ופשעים יפשלו בם", שמשם אחיזת הקלפות שהם מץ ותבן החופין על ההלכה, שמשם נמשכין כל הקשיות וכל הכפדות וכל החמרות שבהלכה, שקשה להבינה על מכוונה ולהוציא הדין לאמתו וכו'.

ועל-כן צריך כל אחד לעמל ולהתיגע בתורה, להכניע ולהשפיל ולגרש מץ ותבן מן ההלכה, שהם אחיזת הקלפות, שהם המחשבות של גסות ופניות. ואז זוכה להלכה ברורה, ולאסוקי שמעתתא אלבא דהלכתא.

כי בשעוסק לשמה בשביל השם-יתברך - אזי ה' עמו, ואזי הלכה כמותו, כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין צג: על שמואל-א יח, יד): "וה' עמו" - "שהלכה כמותו".

"ונתתי גשמיכם בעתם" (ויקרא כו, ד)

- **עניני גשמים** -

ג. ח"א ז, א; ט, ה - עקר הגשמים בארץ-ישראל, כי שם - ה'תהומות, הינו הנפים, הינו 'אמונה', 'תפלה'. וזה שאמרו חז"ל (תענית ח.): "אין הגשמים יורדין אלא בשביל אמונה" - הינו בחינת 'ארץ'

ישראל, שהוא בחינת תפלה, בחינת אמונה. והיא שותה תחלה - ששם ה'תהומות' בחינת נסים. וזה שאמרו חז"ל (שם ח): "בשעה שהגשמים יורדין, אפלו פרוטה שבבים מתברכת". פרוטה שבבים - שפעמים נתכסה פחה הנסים, ועל ידי הגשמים, נתברך הפרוטה - הינו: הנסים, דפריטא שפותה" (שם כה:).

ואלו בני אדם המכחישים כל הנסים, ואומרים שהכל דרך הטבע. א) פוגמים בתפלה - כי התפלה, היא נסים שמשנה את הטבע. ב) ופוגמים באמונה - שאין מאמינים בהשגחת הבורא יתברך. ג) ופוגמים בארץ ישראל - שהוא מקום הנסים, כמו שכתוב (שיר השירים ב, יב): "וקול התור נשמע בארצנו", וכמו שאמרו (שם י): "ארץ ישראל שותה תחלה" - כי שם ה'תהומות', מקום הנסים, כמו שכתוב (רות א, יט): "ותהם כל העיר".

וזה שאמרו חז"ל (סנהדרין צו): "אין משיח ברדוד בא, אלא עד שתכלה פרוטה מן הבים" - הינו: שיכלו האפיקורסים שאין להם אמונה בנסים, ומכסים כל הנסים בדרך הטבע - כי עקר הנסים בארץ ישראל.

וזה: "עד שתכלה פרוטה מן הבים" - בני אדם המכסים כלליות הנסים בדרך הטבע, הכלולים במלאך דפריטא שפותה". וכשתכלה זאת, ותתרבה אמונה בעולם - אז יבוא משיח, כי עקר הגאלה תלוי בזה.

ד. ח"א מ - על ידי עבודה זרה, נמנע המטר, כמו שכתוב (דברים יא, טז): "ועבדתם אלהים אחרים וכו' ולא יהיה מטר". וכשאינו מטר, אין שבע. וכשאינו שבע, אין שלום, כמו שכתוב (תהלים עב, ג): "ישאו הרים שלום לעם", כמו שפרש רש"י. וכשאינו שלום, אזי אין איש עוזר לחברו, וכל אחד צריך לנסע ולטלטל ממקום למקום בשביל פרנסתו. ועל ידי עבודה זרה, בא עצירת גשמים. וכשאינו קמח, אין תורה.

ה. ח"ב ה, א - כל הרפואות, הם על ידי עשבים, והם גדלים רק על ידי אמונה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תענית ח): "אין הגשמים יורדין אלא בזכות אמונה, שנאמר (תהלים פה, יב): אמת מארץ תצמח, וצדק משמים נשקף". שפשיש אמונה - אז יורדין גשמים, וצומחים עשבים, ואז יש רפואות.

גם עקר כח הרפואה שיש בכל עשב ועשב - הוא על פי הסדר שיש להזרעים, לפי המקום ולפי הזמן. וסדר הזרעים, הוא על ידי אמונה, בבחינת: "אמונה, זה סדר זרעים" - שעל ידי אמונה, נעשה הסדר של הזרעים לפי הזמן והמקום - שעל ידי זה יש להם כח לרפאות.

ו. ח"ב ס - פשיש מלחמות בעולם, יש יקריות בעולם, על ידי השפיכות דמים שיש בעולם. כי האדמה היא חיבת בזה פשיש שפיכות דמים. כי הגשמים נעשין על ידי האדים העולים מן הארץ, וכשיש מלחמות ושפיכות דמים, אזי האדמה נותנת כחה לשם, כי מן האדים העולים ממנה, נעשה השפיכות דמים, ועל כן אין יורדין גשמים, כי עכשו נעשה מן האדים שפיכות דמים (עין בפנים).

ז. ח"ב ס - גם בא עצירת גשמים, על ידי מי שאומר תורה ברבים, ושומעים תלמידים שאינם הגונים, כי על ידי כבוד התורה בא גשמים וכו' (עין בפנים).

ח. ספר המדות, עניני גשמים' - [א] שנה שיש הרבה גשמים, סימן שנוכדים בזה השנה הרבה זכרים (בנים צב). [ב] אין הגשמים נעצרון, אלא על בטול תרומות ומעשרות, ומספרי לשון הרע, ועזי פנים, ובטול תורה, ועון גזל (ממון כו). [ג] התקון למטר, ירבה בתפלה (ממון כז). [ד] כשיש שבע בעולם, אזי החלשות נתמעטים (ממון כט). [ה] אין הגשמים נעצרון, אלא על פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים (ממון לו). [ו] מטר בשביל יחיד, ופרנסה בשביל רבים. ויחיד דאלים זכותיה, ברבים דמי (ממון נא). [ז] על ידי קדוש על היין, בא מטר ונשמע תפלתו (ממון נב). [ח] מטר - בזכות: אדם אחד, ושדה אחת, ועשב אחד. ובזכות: הארץ, והסד, ויסורין (ממון נד). [ט] הגשמים נעצרון - בשביל עבודה זרה, ובשביל נאוף, ובשביל צדיק שלא נספד בהלכה, ובשביל מקפחי פרנסת אחרים (ממון נה). [י] מי גשמים, מסגלין: למי שאין לו גבורת אנשים (סגלה ח"ב ג). [יא] אמירת תהלים, סגלה להוריד גשמים, "תהלם" - למטר השמים תשתה מים (סגלה ח"ב ד - תפלה ח"ב ז). [יב] על ידי עזות, גשמים נעצרים. ובידוע שנכשל בעברה, וסופו שיכשל

בעברה. ומתן לקרותו רשע, ומתן לשנאתו, והוא אחד מתקע"ד [מהתשע-מאות-שבעים-וארבעה] דורות (עזרת ט). [יג] על-ידי צדקה, בא גשם (צדקה מז). [יד] כשאנשים נותנים צדקה, על-ידי-זה הפרות נתברכין והשלום בעולם (צדקה מט). [טו] בעוון תרומות ומעשרות, השמים נעצרים והיקר הנה (צדקה נז). [טז] הגשמים יורדין בזכות שמחת חתן וכלה (שמחה נג). [יז] השלום, סימן לשבע (שלום נב). [יח] למוד מסכת שבועות, מסגל לירידת הגשם (שבועה ג). [יט] בעלת-שובה, יתפלל על הגשם. ועל-ידי-זה מכפרין לו על עוונותיו (תשובה קא). [כ] ביום הגשמים, ישועה פרה ורבה בעולם, ומליצי-זכות נכנסין לפניו (תפלה טז).

"ונתתי שלום בארץ וכו', וחרב לא תעבר בארצכם"
(ויקרא כו, ו)

ט. ח"א מד - על-ידי 'מחאת-כפים' בתפלה - נתבטל הרג ואבדון מעולם. כי הידיים, הם בחינות (בראשית א, ג): "יהי אור, ויהי אור", "ימינא ושמאלא" (זהר בראשית טז). וכתיב (שם שם, ד): "וירא אלקים את האור וכו', ויבדל בין האור" - דא אהרן'. ובין החשך" - דא קרח' (תקוני-זהר עד). וזה בחינות (ויקרא כו, ו): "ונתתי שלום בארץ, וחרב לא תעבר בארצכם".

י. ח"א עה - מדת נצחון ומחלקת ומלחמה, באה מדמים שעדין לא עבד בהם השם-יתברך. וצריך לבטל מדת הנצחון והמחלקת, ולרדף אחר השלום, על-ידי שידבר הרבה בתורה ותפלה, שהם בחינת העלאת מיין-נוקבין, בחינת שלום.

וזה עקר 'תקוני-הבריאה' - כי בשעת בריאה, נפלו האותיות למטה, ונתפזרו לכמה ניצוצות. ועל-ידי 'העלאת מיין-נוקבין', נעשה צדוף.

וזהו בחינת 'שלום' - כי קדם שמכניס הניצוצות והאותיות תוף דבורי תורה ותפלה, אין להם שום צדוף וחרב, 'בבחינת מחלקת'. וכשמכניסם אל הדבור, מצרפם ומחברם, שזהו בחינת 'שלום' - שעל-ידי-זה נתתקנין ונתחדשין כל העולמות הנפולין, ונחשב כאלו בראן מחדש.

וזה בחינת (ויקרא כו, ו): "ונתתי שלום בארץ" - כי מה'ארציות', נתעלין ה'ניצוצות' ונעשה 'שלום',

שזהו עקר 'תקוני-הבריאה'. על פן צריכין לדבר רק דבורים קדושים, "ולא בדברים אחרים" (יומא יט:), כדי להעלות ה'ניצוצות', לתקן כל העולמות.

יא. לקוטי-הלכות, חלב-ודם ג, א (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א יז, ויהי הם מריקים שקיהם) - 'ארץ-ישראל' הוא בחינת "אורא דכ"א" (זהר בשלח נ: ועוד הרבה), בחינת 'אור הנח והזד', כי "אורא דארץ-ישראל מחכים" (בבא-בבא קנח:). ו'שלום' ו'אהבה' הוא על-ידי 'שלמות-הדעת', כמו שכתב רבנו ז"ל במה פעמים (ח"א כא; נו).

ועל-פן "אורא דארץ-ישראל שהוא מחכים" (בבא-בבא קנח:), על-ידי-זה שם עקר האהבה והשלום שתלוי בדעת וחקמה. וזה בחינת (ויקרא כו, ו): "ונתתי שלום בארץ" - כי עקר השלום הוא בארץ-ישראל, כנ"ל. ועל-ידי השלום והאהבה שהוא בארץ-ישראל דיקא - על-ידי-זה האור הוא שם נח וזד, בחינת "אורא דכ"א".

"ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו"
(ויקרא כו, ח)

יב. לקוטי-הלכות, נזקי-שכנים ד, ח (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב ח, 'תקעו תזכחה') - כמה וכמה שעשועים ובגנינים נפלאים נתוספים ונתרבים על-ידי שנתוסף שכן להקבוץ של ישראל הקדוש, וכמה וכמה צריכין לרוץ בכל פחו פהרף-עין לבתי-כנסיות ובתי-מדרשות, ולכל מקום שאומרים שם דבר שבקדשה - כדי שיזכה להיות שכן ולהצטרף להקבוץ הקדוש של ישראל.

כי על-ידי שיתוסף הוא עליהם, יתרבו בגן הבתים לאין קץ, מפל-שפן וכל-שפן פשבלעדו לא היה מנין, ועל-ידו יתהנה מנין עשרה - שאז בודאי אין שעור למה שמרויח על-ידי-זה, כי כל הבנין של הקדשה יגמר על-ידו. ועל זה אמר דוד-המלך עליו-השלום (תהלים קיט, ט): "חבר אני לכל אשר יראוה ולשמרי פקודיה", כמו שדרשו רז"ל (עין ברכות כו. חגיגה ט:). שאמר: "שלכל דבר-שבקדשה שנמנו חבריו, נתחבר אליהם" - כדי שיתגדל ויתרבו בגני הבתים הקדושים עד אין חקר וכנ"ל.

ולחפך חסו-שלום להפך, ועליו נאמר (קהלת א, טו): "מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות",

וְדַרְשׁוּ רִז"ל (בְּרִכוֹת וְחִיגָה שָׁם): **"זֶה שְׁנַמְנוּ חֲבֵרָיו לְדַבֵּר מִצְוָה וְלֹא נִמְנָה עִמָּהֶם"** - בּוֹדְאֵי זֶה הַקְּלֻקּוֹל וְהַפֶּסֶד אִי־אֶפְשֵׁר לְתַקֵּן - כִּי אֶפְלוּ אִם יַעֲשֶׂה אַחֲרַי כִּךָּ הַמִּצְוָה לְבַדּוֹ, אֶף־עַל־פִּי שָׁגַם זֶה טוֹב מְאֹד, אֶף־עַל־פִּי־כֵן **"אֵינּוּ דוֹמָה מְעֻטִים הַמְקִימִין אֶת הַתּוֹרָה, לְמַרְבִּים"** וְכוּ, כִּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י בְּפִרְשַׁת **"בְּחֻקוֹתַי"**, (וַיִּקְרָא כו, ח), כִּי אִם הָיָה מִצְטָרֵף וְנִמְנָה עִמָּהֶם, הָיוּ מִתְרַבִּים הַבְּתִים לְאִין קֶץ, כִּנ"ל.

וּמַחֲמַת זֶה בַּעֲצֻמוֹ אָמְרוּ רִז"ל (רַש"י שָׁם; סִפְרָא בְּחֻקוֹתַי, א): **"אֵינּוּ דוֹמָה מְעֻטִין הַמְקִימִין אֶת הַתּוֹרָה, לְמַרְבִּים"** וְכוּ, כִּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י עַל פְּסוּק (וַיִּקְרָא כו, ח): **"וְרָדְפוּ מִכֶּם הַמֶּשֶׁה מְאֹד וּמְאֹד מִכֶּם רַבְּבָה יְרֵדְפוּ"** וְכוּ, שֶׁהַקְּשָׁה: **"וְכִי כִךָ הוּא הַחֲשָׁבוֹן?"** - כִּי בּוֹדְאֵי כָּל מַה שֶׁהֵם הִרְבֵּה יוֹתֵר נִתְרַבִּין הַבְּתִים בְּלִי שְׁעוֹר, לֹא לְפִי חֲשָׁבוֹן הַפְּשׁוּט שֶׁנִּתְרַבּוּ הָאֲנָשִׁים, שֶׁלְּפִי חֲשָׁבוֹן זֶה, 'מְאֹד' הוּא עֲשָׂרִים פְּעָמִים 'חֲמֻשָּׁה', וְרֵאשִׁי שֶׁיְרַדְּפוּ 'שְׁנֵי אֲלָפִים', כִּמוֹ שֶׁהַקְּשָׁה רַש"י שָׁם.

אָבֵל בְּאֵמֶת: **"אֵינּוּ דוֹמָה מְעֻטִין הַמְקִימִין הַתּוֹרָה לְמַרְבִּין"** - כִּי בְּשֵׁישׁ 'מְאֹד', יִתְרַבּוּ הַבְּתִים אֲלֵפֵי־אֲלָפִים וְרַבִּי־רַבִּי־רַבְּבוֹת עַד אִין חֻקָּר, מַה שְּׂאִין הַפָּה יְכוּל לְדַבֵּר, לְפִי חֲשָׁבוֹן שֶׁל הַצְּרוּפִים. עַל־כֵּן יְכוּלִין לְרַדֵּף הִרְבֵּה הִרְבֵּה יוֹתֵר מִכִּפֵּי הַחֲשָׁבוֹן הַפְּשׁוּט, וְהֵבֵן.

"וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם" (וַיִּקְרָא כו, ט)
"אֶפְנֶה מִכָּל עֶסְקִי לְשַׁלֵּם שְׂכָרְכֶם" (רַש"י)

יג. שיחות הר"ן ע - עָנָה וְאָמַר: הִיתְכֵּן שְׂאֲנוּ מִנִּיחִין הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ שִׁיעֲשֶׂה לְגֹזֵר גְּזֵרוֹת בְּעוֹלָם? - כִּי אֲנִי צְרִיכִין לְקִירוֹתוֹ מְעַסְקִין שְׁעוֹסֵק בָּהֶם בְּאִיזָה גְּזָרָה וְכִיּוֹצֵא חֶסֶד־וְשָׁלוֹם, שִׁישְׁלִיךְ זֹאת, וַיִּפְנֶה אֲלֵינוּ לְמַה שְׂאֲנוּ רוֹצִים לְדַבֵּר עִמּוֹ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיקְרַב אוֹתָנוּ לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

כִּי כִּשְׂאָחַד רוֹצֵה לְדַבֵּר עִם הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנָיו - אִזִּי הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ מִשְׁלִיךְ כָּל עֲנִינָיו וְכָל הַגְּזֵרוֹת שְׂרוּצָה לְגֹזֵר, וְכָל הָעֶסְקִים שָׁלוּ - וּפּוֹנֶה עֲצֻמוֹ רַק לָזֶה הָאִישׁ שְׂרוּצָה לְדַבֵּר עִמּוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנָיו.

"וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם, וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם" (וַיִּקְרָא כו, יא)

יד. ח"א ע - ה'מִשְׁכָּן, הָיָה לוֹ 'בְּחַיֵּי־הַמּוֹשֵׁד' לְהַמְשִׁיךְ אֲלַקוֹת לְמָקוֹם שֶׁהָיָה עוֹמֵד שָׁם. בְּחֵינַת

(שִׁירֵי־הַשִּׁירִים א, ד): **"מִשְׁכָּנִי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה"**. כִּי כָּל מַה שֶׁמִּתְקַרֵּב יוֹתֵר אֵלָיו, הוּא רָץ בְּיוֹתֵר, מִחֲמַת ה'פְּחַיֵּי־הַמּוֹשֵׁד'.

וְכַמוֹכָא בְּמִדְרַשׁ (שְׁמוֹת־רַבָּה לֹא, י): **"שֶׁה'מִשְׁכָּן' הוּא לְשׁוֹן 'מִשְׁכּוֹן' - שֶׁהוּא 'מִשְׁכּוֹן' לְיִשְׂרָאֵל שֶׁתְּשַׁרְה שְׂכִינָה אֲצִלָּם אֶפְלוּ אִם יַחֲטְאוּ חֶסֶד־וְשָׁלוֹם, כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כו, יא): 'וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם'".** כִּי 'מִשְׁכָּן' לְשׁוֹן **"מִשְׁכָּנִי"** וְכוּ, שֵׁישׁ לוֹ בְּחֵינַת 'בְּחַיֵּי־הַמּוֹשֵׁד' לְהַמְשִׁיךְ אֲלַקוֹת לְמָקוֹם שֶׁהָיָה עוֹמֵד שָׁם.

"וְאוֹלָךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת" (וַיִּקְרָא כו, יג)

טו. ח"א קנה - אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחֵינַת 'אֲמוּנָה', בְּחֵינַת אֶרֶץ־אֲפִים, הַפֶּה ה'פְּעַס'. וְזֶה שֶׁקָּדַם 'קְרִיאַת־שְׁמַע' שֶׁהוּא אֲמוּנַת־הַיְחוד' - אֲנִי מְבַקְשִׁים: **"וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ"**. הֵינּוּ: שְׂאֲנוּ מְבַקְשִׁים וּמִתְגַּעְגְּעִים לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים לְאֲמוּנָה, הֵינּוּ: 'קְרִיאַת־שְׁמַע' שֶׁהוּא אֲמוּנָה'.

טז. לקוטי הלכות, גרפת המזון ומים אחרונים ד, יד - **"וְאוֹלָךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת"** (וַיִּקְרָא כו, יג), פָּרַשׁ רַש"י: **"בְּקוֹמָה זְקוּפָה"** - כִּי זֶה הַמְקַרָּא נֹאמַר לְעֵינֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁלֶּשֶׁם הָיוּ הוֹלְכִין יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל הַהֲלִיכוֹת וְהַדְּרָכִים וְהַנְּסִיעוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכָל הַמְּלַחְמוֹת וְהַכְּבִישוֹת - הַכֹּל הָיָה לִילְךָ וּלְכַבֵּשׁ אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כִּמוֹכֵן וּמִבְּאֵר בְּסַפּוּרֵי כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה.

וְזֶהוּ: **"וְאוֹלָךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת"**, דְּהֵינּוּ: **"בְּקוֹמָה זְקוּפָה"**, בְּחֵינַת 'עֲזוֹת וְעַקְשָׁנוֹת', שְׁעוֹמְדִין זְקוּפִין בְּעַקְשָׁנוֹת גְּדוֹל, לְנִצַּחַת הַמְּלַחְמָה וְלִילְךָ וּלְבּוֹא לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶה הָיָה עֶקֶר תְּכֵלֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם וְכוּ'. כִּי אִי־אֶפְשֵׁר לְבּוֹא לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל לְנִצַּחַת מְלַחְמָה זֹאת, שֶׁהִיא עֶקֶר כָּל־כָּל כָּל הַמְּלַחְמוֹת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי - כִּי אִם עַל־יְדֵי עַקְשָׁנוֹת גְּדוֹל מְאֹד, בְּחֵינַת **"וְאוֹלָךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת"**, בְּחֵינַת אֲחִבָּה רַבָּה): **"וְתוֹלִיכֵנוּ מִהֲרָה קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ"**, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

"וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְכוּ" (וַיִּקְרָא כו, יד)
- עֲנִין ה'קְלָלוֹת' -

יז. ח"א קפא - כָּל הַדְּבָרִים שְׂדוּבְרִין עַל הַצְּדִיק הָאֵמֶת וְעַל אֲנָשָׁיו, הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד בְּגִשְׁמֵי

וּבְרוּחָנִי, וּכְמוֹ שְׂאִיתָא בַּמְדַּרְשׁ (תַּנְחוּמָא נְצָבִים א) עַל פְּסוּק (דְּבָרִים כט, ט) "אַתֶּם נְצָבִים": "שְׂנַסְמַךְ לְפָרֶשֶׁת קַלְלוֹת - לֹמַר: שֶׁכָּל הַקַּלְלוֹת הֵן הֵן הַמְצִיבִין אֶתְכֶם". [עֵינֵי בִזְהֵר־חֲדָשׁ פְּרִשְׁתׁי בִּי תְבֵא, דְּבָרִים נִפְלְאִים לְמֵאֵד בְּעֵינֵי הַקַּלְלוֹת שֶׁבַּמְשַׁנְהֵתוּרָה].

יח. שיחות הר"ן ח - בְּשִׁלּוּמְדִין מְלִי-דְפוּרְעֵנוּתָא, כְּגוֹן בְּשִׁלּוּמְדִין הַלְכוֹת אֲבִלוֹת וְכִיּוֹצֵא - אֵין לְעֵין שָׁם הִרְבָּה. בִּי אֵין צְרִיכִין לְהַעֲמִיק הַמַּחְשָׁבָה בְּמִקּוּמוֹת כְּאֵלוֹ, בִּי הַמַּחְשָׁבָה יֵשׁ לָהּ תַקְוָה גְּדוּלָה, כְּמִבְּאֵר בְּמִקּוּמוֹת אַחֲרִים (שִׁיחוֹת־הֵרָן ב). וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְעַבֵּר בְּמַהֲרָתָא מִקּוּמוֹת כְּאֵלוֹ.

"וְאִם אַתְּ מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם" (ויקרא כו, טו)
"טוֹנָא הַחֲכָמִים" (רש"י)

יט. ח"א ית, ד - הָאֲמוּנָה מְחַזְקַת תְּמִיד בְּמַלְכוּת וְהַהֲנָהגָה, שְׁלֵא יִקַּח אוֹתָהּ זֶר שְׂאִין רְאוּי לָהּ. וְעַקֵּר הַמַּלְכוּת, שְׂרִשָׁה בְּחֻכְמָה, כְּדִי לִידַע אֵיךְ לְהַנְהִיג וְלִמְלֹךְ. לָכֵן יֵשׁ לְכָל מְלֹךְ חֻכְמִים וְיוֹעֲצִים, בִּי בְּזֵה תַכּוֹן מַלְכוּתוֹ וְיִתְקַיֵּם מְדִינָתוֹ. וְעַל־יָדֵי אֲהַבְתֵּי־הַחֻכְמִים, תַּכּוֹן הַמַּלְכוּת.

וּכְשָׁבֵא לְמַלְכוּת, אֵיזְהוּ שְׂנֵאָה עַל הַחֻכְמִים - יְדוּע לְהוֹי לָהּ: שְׁמֵן־הַשְּׂמִים יוֹרִידוּהוּ מִמַּלְכוּתוֹ, בִּי אֵין קַיּוּם לְעוֹלָם בְּלֵא הַחֻכְמָה, בְּבַחֲיִנַת (מְשָׁלִי כט, ד): "מְלֹךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אַרְצֵךְ", וְהַמְשַׁפֵּט הוּא בַחֲיִנַת חֻכְמִים, בְּבַחֲיִנַת (ויקרא כו, טו): "וְאִם אַתְּ מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם". וְדַרְשׁוּ (סַפְרָא בְּחֻקוֹתֵי ב): "זֶה הַשְּׂוֹנָא אֶת הַחֻכְמִים".

נִמְצָא: זֶה שְׂאִין לוֹ אֲמוּנָה בְּשִׁלּוּמוֹת - כְּשָׁבֵא לְקַח לְעַצְמוֹ הַמַּלְכוּת וְהַהֲנָהגָה - אֲזִי: הָאֲמוּנָה שְׂסָבִיב הַהֲנָהגָה, מִפִּיל אוֹתוֹ לְשֵׁנֵי־חֻכְמִים, כְּדִי שְׁלֵא יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ הַמַּלְכוּת וְהַמְנַהֲיגוֹת - בִּי עַקֵּר הַמַּלְכוּת תְּלוּי בְּמִשְׁפָּט.

"וְאַתְּ הַקֹּדֶחַת" (ויקרא כו, טז)

כ. ח"א רסג - דַע: שְׁחֵלִי הַקֹּדֶחַת רַחֲמָנָא־לְצַלָן, בָּא: עַל־יָדֵי מַה שְׂאָדָם אוֹכֵל אֲכִילָה יִתְרָה, בַחֲיִנַת מְאָכְל־בְּהֵמָה.

בִּי גָדַר הָאָדָם לְאָכֵל רַק כִּפִּי מַה שְׂצָרִיף, וּכְשִׂאוּכֵל יוֹתֵר הוּא מְעַשֶׂה־בְּהֵמָה שְׂאוּכֵלֶת וְלוֹעֶסֶת כָּל הַיּוֹם. וְעַל־יָדֵי־זֶה בָּא קֹדֶחַת רַחֲמָנָא־לְצַלָן.

וְכֵן כְּשִׁנְזַדְמֵן לְהָאָדָם בְּתוֹךְ מְאָכְלוֹ, נִיּוֹצוֹת שְׁלֵא נִתְבָּרְרוּ עַדִּין מְאָכֵל בְּהֵמָה לְמְאָכֵל אָדָם - עַל־יָדֵי־זֶה בָּא גַם־כֵּן חֵלִי הַנ"ל. בִּי כְשִׂאוּכֵל מְאָכֵל־בְּהֵמָה כְּנ"ל - נִמְצָא שְׂיוֹצָא מְגַדְר־אָדָם לְגַדְר־בְּהֵמָה.

אם לא מי שהיא אדם גדול מאד, שיכול לדלג מדרגה שלמה, ולהעלות המאכל למעלת מדבר.

זֶה בַחֲיִנַת (תַּחֲלִים סו, יב): "הִרְכַּבְתָּ אֲנוּשׁ לְרֵאשֵׁנוּ" - הֵינּוּ: שְׂגַדְר־אֲנוּשִׁי לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, בִּי הוּא לְמַטָּה מְגַדְר־אָדָם, בִּי יָרַד לְגַדְר־בְּהֵמָה כְּנ"ל - אֲזִי (שָׁם): "בָּאֵנוּ בָּאֵשׁ וּבְמִים" - זֶה בַחֲיִנַת חֵלִי הַקֹּדֶחַת רַחֲמָנָא־לְצַלָן, שֶׁהוּא אֵשׁ וּמִים, חֲמִימוֹת וְקָרִירוֹת.

זֶה שְׂאֲמָרוֹ רַז"ל (אֲבוֹת־דְּרַבִּי־נֶחֱמָן פ"א; תְּנַאֲדִי־אֲלֵהֲיִרְבָּה פל"א): "בְּשַׁעָה שְׂאֲמַר הַקֹּדֶשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לְאָדָם־הָרֵאשׁוֹן (בְּרֵאשִׁית ג, יח): 'וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה, נִזְדַּעְצְעוּ אֵיבְרִיּוֹ. אָמַר: אֲנִי וְחַמּוֹר נֹאכֵל בְּאֵבוּס אַחַד".

"נִזְדַּעְצְעוּ אֵיבְרִיּוֹ" - זֶה בַחֲיִנַת חֵלִי הַקֹּדֶחַת, שְׂבֵא עַל־יָדֵי אֲכִילַת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה, עַל־יָדֵי מְאָכְל־בְּהֵמָה, כְּנ"ל.

זֶה שְׂאֲמָרוֹ (שָׁם): "כִּיּוֹן שְׂשִׁמְעַ עֲבֹעַת אֲפִיף תֹּאכֵל לָחֶם" (שָׁם שָׁם, יט), נִתְיִשְׁבָּה דַעְתּוֹ" - בִּי חֵלִי הַקֹּדֶחַת, זֶה בַחֲיִנַת פְּנִים־הַדַּעַת, בִּי עַקֵּר הַדַּעַת הוּא עַל־יָדֵי חַבּוּר אֵשׁ וּמִים.

זֶה: "כִּיּוֹן שְׂשִׁמְעַ עֲבֹעַת אֲפִיף" וְכו' - בִּי דְפּוֹאֵת חֵלִי הַנ"ל, הוּא עַל־יָדֵי זַעָה.

"וְעַל־יָדֵי־זֶה נִתְיִשְׁבָּה דַעְתּוֹ" - הוּא בַחֲיִנַת מַה שְׂנִתְרַפָּא מִחֵלִי הַנ"ל, שֶׁהוּא שְׁלִמוֹת־הַדַּעַת, כְּנ"ל.

כא. שיחות הר"ן קמג (כְּתַב־יָד הַחֲבָרִים, וְהוּא שִׁיף

[הַמְשֻׁף] לְתוֹרָה רַס"ג הַנ"ל) - בִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי אֲכִילַת הַבְּהֵמִיּוֹת. דְּהֵינּוּ: א) שֵׁישׁ אָדָם שְׂאוּכֵל בְּתַאֲוָה גְּדוּלָה בְּבְהֵמָה, וְהַמְאָכֵל הוּא מְאָכֵל־אָדָם. ב) וְיֵשׁ אָדָם שְׂאוּכֵל בְּאָדָם, אֲבָל הַמְאָכֵל אֵינּוּ מְאָכֵל־אָדָם, דְּהֵינּוּ: שֶׁהִנְיֻצוֹת לֹא נִתְבָּרְרוּ כִּלְכָף שְׂרָאוּי לְאָדָם, אֲלָא הוּא מְאָכֵל־בְּהֵמָה. וְהַאֲוֵכֵל מְשַׁנֵּי הַמְאָכְלִים הָאֵלוֹ בָּא לְיָדֵי חֵלִי הַקֹּדֶחַת.

וְזֶה שְׁפָתוֹב (תהלים סו, יב): **"הַרְפַּבְתָּ אֲנוֹשׁ לְרֵאשֵׁנוּ"** - דְּהִינוּ: פְּשָׁאֵנוּ בַּמְדַּרְגָּה קַטְנָה, שְׁ[בַחֲנִית]אֲדָם גְּדוֹל מִמֶּנּוּ, שְׁאֵנוּ אוֹכְלִים מִשְׁנֵי הַמֶּאֱכָלִים הַנִּל - אָזִי: **"בָּאֵנוּ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם"** - הִינוּ: 'קָר וְחַם', דְּהִינוּ: 'קַדְחַת', וְאִפְלוּ הַרוֹפְאִים אוֹמְרִים גַּם-כֵּן כֶּךָ: **"שְׁקַדְחַת בָּא מִן מֶאֱכָל יוֹתֵר"**.

וְזֶה בְּגַשְׁמִיּוֹת! - וּבְרוּחָנִיּוֹת גַּם-כֵּן כֶּךָ: כִּי פְשָׁאֵם הוּא בְּבַחֲנִית 'דַּעַת' - אָזִי יֵשׁ בּוֹ אֶהְבָּה וְיִרְאָה דְקַדְשָׁה. וּכְשֶׁנוֹפֵל חֶסֶד-וְשָׁלוֹם מִבַּחֲנִית 'דַּעַת' - אָזִי נוֹפֵל לְאֶהְבָּה וְיִרְאָה הַנְּפוּלָה.

וּכְשָׁאֲדָם אוֹכֵל אֶחָד מִשְׁנֵי הַמֶּאֱכָלִים הַנִּל - הוּא נוֹפֵל מִבַּחֲנִית 'דַּעַת', כִּי (קִהְלַת ג, יט): **"מוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אִין"** - הִינוּ: בַּחֲנִית 'דַּעַת' בַּחֲנִית (אִיּוֹב כח, יב): **"הַחֲכֵמָה מֵאִין תִּמְצָא"**.

נִמְצָא: פְּשָׁאוֹכֵל מֶאֱכָלִים כְּאֵלוֹ, הוּא בַּחֲנִית 'בְּהֵמָה', וְנוֹפֵל מִבַּחֲנִית 'דַּעַת', וְנוֹפֵל בְּאֶהְבָּה וְיִרְאָה הַנְּפוּלָה. וְזֶה שְׁפָתוֹב: **"הַרְפַּבְתָּ אֲנוֹשׁ לְרֵאשֵׁנוּ"** - הִינוּ פִּנְ"ל. אָזִי: **"בָּאֵנוּ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם"** - דְּהִינוּ: בְּאֶהְבָּה וְיִרְאָה הַנְּפוּלָה.

כב. שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קִדְשׁ ח"נ קטז; הַחֲדָשׁ ח"א תַּקְנָא - רַבְּנוּ שְׁלַח אֶת רַבִּי שְׁמוּאֵל טַעֲפֵלִיקְעֵר לְשֹׁכֵר חֲנוּיּוֹת בְּמַעֲזַבּוּז אַחַר רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁנַת תַּקס"ז, וּכְמִסְפָּר בְּסִפְר 'מִי-מוֹהֲרֵנִי' (ח"א יב), כִּי אִזְ הָיָה זְמַן הַמְכָרְז עַל הַחֲנוּיּוֹת, כִּי הֵם הָיוּ שׁוֹכֵבִים לְפָרִיץ, שְׁהָיָה מְשִׁכִּירֵם פַּעַם בְּשִׁלְשׁ שָׁנִים.

חֲנוּיּוֹת אֵלֶּה הָיוּ מְחֻזְקוֹת בְּשִׁכִּירוֹת לְנִכְדֵי הַבַּעַל-שֵׁם טוֹב מִשְׁדָּ שָׁנִים רַבּוֹת, וְעַל-כֵּן לֹא קִפְצוּ עֲלֵיהֶם קוֹנֵינִים, וְלֹא הֶעֱלָה אֵף אֶחָד מִחֵיר הַשִּׁכִּירוֹת.

וּבַהֲיוֹת אִזְ רַבִּי שְׁמוּאֵל הַנִּל בְּמַעֲזַבּוּז, שִׁכַּר אֶת הַחֲנוּיּוֹת בְּמַחִיר גְּדוֹל יוֹתֵר, כְּצוּוֵי רַבְּנֵנוּ, וְהִלֵּךְ אִזְ לְבוֹשׁ בְּבִגְדֵי מְשִׁי בְּחֻשׁוֹבֵי הַרְבָּנִים וְכוּ' (רַבִּי שְׁמוּאֵל הָיָה בַּעַל צוּרָה כְּמוֹ אֲדָמוֹר גְּדוֹל". כּוֹכְבֵי-אוֹר, שִׁיחֹת-וּסְפוּרִים כֶּרֶךְ ג, אוֹת ג).

וּכְשֶׁרֵאָהוּ הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי בְרוּךְ מִמַּעֲזַבּוּז, דוֹד רַבְּנוּ ז"ל, אִיךְ שֶׁהוֹלֵךְ לְבוֹשׁ בְּבִגְדֵי מְשִׁי, הַקְּפִיד עָלָיו מְאֹד וְקָלַל אוֹתוֹ: **"שִׁיִּסְבַּל שָׁנָה אַחַת בַּחֲלֵי הַקַּדְחַת"**.

כְּשֶׁחָזַר רַבִּי שְׁמוּאֵל מִנְּסִיעָתוֹ, סִפֵּר לְרַבְּנוּ מַה שְׁקַרְהָ לּוֹ, אָמַר לוֹ רַבְּנוּ: **"עַם בְּגַד כְּזֶה מֵתָרְאִים לְפָנֵי הַדּוֹד רַבִּי בְרוּךְ!?"**

וְהַרְגִיעַ רַבְּנוּ אֶת רַבִּי שְׁמוּאֵל וְאָמַר לוֹ: **"שִׁדוּדוֹ הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי בְרוּךְ, הִחְלִיף לוֹ עֵנֶשׁ מִיָּתָה שְׁהָיָה מַגִּיעַ לוֹ, בַּחֲלֵי הַקַּדְחַת שְׁקָלַל אוֹתוֹ"**.

"וְשִׁבְרַתִּי אֶת גְּאוֹן עֵזְבִים" (וַיִּקְרָא כו, יט)
"זֶה 'בֵּית-הַמְּקֻדָּשׁ', וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יְחֻזְקָאֵל כד, כא):
'הִנְנִי מַחְלֵל אֶת מְקֻדְשֵׁי אֶת גְּאוֹן עֵזְבִים'" (רש"י)

כג. ח"נ סז - 'שִׁבְת' מֵאִיר לְהַ'בֵּית-הַמְּקֻדָּשׁ, כִּי הַמְּקֻדָּשׁ הוּא גַם-כֵּן בַּחֲנִית 'עֵינַיִם', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (יְחֻזְקָאֵל כד, כא): **"גְּאוֹן עֵזְבִים, מַחְמַד עֵינַיִכֶם"** (עֵין בְּבִא-בְּתָרָא ד). וְ'שִׁבְת' הוּא בַּחֲנִית הַ'גְּוִנִין' הַמֵּאִירִין בַּמְּקֻדָּשׁ, כִּי 'שִׁבְת' הוּא בַּחֲנִית 'כַּח הַרְאוֹת', שֶׁהֵם **"תִּלְתַּת גְּוִנִין דְּעֵינָא וּבִת-עֵין"** (תַּקּוּנֵי-זֵהָר ככו), הַמֵּאִירִין לְבֵית-הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁהוּא בַּחֲנִית 'עֵינַיִם'.

"וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי. וְהִלַּכְתִּי אִיךְ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי."
"וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי. וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת קָרִי."
"וְאִיךְ אֲשׁוּר הִלְכּוּ עִמִּי בְּקָרִי. אִיךְ אֲנִי אֵלֶיךָ עִמָּם בְּקָרִי"
(וַיִּקְרָא כו, כג-כד; כו-כח; מ-מא)

כד. לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַנְּשִׁיר-נְלִים ד, יז - כָּל הַמְּנִיעוֹת לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשָׁה, הוּא עַל-יַדֵּי 'פְּגַם טְמֵאת קָרִי'. וְזֶה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י בְּפָרֶשֶׁת בְּחֻזְקוֹתֵי (וַיִּקְרָא כו, כא): **"קָרִי לְשׁוֹן מְנִיעָה"** וְכוּ' - כִּי מִשֵּׁם כָּל הַמְּנִיעוֹת, בְּפָרֶט לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיק-הָאֱמֶת שֶׁעַל-יָדוֹ עֵקֶר הַתַּקּוּן.

וְזֶה שְׁפָתִים בְּסוּף הַתּוֹכְחָה (וַיִּקְרָא כו, מ-מא-מב): **"וְהִתְוֹדוּ אֶת עֲוֹנֵם וְכוּ', וְאִיךְ אֲשׁוּר הִלְכּוּ עִמִּי בְּקָרִי וְכוּ', אוֹ אִזְ יִפְנֵעַ לְבַבְּם הָעֵרֶל וְכוּ', וְזִכְרַתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְכוּ'"** - שֶׁהֵם זְכוֹת שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי. כִּי עֵקֶר כָּל צְרוּתֵי-יִשְׂרָאֵל רַחֲמָנָא-לְצַלְחָן, וְכָל הַגְּלִיּוֹת - הֵם עַל-יַדֵּי פְּגַם עֲוֹן זֶה. וְעֵקֶר הַתַּקּוּן - עַל-יַדֵּי צַדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, שִׁ"גְדוֹלִים בְּמִיתָתָן יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם" (חֲלִין ז), שְׁגוֹמְרִים אַחַר הַסְּתַלְקוּתָם תַּקּוּן עֲוֹן זֶה - שֶׁזֶה עֵקֶר הַתַּקּוּן שֶׁל נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל.

וְזֶהוּ (שָׁם): **"וְאִיךְ אֲשׁוּר הִלְכּוּ עִמִּי בְּקָרִי", אִיךְ אֲנִי אֵלֶיךָ עִמָּם בְּקָרִי** - הִינוּ: שְׁמַחֲמַת 'פְּגַם קָרִי' רַחֲמָנָא-לְצַלְחָן, **"אִיךְ אֲנִי אֵלֶיךָ עִמָּם בְּקָרִי"** - שְׁאֲזַמִּין לָהֶם 'מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת' שֶׁנִּקְרָאִים "קָרִי", כְּפָרוּשׁ רַש"י הַנִּל.

וְזֶהוּ (שָׁם שָׁם, מא): **"וְהִבַּאתִי אוֹתָם בְּאַרְצוֹת אוֹיְבֵיהֶם"** - הִינוּ: שִׁיתְגַּבְּרוּ נִגְדָם הָאוֹיְבִים וְהַשׁוֹנְאִים, שֶׁמֵּהֵם כָּל הַמְּנִיעוֹת.

"שנים-עשר מטות" (במדבר יז, יז), וכל אחד יש לו שער מיוחד, והתפלל: שלא תתרחק תפלתו, ממטה שלו.

וזה לשון 'מטה' - כי 'מטה' לשון 'זווג', במאמר הסמוך: "על מטתי שתהא נתונה" וכו', ו'מטה' הוא בחינת 'זווג'. גם 'מטה' היא בחינת 'פרנסה', כמו שפיתוי (ויקרא כו, כו): "בשברי לכם מטה לחם" - כי "שנים-עשר מטות" גורמין זווג ומפרנסין, 'קשה זווג' ו'קשין מזונותיו' וכו'.

"אז יפנע לבנם הערל" (ויקרא כו, מא)

כט. ח"א עב - ותדע: שה'יצר-הרע' של רב העולם, שהוא 'עכירת-הדמים', הוא שטות ושגגון וסבלות גדול וכו'. ועקר התקנה: מי שפבר נלכד בזה, ויש לו אלו ה'מחשבות', הן 'הרהורי-זנות', הן 'הרהורי עבודה-זרה' חס-ושלום - אין לו תקנה: רק שיקדש ויטהר גופו, כדי שיזדבד ויטהר דמיו. וילך אצל 'חכם-האמת', ויזרה לו 'דרכי-התשובה', 'דרכי-החכמה', עצות נכונות על כל דבר, "אז יפנע לבבו הערל" (על-פי ויקרא כו, מא), ו'שב ורפא לו" (ישעיה ו, י).

"וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר, והארץ אזכר וגו'."
ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם, לא מאסתים ולא געלתים לכלתם" (ויקרא כו, מב-מד)

ל. ח"א לז, ד - וזה פרוש (ויקרא כו, מב): "וזכרתי את בריתי יעקב". אימתי יתגלון האבות בעולם - כד "הארץ אזכר", על-ידי 'אורא דארץ-ישראל', ועל-ידי "הכל שאין בו חטא, הכל פיהם של תינוקות" (שפת קיט:), כי כן נתברכו תינוקות, כמו שפיתוי (בראשית מח, טז): "הוא יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי" - שעל-ידי ה'תינוקות', נתגלו ה'אבות' להגן.

לא. ח"א נה, ג - יכולין לגלות ולהמשיך 'קדשת ארץ-ישראל', אפלו עכשו בגלות שהיא תחת יד הסטרא-אחרא, בבחינת (ויקרא כו, מד): "ואף גם זאת בארץ איביהם".

הינו: אפלו ב'גלות-המר' - יכולין לגלות בחינת "גם זאת", על-ידי התנוצצות 'אור זכות-אבות', במאמר

ועקר התקון לשבר המניעות והאיבים, הוא על-ידי הרצון והחשק. וזהו (שם שם, מג): "והם ירצו את עונם" - שיהפכו ה'עונות' שמהם כל ה'מניעות', יהפכו אותם לרצון.

ועל-ידי-זה (שם שם, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב וכו'" - שיזכר ויעורר השם-יתברך, את הצדיקים הגדולים שוכני עפר - כי עקר התקון על-ידם.

"חרב נקמת נקם ברית" (ויקרא כו, כה)

כה. ח"א נ, י - על פגם-הברית, 'חרב' בא, בבחינת (ויקרא כו, כה): "חרב נקמת נקם ברית".

כו. ח"א ל, י - "חרב נקמת" (ויקרא כו, כה), היא בחינת 'מלכות'.

כז. ח"א נת, ג-ד-ה - בכח שהיה 'משה' כלול מ'אבות', היה לוחם בנגד 'עמלק', בבחינת (ויקרא כו, כה): "חרב נקמת נקם ברית", כי ה'אבות' הן 'ברית', בחינת (שם כו, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב" וכו'. ו'עמלק' טמא 'בריתם', בבחינת (דברים כה, יח): "אשר קרד בדרך".

ועל-ידי ה'חרב נוקמת" - כשמכניע כל הצרים הרודפים אחר חלושי-כח שבישראל, ומכניס אותם לעבודת השם-יתברך, זוכה ל"פי שנים" (דברים כא, יז), לחידוש חדושין דאורייתא בשבת על חד תרין, בחינת (שמות טז, כב): "לחם משנה", בחינת (דברים יז, יח): "משנה תורה", בחינת (תהלים קמט, ו): "חרב פיפיות".

"בשברי לכם מטה לחם" (ויקרא כו, כו)

כח. ח"א ט, נ - בני-ישראל בתפלתם גורמים זווגא דקדשא-ברוך-הוא ושכינתה. ולפי הזווג שגורם בתפלתו, כן זוכה לזווגו, והתפלה הם שתיים-עשרה גסחאות, לפיכך "הזווג בקריעת ים-סוף" (סוטה ב.), שהם שנים-עשר. וגם "ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים" (זהר ויקרא ז), בתפלתם. וכפי שמפרנס לאביו שבשמים בתפלתו, כן נותנין לו פרנסתו.

וזה (פסחים קיח.): "קשין מזונותיו בקריעת ים-סוף" - הינו: 'מזונות' נתחלק ל'שנים-עשר שבילים', לפי 'שתיים-עשרה שבטי ייה'. וצריך לזה זכות גדול, שיזכה להעלות תפלתו דרך שער השיף לשבטו.

וזה (ברכות ה:): "על תפילתי שתהא סמוך למטתי" - הינו: שיתפלל דרך 'שער המטה' שלו. כי יש

הזהר (שלח קעד): **"באתר דאית תמן אבות, אית תמן שכינתא"**, בבחינת (שם כו, מב): **"וזכרתי את בריתי יעקב וכו' והארץ אזכר"** - בשמתנוצץ אור זכות אבות, אזי נתגלה **'קדשת ארץ ישראל'**.

לב. ח"א נח, ג - ה'אבות' הן 'ברית', בחינת (שם כו, מב): **"וזכרתי את בריתי יעקב וכו'."**

לג. לקוטי הלכות, פדיון בנור ה, כז - **"ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם וכו'"** (ויקרא כו, מד), איתא בזהר (בחקתי קטו): **"לכלתם" חסר, לשון פלה**. 'פלה' לשון רצון וכסופין, כמו שפתיב (תהלים עג, כו): **"פלה שארי ולבבי" וכו'.**

הינו: שבעצם גלותנו בארץ אויבינו, מבטיח השם יתברך את ישראל ואומר: **"ואף גם זאת וכו' - לא מאסתים ולא געלתים לכלתם"** - **"לכלתם"** דיקא, בשביל בחינת הפליון עינים והתקנה והרצון והכסופין החזקים שיש להם לשוב אלי.

לד. לקוטי הלכות, חלה ז, ו - **"ואף ג"ם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים"** (ויקרא כו, מד). דהינו: שאף על פי שישאל בארץ אויביהם במקומות הרחוקים מהקדשה מאד, והם פבושים שם בגולה בגלות גדול מאד, אף על פי כן **"לא מאסתים ולא געלתים לכלותם"** חסו ושלום, **"פי אני ה' אלהיהם"** (שם) - פי אני מגלה להם פי עדין השם אתם וכו'.

ועל ידי זה הם מעלים כל המקומות הרחוקים אל הקדשה, בבחינת (זכריה ט, ז): **"ונשאר ג"ם הוא לאלהינו"**.

לה. לקוטי הלכות, גטין ג, ד - השם יתברך הוא חפץ חסד (מיכה ז, יח), וכבר בחר בנו מכל העמים וכו', וכבר נשבע לאבותינו ולנו שלא לרחקנו לעולם, כמו שפתיב (ירמיה לג, כ"א): **"אם תפרו את בריתי היום וכו' גם בריתי תפר"** וכו'. וכמו שפתיב (ויקרא כו, מד): **"ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים"** וכו'. וכן הרבה הבטחות שהבטיח לנו שאנחנו עם סגלתו לעולם ועד וכו'.

על כן מה שהשם יתברך מזכיר לפעמים לשונות של התרחקות חסו ושלום - אין פונתו: פי אם בשביל 'התקרבות' וכו', והשם יתברך מלא רחמים, ותכף

בשעולין עד בחינת 'חכמה עלאה' שכל הפולל, שאי אפשר לבטל הקשר ביאם שם בשרשו העליון - אזי תכף נכמרין רחמינו המרובין, ואזי נתהפך הדבר.

ולא מבעיא שאינו מבטל הקשר שם חסו ושלום - אדרבא! ממשיך משם הארה גדולה לבטל כל הצמצומים וכל הדינים שבעולם, וכל הפעסים וכל הקפדות שהיה לו על ישראל מעולם בכלל ובפרט, הכל ממתיק ומבטל על ידי בחינת 'חכמה עלאה' שנתעורר להמשיך הארה משם וכו' - פי עכשו נתהפך, ואדרבא! נמשך משם המתקה גדולה להמתיק הכל וכו'.

פי כל עקר פונתו מה שהזכיר שם התרחקות חסו ושלום - היה לטובה גדולה בשביל 'התקרבות'. וזהו בחינת 'התרחקות תכלית התקרבות', המובא בדברי רבנו ז"ל (סימן מח תנינא) וכו'.

"כל חרם וגו' לה" (ויקרא כז, כח)

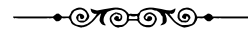
לו. לקוטי הלכות, ראשית הגז ה, יח - עקר בחינת ה'חרם' בקדשה, מבאר בפסוק (ויקרא כז, כח): **"כל חרם לה"** - הינו: מי שרואה שיש לו איזה קמון ועשירות, ומתירא שלא יתאחז בו הסטרא אחרא, שברוך אחר העשירות ביותר וכו' - על כן הוא מקדיש ומחרים הכל לה' לבדק הבית או לפהנים וכו'. וכשחוזר העשירות והקמון להם, הוא חוזר לשרש קדשותו, שזה עקר התקון. וזהו בחינת **'חרם בקדשה'** - שמחרים ומגרש כל אחיזת הסטרא אחרא מהחפץ הזה, ומחזירו ומעלהו כלו אל הקדשה.

"ואם המר ימירנו וכו' (ויקרא כז, לג)

לז. ח"א נד, בסוף - **"מי יימר, איתו אשלו ומושחו"** (בכורות ח). ששאלו אותו סבי דבי אתונא: **"מי יימר!?"** - מי הוא זה שיכנס ב'היכלי' התמורות' למקום הקלפות, להעלות משם הקדשה בבחינת 'קטרת', ושעל ידי עליתו יתעלה הפרכות.

וזה **"מי יימר"** - לשון **'תמורה'**, לשון (ויקרא כז, לג): **"אם המר ימירנו"**. וזה שייב להם: **"איתו אשלי ומושחו"** - הינו: עקר עלית ה'קדשה', על ידי ה'שמחה'.

וְלַעֲתִיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת בְּשִׁמְחָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "כִּי בְשִׁמְחָה תֵצְאוּ" (ישעיה נה, יב) - אִזּוּ יִכְלוּ הַקְּלָפוֹת לְגַמְרֵי. וְזֶה: "אִיתוֹ אֲשִׁלִּי" וכו'.

פְּרָקִי אַבּוֹת
- פְּרָק חֲמִישִׁי -

"בַּעֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם!
וַיִּמָּה תִלְמוּד-לוֹמֵר, וְהֵלֵא בְמֵאֵמֶר אֶחָד יָכוֹל לְהַבְרִיאֹת? - אֵלֵא לְהַפְרֵע מִן הַרְשָׁעִים שְׂמֵאֲבִדִין אֵת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת, וְלִתֵּן שָׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים שְׂמִקְיָמִין אֵת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת" (משנה א)

א. ח"א מח - הַפֶּחַ שְׂאֵדָם מִכְּנִיס בְּתַבּוֹת הַתַּפְלָה, הֵם "כ"ח אֶתוֹן דְּעֵבְדָא דְּבְרָאשִׁית שְׁבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם" (תקוני זהר יג). וְ"עֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת שְׁבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם" (אבות פ"ה מ"א), מְקַבְּלִין כַּח מִ"כ"ח אֶתוֹן אֵלוֹ. וְהַדְּבוּרִים שְׂאֵדָם מְדַבֵּר בְּכַח - הֵם עֲצָמֵן הַדְּבוּרִים שֶׁל הַקְּדוּשָׁתֵי-בְרוּךְ-הוּא.

וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה נא, טז): "וְאֲשֵׁם דְּבָרֵי בְּפִיד" - כִּי הֵם עֲצָמֵם דְּבְרֵי-הַשֵּׁם, וְהֵם "כַּח מַעֲשִׂיו" (תהלים קיא, ו).

וְ"הַמֵּאֲמֵרוֹת שְׁבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם" - הֵם בְּחִינַת 'חֶסֶד', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תהלים פט, א): "כִּי אִמְרַתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה". וְהַחֶסֶד הוּא בְּחִינַת 'סֶפֶה', בְּחִינַת 'חֲבוּק'. וְזֶה (ישעיה שם): "וְאֲשֵׁים דְּבָרֵי בְּפִיד" - אִזִּי (שם): "וּבְצֵל יָדֵי פְּסִיתֶיךָ", בְּחִינַת 'סֶפֶה', בְּחִינַת 'צֵל יָד', "חֲבוּק יָד יָמִין" (זהר פִּינְחָם רִיד).

ב. ח"א צז - קֶדָם בְּרִיאַת-הָעוֹלָם, עֵדֶן וְקִשְׁט הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ עֲצָמוֹ בַּתַּפְלָתוֹן וּבְמַעֲשֵׂים-טוֹבִים שֶׁל צַדִּיקִים, שְׂצִפָּה שִׁיְהִיו צַדִּיקִים, שְׂעַלְיָדֵי מַעֲשֵׂים-טוֹבִים שֶׁלָּהֶם יִמְשְׁלוּ בַתַּפְלָתָם, וַיִּפְעְלוּ כָּל מַה שִׁירְצוּ. וְזֶה תַעֲנוּג שֶׁל הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, וְנִתְמַלֵּא רְצוֹן-הַבּוֹרָא.

וַיִּמָּה מִתְחַלָּה שְׂלֵא הָיָה הַתַּעֲנוּג הַזֶּה, רַק שְׂצִפָּה לְמַרְחֹק שִׁיְהִיו צַדִּיקִים שִׁיְתַפְּלְלוּ בְּאִפְן זֶה, וּמִזֶּה הַתַּעֲנוּג "נִבְרָא הָעוֹלָם בַּעֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת" (אבות פ"ה מ"א) - כָּל-שֶׁכֶּן עֲכָשׁוּ שְׂבָא הַתַּעֲנוּג הַזֶּה, שֶׁהַשֵּׁם-

יִתְבָּרַךְ מְחַדֵּשׁ אֵת עוֹלָמוֹ בַּעֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תפלת שחרית): "וּבִטּוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה-בְרָאשִׁית".

וְ"עֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת" נִמְשָׁךְ מִ'חֶסֶד', שְׂנֵאֵמֶר (תהלים פט, א): "אִמְרַתִּי" - דְּהִינּוּ הַמֵּאֲמֵרוֹת, "עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה".

ג. ח"ב ה, ז - עֲשֵׂרֶת-הַדְּבָרוֹת, הֵם בְּחִינַת 'עֲשֵׂרָה מְדַרְגּוֹת שֶׁל נְבוּאָה'. וְעַל-יָדֵי נְבוּאָה, בְּחִינַת 'עֲשֵׂרֶת-הַדְּבָרוֹת', זוֹכִין לְ'אִמוּנָה' בַּהֲשֵׁם-יִתְבָּרַךְ, לְהֵאֱמִין שֶׁכָּל בְּרָא "בַּעֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת" (אבות פ"ה מ"א).

ד. ח"ב ה, בסוף - הַ"עֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת שְׁבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם" (אבות פ"ה מ"א), הֵם בְּחִינַת 'כְּלִי-מְלָאכָה שֶׁל מַעֲשֵׂה-בְרָאשִׁית'. כִּי עַל-יָדֵי נְבוּאָה, זוֹכִין לְ'אִמוּנָה', שֶׁהִיא בְּחִינַת 'עֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת'. כִּי עַל-יָדֵי 'אִמוּנָה', מֵאֱמִינִים בְּ'חֲדוּשֵׁי-הָעוֹלָם, שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַכֹּל בַּ"עֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת'. וְעַל-יָדֵי 'אִמוּנָה', זוֹכִין לְ'חֲדוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁלַּעֲתִיד'. וְאִזּוּ "יִתְעַר שִׁיר חֲדָשׁ", הַ"שִׁיר שֶׁלַּעֲתִיד", שֶׁהוּא 'שִׁיר פְּשׁוּט' וְכו', שֶׁהוּא י' אוֹתִיּוֹת.

ה. ח"ב יב - שָׂרָשׁ כָּל הַבְּרִיאָה הוּא הַכְּבוֹד, כִּי (יומא לח. אבות פ"ו מ"ב): "כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא הַקְּדוּשָׁתֵי-בְרוּךְ-הוּא, לֹא בְּרָאוּ אֵלֵא לְכְבוֹדוֹ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (ישעיה מג, ז): "כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכְבוֹדִי בְּרֵאתִיו וְכו'".

וְזֶה בְּחִינַת (אבות פ"ה מ"א): "בַּעֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהֵלֵא בְּמֵאֵמֶר אֶחָד יָכוֹל לְהַבְרִיאֹת, אֵלֵא בְּשִׁבִיל שָׂכָר וְעֵנֶשׁ נִבְרָא בַּעֲשֵׂרָה מֵאֲמֵרוֹת". וּבְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק מִהַבְּרִיאָה וּבְכָל מֵאֵמֶר וּמֵאֵמֶר, יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת כְּבוֹד מִיְחָד שֶׁהוּא שָׂרָשׁוֹ.

וְזֶה בְּחִינַת (תהלים כט, ט): "וּבְהִיכָלוֹ כָּלוּ אֵמֶר כְּבוֹד" - שֶׁבְּכָל מֵאֵמֶר מְלַבֵּשׁ בּוֹ כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂעַלְיָדֵי-זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם. וַיֵּשׁ גְּבוּל לְכָל כְּבוֹד וְכְבוֹד שֶׁמְלַבֵּשׁ בְּכָל מֵאֵמֶר וּמֵאֵמֶר, שְׂלֵא יִתְפַּשֵּׁט לְמִקּוּמוֹת-הַחִיצוֹנִים. אֲבָל הֵם מְקַבְּלִים חַיּוֹת מִבְּחִינַת "בְּרָאשִׁית מֵאֵמֶר סְתוּם" (שבת קד. ובמהרש"א), שְׂפוּלָל כָּל הַמֵּאֲמֵרוֹת, וְהוּא סְתוּם וְנִעְלָם בַּתְּכֵלִית הַהִסְתָּרָה, כִּי מִהַכְּבוֹד וְהַמֵּאֲמֵרוֹת הַמְתַּגַּלִּים אֵי-אֲפָשֶׁר לָהֶם לְקַבֵּל חַיּוֹת. וְדַבֵּר זֶה אֵי-אֲפָשֶׁר לְהַבִּין, וְאֲסוּר לְהַרְהֵר בְּזֶה כָּלֵל.

וְעַל-כֵּן בְּשֵׂאֵדָם נוֹפֵל חֶסֶד-וְשָׁלוֹם לְבְּחִינַת 'מִקּוּמוֹת-הַמְּטַנְפִים', וּמִתְחִיל לְהִסְתַּפֵּל עַל-עֲצָמוֹ, וְרוּאָה

שְׂרָחוֹק מְאֹד מִכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְשׂוֹאֵל וּמִבְקֵשׁ "אֵיזוֹ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ" (זֶהוּ בְּהִרְבֵּה מִמְּקוֹמוֹת; קִדְשֵׁת כְּתוּבָה) - זֶה עֵקֶר תְּקוּנָתוֹ וְעֵלְיָתוֹ, בְּבַחֲנֵינָה יְרִידָה תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה.

כִּי "אֵיזוֹ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ" - זֶה בְּחִינַת הַכְּבוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁל הַמְּאֹמֵר הָעֲלִיּוֹן, הַמְּאֹמֵר סְתוּם בְּרֵאשִׁית, וְכִשְׁמִבְקֵשׁ וּמְחַפֵּשׁ "אֵיזוֹ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ", בְּזֶה בְּעֲצֻמוֹ חוֹזֵר וְעוֹלָה אֶל הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן, לְתַכְלִית הָעֲלִיָּה.

וְזֶה סוּד בְּחִינַת הַחֲלָל־הַפְּנוּי, שֶׁהוּא בְּכִיכּוֹל פְּנוּי מֵאֲלֻכוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִקְאֵמַת בּוֹדָאֵי אִי־אֲפֹשֶׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שֵׁם גַּם־כֵּן הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם־כֵּן מֵהֵיכָן יִקְבַּל חַיּוּת. אֲדָּךְ זֶהוּ בְּחִינַת הַנִּזְלָה, שֶׁמִּקְבַּל חַיּוּת מִבְּחִינַת "בְּרֵאשִׁית מְאֹמֵר סְתוּם".

ו. ח"נ עא - כְּבוֹד' הוּא 'תְּקוּנַת־הָעוֹלָם', כִּי (יִזְמַא לַח. אֲבוֹת פ"ו מ"ב): כָּל הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (יִשְׁעִיָּה מֵג. ז): "לְכַבְּדוּי בְּרֵאשִׁיתוֹ" וְכוּ'.

כִּי יֵשׁ 'כְּבוֹד פְּרָטִי' לְכָל מְאֹמֵר וּמְאֹמֵר שֶׁל הַ"עֲשָׂרָה מְאֹמְרוֹת שֶׁבֵּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם" (אֲבוֹת פ"ה מ"ב), אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל 'אוֹתוֹ הַכְּבוֹד' הָיָה זֶה הַמְּאֹמֵר, שֶׁעֲלִיָּדוֹ נִבְרָא 'חֶלֶק פְּלוּגִי' מִהַבְּרִיאָה, כְּדִי שִׁיִּגִיעַ 'כְּבוֹד זֶה' לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ. וְכֵן 'מְאֹמֵר אַחֵר', שֶׁבּוֹ נִבְרָא 'חֶלֶק אַחֵר' מִהַבְּרִיאָה, הָיָה בְּשִׁבִיל 'כְּבוֹד אַחֵר' שִׁיִּגִיעַ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֵה לְרֹאוֹת בְּעֲצֻמוֹ אֵיזָה 'הַתְּגַלּוּת־הַכְּבוֹד', הֵינּוּ: כְּשִׁישׁ לוֹ אֵיזָה כְּבוֹד - הוּא צָרִיךְ לִידַע מֵאֵיזָה מְאֹמֵר נִתְהַוָּה זֶה הַכְּבוֹד.

וּבּוֹדָאֵי לָאוּ כָּל אָדָם זוֹכֵה לָזֶה לְהַרְגִישׁ בְּעֲצֻמוֹ הַתְּגַלּוּת כְּבוֹד הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ. אֲבָל אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּהִיכְלָא דְּמִלְכָּא, כְּשִׁישׁ לָהֶם אֵיזָה כְּבוֹד, אֲזִי אֵין לוֹקַחֲתִין לְעֲצֻמָּן כָּל מֵן הַכְּבוֹד, רַק מְעַלִּין הַכָּל לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְהֵם מְבִינִים בְּהַכְּבוֹד מֵאֵיזָה 'מְאֹמֵר' נִתְהַוָּה זֶה הַכְּבוֹד.

וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כט, ט): "וּבְהִיכְלּוֹ כָּלוּ אִמֵּר כְּבוֹד" - שֶׁאֲצֵל אֵלּוּ שֶׁהֵם בְּהִיכְלָא דְּמִלְכָּא, הַכְּבוֹד' הוּא 'כָּלוּ אוֹמְרִי, הֵינּוּ 'כָּלוּ מְאֹמֵר', כִּי הַכְּבוֹד שִׁישׁ לָהֶם הוּא כָּלוּ רַק בְּשִׁבִיל הַמְּאֹמֵר, שֶׁנִּתְהַוָּה בְּשִׁבִיל זֶה הַכְּבוֹד.

וְזֶה בְּחִינַת (דְּנִיאל א, ד): "וְאֲשֶׁר 'כַּח' בָּהֶם לְעֵמֶד בְּהִיכָל הַמִּלְכָּד" - 'כַּח' זֶה בְּחִינַת "כ"ח אֲתוֹן

דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית" (תְּקוּנַת־זֶהר יג), בְּחִינַת "עֲשָׂרָה מְאֹמְרוֹת שֶׁבֵּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם" - שֶׁאֵלּוּ שֶׁהֵם 'בְּהִיכְלָא דְּמִלְכָּא', מְגַלִּין וּמְאִירִין הַכ"ח אֲתוֹן עַל־יַדִּי הַכְּבוֹד'.

ז. ח"נ עח - גַּם קִדְּם קִבְּלַת־הַתּוֹרָה הֵיטָה הַתּוֹרָה בְּמַצִּיאוֹת, כִּי הַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית. אָמֵנָּם אִזְ הֵיטָה בְּהַעֲלֵם וּבְהַסְתֵּר, שֶׁהָיוּ הַ"עֲשָׂרֵת־הַדְּבָרוֹת' נִעְלָמִין "בְּעֲשָׂרָה מְאֹמְרוֹת שֶׁבֵּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם" (אֲבוֹת פ"ה מ"א), שֶׁהֵיטָה כָּל הַתּוֹרָה כְּלוֹה נִעְלָמַת וְנִסְתָּרַת בְּתוֹךְ יִשׁוּב־הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּעֲשָׂרָה מְאֹמְרוֹת.

וּבְכָל הַדְּבָרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וּבְכָל הָעֲבָדוֹת וְהָעֲשִׂיּוֹת, הֵן מִי שְׁחוֹטֵב עֲצִים אוֹ אֵיזָה עֲבָדָא שִׁיְהִיָּה, בְּכָל־נִעְלָם הַתּוֹרָה - כִּי הַכָּל 'נִבְרָא בְּעֲשָׂרָה מְאֹמְרוֹת' אֲשֶׁר שֵׁם הַתּוֹרָה נִעְלָמָה וְנִסְתָּרָה קִדְּם מִתְּנִי־תּוֹרָה.

וְהַצַּדִּיק בְּשַׁעָה שֶׁפּוֹרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה וְהוּא בְּחִינַת אִישׁ פְּשוּט, הוּא מִקְבַּל חַיּוּת מִבְּחִינָה זוֹ שֶׁל קִדְּם מִתְּנִי־תּוֹרָה. וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְחַיֶּה אֶת כָּל הַפְּשׁוּטִים שֶׁבְּעוֹלָם.

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּרֹךְ שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁהַצַּדִּיק מְחַיֶּה עֲצֻמוֹ בְּעַת פְּשִׁיטוֹתוֹ מִשֵּׁם - כִּי עֵקֶר כַּח קִדְשֵׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת (תְּהִלִּים קיא, ז): "כַּח מַעֲשִׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לְתַת לָהֶם נִחְלַת גּוֹיִם", כְּמוֹ שֶׁפִּרֵּשׁ רַש"י (בְּרֵאשִׁית א, א): "שֶׁבְּשִׁבִיל זֶה פִּתַּח בְּרֵאשִׁית, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ גְּזֻלָּנִים אֲתֵם וְכוּ', עַל־כֵּן פִּתַּח בְּרֵאשִׁית, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הַכָּל, וּבְרִצּוֹנוֹ נִתְּנָה לָהֶם וּבְרִצּוֹנוֹ" וְכוּ'.

נִמְצָא: שֶׁעֵקֶר 'כַּח אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, הוּא מִבְּחִינַת "עֲשָׂרָה מְאֹמְרוֹת שֶׁבֵּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם", שֶׁהֵם בְּחִינַת "כַּח מַעֲשִׂיו", שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל יְכוּלִים לִילָךְ וּלְכַבֵּשׁ אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל.

וְגַם כָּאֵן בְּחוּץ־לְאֶרֶץ, יִשְׂרָאֵל בָּאִים לַפְּעֻמִּים בְּמִקְוֹמוֹת שֶׁהָיוּ רְחוֹקִים מְאֹד מִקְדְּשֵׁת יִשְׂרָאֵל, וְכוּבָשִׁים הַמְּקוֹם וּמִקְדְּשֵׁין אוֹתוֹ שִׁיְהִיָּה מְקוֹם יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶהוּ גַם־כֵּן בְּחִינַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. וְהָיוּ יְכוּלִים לֹאמֹר: "גְּזֻלָּנִים אֲתֵם שֶׁכִּבַּשְׁתֶּם זֶה הַמְּקוֹם שֶׁאֵינוֹ שְׁלֵכֶם".

אֲדָּךְ עַל־יְדֵי 'כַּח מַעֲשִׂיו, בְּחִינַת 'עֲשָׂרָה מְאֹמְרוֹת' - יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לְכַבֵּשׁ כָּל הָעוֹלָם וּלְקַדְּשׁוֹ בְּקִדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא בְּרָאָה, וּבְרִצּוֹנוֹ נִתְּנָה לָנוּ.

ועתה ראה והבין: איך יבלבל את האדם ענין הנ"ל, וכי יש לו להתרעם על שלא היה לו נס כמו לכהן הגדול ביום הכפורים.

"ולא אמר אדם לחברו: צר לי המקום שאלין בירושלים" (משנה ה) - ענין 'מעט מחזיק את המרבה' -

יא. ח"א קצא - אפשר שישב אחד אצל חברו במקום אחד בגני' עין, ולזה יהיו כל התענוגים וכל הש"י עולמות, וחברו לא יהיה לו שום תענוג.

כי עקר הרגשת תענוג עולם הבא הוא בלב, כי "שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר" (משלי כה, ג), נמצא: ש'לב מלכים' גדול הרבה מ'רום השמים ועמק הארץ', שתופסים כל-כף מקום פמה וכמה אלפי אלפים פרסאות, והלב והמח שקטנים מאד במקומם, הם תופסים הכל, עד שיכול לתן לב על כל מדינה וכו', וזה רק מחמת שנמצא שם האלקות, כי עקר האלקות הוא בהלב.

ומעתה בין וחכם: אם בהלב שנמצא שם רק 'בחינות אלקות', פמה גדול ערפו שיכול לתפס במקומו המועט, עולמות אין מספר, ומעתה הוי דן אלפי אלפים קל' וחומר, לשער בדעתו מגדלות הבוירא ברוך-הוא.

יב. ספורי-מעשיות, מעשה יג (יום החמישי בעל החטוטרות) - ואין אני 'בעל-חטוטרות' (היגו 'הוקער') כלל, רק אדרבא, יש לי כתפים כאלו (שפורין 'פלייצעס'), שהם בחינת "מעט מחזיק את המרבה" וכו'. ויש לי הסכמה על זה.

כי פעם-אחת היה שיחה וספור, שהיו אנשים מפארים עצמם בבחינה זו. שכל אחד ואחד היה מתפאר שיש לו בחינה זו של "מעט מחזיק את המרבה". ומאחד מהם היו מחיכים ושוחקים ממנו, והשאר שהתפארו בבחינה זו של "מעט מחזיק את המרבה", נתקבלו דבריהם.

אבל בחינת "מעט מחזיק את המרבה" שיש לי - הוא גדול מכלם וכו'. "ובחינת "מעט מחזיק את המרבה" שיש לי - היא בחינת 'סוף המקום' לגמרי, שמשם ולמעלה אין מקום כלל, על-כן אני יכול לשא את כלכם אל האילן' שהוא 'למעלה'

נמצא: ש'עשרה מאמרות' שהם מלבשין ב'דרד' ארץ, הינו ב'שוב-העולם' - הם 'דרד' לארץ-ישראל, פי על-ידי-זה יכולין לכבש ארץ-ישראל. וזהו בחינת 'דרד-ארץ' - שהוא 'דרד' ונתיב' ל'ארץ', הינו: ל'ארץ-ישראל'.

ח. שיחות-הר"ן צה - הקדוש-ברוך-הוא נקרא הוי"ה, פי בשם הוי"ה נתהווה כל העולמות, אבל למעלה מכל העולמות אין לו שם, פי שם אי-אפשר להשיג אותו.

וזהו (תהלים קלח, ב): "כי הגדלת על כל שמך אמרתך". 'אמרתך' זו הפעלה, פי "במאמר נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א), דהינו: ה'פעלה'. הינו: לפי הפעלות של הקדוש-ברוך-הוא למעלה מכל העולמות, הוא גדול מכל השמות שיש לו יתברך, פי שם אין לו שם כלל.

ט. ספר-המדות, נבד ח"ב ג; תוכחה ח"ב ה - בזה שיוצאין לקראת אדם חשוב, נתעוררין "עשרה מאמרות שבהם נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א). גם על-ידי קרבת הרחוקים גם-כן.

"ולא ארע קרי לנהן-גדול ביום-הכפורים" (משנה ה)

י. ח"ב קיז - מה שמבלבל את האדם, בשנכנס לקדשה גבוהה, בגון כשמתקרב לצדיק-האמת וכיוצא, אזי דיקא יקרה לו "מקרה בלתי טהור" (לשון הפתוב שמואל-א כ, כו) חס' ושלום - כבר מבאר מזה במקום אחר (ח"א עב).

ובאמת אדרבא: מחמת שנתקרב לקדשה גבוה מאד, מחמת זה נודמן לו, כי כש'אדם נכנס בקדשה, מדקדקין עליו יותר, ומתעוררין עליו קטרוגים ודינים חס' ושלום, ומהשתלשלות הדינים נעשה היצר-הרע.

ועל-כן חשבו חז"ל לנס גדול: מה "שלא ארע קרי לכהן-גדול ביום-הכפורים", כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ה) - פי מחמת שנכנס הכהן-הגדול ביום-הכפורים לקדשה גבוה כזו לפני ולפנים, היה בודאי עליו קטרוגים והתגרות הרבה, שמשם נמשך היצר-הרע, על-כן נחשב לנס מה שנצול הכהן הגדול ממקרה ביום-הכפורים.

מִהַמְקוֹם לְגַמְרִי. [וּבְלִקּוּטֵי הַלְכוּת, הַלְכוּת צִיצִית ג, יא, וְהַלְכוּת סִפְרֵי-תוֹרָה ג, ו - מִבְּאֵר שֵׁם מִשְׁנֵנוּ עַל-יְדֵי הַסְפּוּר־הַקְדוּשׁ הַזֶּה].

יג. סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת, צְדִיק ח"ב ד - אַל תִּתְמָה עַל הַחֶפֶץ, שֶׁהָאָדָם הוּא בְרִיָּה קְטָנָה וּבּוֹ תְלוּי כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי כֵּן בְּכָל-מְקוֹם שֶׁהַשְּׂכִינָה שְׂרוּיָה "מַעֲט מַחֲזִיק אֶת הַמְרַבָּה".

"וְהַקְשֵׁת" (מִשְׁנָה ו)

יד. ח"א נט, ו - "רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה קִשְׁת הִבְרִית" (פְּתוּבוֹת עז; וּבְרַש"י שָׁם; יְרוּשְׁלָמִי בְּרִכּוֹת סה. בְּרֵאשִׁית-רַבָּה לז, ב; זֶה־רִחֲדֵשׁ בְּרֵאשִׁית), בְּחִינַת (דְּבָרִים ד, יג): "וַיַּגִּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ", הֵינּוּ: 'בְּלִלְיוֹת-הַגִּידוּךְ'.

טו. ח"א מב - עַל-יְדֵי נְגִינָה, נִמְתַּקֵּין הַדִּינִין. הַ'קְשֵׁת' הִיא הַ'שְּׂכִינָה, וְתֵלֶת גּוֹנֵין דְּקִשְׁת' הֵם הַ'אֲבוֹת', וְהֵם 'לְבוּשֵׁין דְּשְׂכִינְתָא, וְכִשְׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּלְבוּשֵׁין דְּנִהִירִין, אַזִּי: "וְרֵאִיתִיָּה לְזָכַר בְּרִית עוֹלָם" (בְּרֵאשִׁית ט, טז), אַזִּי: "וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שְׂכָכָה" (אֶסְתֵּר ז, י).

מְשָׁל: לְמֶלֶךְ שֶׁפָּעַס עַל בְּנוֹ, וְכִשְׁהַמֶּלֶךְ רוֹאֶה הַמֶּלֶכָּה בְּלְבוּשֵׁין דְּנִהִירִין, אַזִּי מְרַחֵם עַל בְּנוֹ. וְאוֹתִיוֹת-הַתַּפְּלָה הִיא הַ'שְּׂכִינָה, שֶׁהַ'דְּבוּר' נִקְרָא 'קִשְׁת', כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (בְּרֵאשִׁית מח, כב): **"בְּחֻרְבֵי וּבְקִשְׁתֵּי", "לְשׁוֹן תַּפְּלָה".**

גַּם עַל-יְדֵי אֲמוּנַת-חֲכָמִים, שֶׁמֵּאֲמִין שְׂכָל דְּבִרְיָהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינּוּ פְּשוּט, וַיֵּשׁ בָּהֶם רְזִין - מְלַבֵּשׁ אֶת הַקִּשְׁת בְּלְבוּשֵׁין דְּנִהִירִין, אַזִּי: "וְרֵאִיתִיָּה לְזָכַר בְּרִית עוֹלָם". כִּי הַ'צְדִיק' הוּא בְּחִינַת 'קִשְׁת', כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: **"הַנִּרְאָה קִשְׁת בְּיַמִּיד" וְכוּ' (פְּתוּבוֹת עז).**

גַּם 'קִשְׁת' זֶה בְּחִינַת 'תְּקִיעוֹת' - כִּי "תְּקִיעָה שְׂבָרִים תְּרוּעָה, הֵם הָאֲבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב, וְסִימְנָה: 'קִשְׁת', הֵינּוּ תְּקִיעָה" וְכוּ' (זֶה־רִחֲדֵשׁ פִּנְחָס רל).

טז. ח"א נה, ט - 'תְּקוּן-הַתַּפְּלָה, הוּא בְּחִינַת 'דְּרִיכַת הַקִּשְׁת'. וְהֵן 'תֵּלֶת גּוֹנֵין דְּקִשְׁת', שֶׁהֵם אוֹר הָאֲבוֹת הַמִּתְנוּצֵץ.

יז. ח"ב פג - עַל-יְדֵי 'תְּקוּן-הִבְרִית' שֶׁהוּא 'קִשְׁת', יְכוּל לְהוֹצִיא הַ'חֲצִים', שֶׁהִיא הַ'תַּפְּלָה, שֶׁהוּא "ח"י בְּרַכָּאן דְּצְלוֹתָא, שֶׁהֵם 'תֵּלֶת וּוּיך, בְּחִינַת 'חֲצִים'" (תְּקוּנֵי-זֶה־רִחֲדֵשׁ מא, מח), וּמְקוֹמָם בְּבְרִית,

בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים פט, כט): **"וּבְרִיתִי נְאֻמַּת לוֹ". 'אֲמוּנָה' זֶה בְּחִינַת 'תַּפְּלָה, בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת יז, יב): "וַיְהִי יְדִיו אֲמוּנָה".**

יח. סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֵׂה יב מ'בַּעַל-תַּפְּלָה' - הַשִּׁיב הַ'גְּבוּר' וְכוּ': וְכַאֲשֶׁר הִלְכְּתִי מִמְּקוֹמִי, שָׂכַחְתִּי אֶת הַ'קִּשְׁת' שְׁלִי שָׁם. הַשִּׁיב הַ'בַּעַל-תַּפְּלָה': "אֲנִי רֵאִיתִי אֶת הַ'קִּשְׁת' הַזֶּה, וַיִּדְעֵתִי שֶׁבּוֹדָאִי הוּא 'קִשְׁת' שְׁלָךְ, אֵךְ לֹא הֵייתִי יְכוּל לְמַצֵּא אוֹתָךְ".

"מָהִיר לְשִׁמוּעַ וּמָהִיר לְאָבֵד, יֵצֵא שְׂכָרוֹ בַּהֶפְסְדוֹ" (מִשְׁנָה יב)

יט. ח"א קפח - הַ'שְּׂכָחָה' הִיא בְּחִינַת 'אֲבָדָה', כְּמוֹ שֶׁקָּרְאוּ חֲז"ל אֶת הַ'שׁוֹכְחַ', 'אוֹבֵד' (אֲבוֹת פ"ה מ"ב): **"מָהִיר לְשִׁמְעַע וּמָהִיר לְאָבֵד" וְכוּ'.**

"אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לְפָנֵי חֲכָמִים, סְפוּג וּמְשַׁפֵּךְ מִשְׁמַרְת וְנִפְה" (מִשְׁנָה טו)

כ. הוֹסְפוֹת מִכְּתַב־יָד רַבְּנוּ ז"ל (הַשִּׁיף לַח"א תוֹרָה יג, הַנֶּדְפֵס בְּסוֹף הַסֵּפֶר) - וְאַרְבַּע אוֹפְנִים שְׁבַת-תוֹרָה, הֵן "אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים, סְפוּג, וּמְשַׁפֵּךְ, מִשְׁמַרְת, וְנִפְה" (אֲבוֹת פ"ה מ"ז).

"כָּל מַחְלֶקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם-שָׁמַיִם, סוּפָה לְהַתְּקִים. אִיזוּ הִיא מַחְלֶקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם-שָׁמַיִם, זוּ מַחְלֶקֶת הַלֵּל וְשִׁמְאִי" (מִשְׁנָה יז)

כא. ח"א נו, ח-ט - יֵשׁ מַחְלֶקֶת שֶׁהוּא לְשֵׁם-שָׁמַיִם, שֶׁהוּא בְּאֻמַּת דְּעַת גְּדוֹל מְאֹד, יוֹתֵר מִהַדְּעַת שְׁל שְׁלוֹם, כִּי בְּאֻמַּת זֶה הַמַּחְלֶקֶת הִיא אֲהַבָּה וְשְׁלוֹם גְּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבִרְכָּה (קְדוּשִׁין ל): "אֵת וְהֵב בְּסוּפָה" (בַּמְדָּבָר כא, יד), לֹא זָזוּ מִשָּׁם עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ אוֹהֲבִים זֶה לְזֶה".

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (אֲבוֹת פ"ה מ"ז): **"מַחְלֶקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם-שָׁמַיִם סוּפָה לְהַתְּקִים", הֵינּוּ: שֶׁבְּאֻמַּת הִיא אֲהַבָּה. וְזֶה: "סוּפָה לְהַתְּקִים", בְּחִינַת 'אֲהַבָּה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "אֵת וְהֵב בְּסוּפָה" כַּנ"ל.**

וְזֶה בְּחִינַת 'מִשְׁה', כִּי 'מִשְׁה' הוּא בְּחִינַת הַדְּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מַחְלֶקֶת לְשֵׁם-שָׁמַיִם'. וְעַל-כֵּן 'מִשְׁה' הוּא רֵאשִׁית-תְּבוּבוֹת: **"מַחְלֶקֶת שְׁמַאי הַלֵּל", שֶׁהֵם בְּחִינַת "מַחְלֶקֶת לְשֵׁם-שָׁמַיִם".**

זֶה בְּחִינַת (קדוּשׁוֹן לַח): **"עוֹנָה"**, דְּהִינּוּ 'מִצּוֹת' בְּחִינַת 'מַחֲלֶקֶת', **"שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם"** - כִּי בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה הַדַּעַת בְּגִלּוֹת, בּוֹדְאֵי לֹא הָיָה 'מַחֲלֶקֶת לְשֵׁם-שָׁמַיִם', כִּי זֶה תִּלְוֵי בְּדַעַת.

זֶה: **"עוֹנָה שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם"** - בְּחִינַת 'מַחֲלֶקֶת' 'שֶׁהוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם' שֶׁשֵּׁם הָיָה הַדַּעַת בְּגִלּוֹת. **"טַעֲמוּ בָהֶם טַעֲמֵי מֶן"** - שֶׁהִיא בְּחִינַת 'דַּעַת גְּדוּל', בְּחִינַת 'מַחֲלֶקֶת לְשֵׁם-שָׁמַיִם'.

זֶה שְׁפָתוֹב בְּזֶהר (תְּצוּחַ קַפְג): שֶׁ"מִצָּה הִיא אֶסּוֹתֵא", כִּי 'מִצָּה', בְּחִינַת 'מַחֲלֶקֶת לְשֵׁם-שָׁמַיִם', בְּחִינַת 'דַּעַת', בְּחִינַת 'שְׁלוֹם' - הוּא 'רְפוּאָה' - כִּי 'שְׁלוֹם' הוּא 'רְפוּאָה' וְכוּ'.

וְלִבּוֹא לְ'מַחֲלֶקֶת לְשֵׁם-שָׁמַיִם', צָרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אֶת הַיָּדַיִם וְהַשְּׁמַיִם, שֶׁשֵּׁם כָּל הַדְּבוּרִים - עַל-יָדַי אֲנַחֵה בְּאֵמֶת.

וְכָל הַדְּבוּרִים 'שֶׁמְקַבְּלִין מִשֵּׁם, מִבְּחִינַת 'יָדַיִם', בְּחִינַת 'שָׁמַיִם' - אֵינן לְגַנּוֹת אֶת הַמְּקַבֵּל אִם אֵם אֵינן הִלְכָה פְּמוֹתוֹ, מֵאַחַר שֶׁקַּבְּלָם מִן-הַשָּׁמַיִם. כִּי זֶה בְּחִינַת 'מַחֲלֶקֶת לְשֵׁם-שָׁמַיִם', שֶׁבְּאֵמֶת "אֵלוֹ וְאֵלוֹ דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים" (עֲרוּבִין יג), רַק שְׁאִי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג זֹאת, כִּי זֶה בְּחִינַת דְּרִכְיָה-שֵׁם נִפְלְאוֹת תְּמִים דַּעִים שְׁאִי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג וְכוּ'.

כב. ח"א פח - הַהֲשַׁפְּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת אִי-אֶפְשָׁר לָהֶם לִבּוֹא לְעוֹלָם אֶלֶּא עַל-יָדַי הַצַּדִּיק, כִּי יֵשׁ לוֹ יָדַיִם בְּמַה לְקַבְּלָם, דְּהִינּוּ אֶהְבֵּה וַיִּרְאֶה. וְצָרִיךְ הַצַּדִּיק כְּזֶה: לְגַנֵּז הָאֶהְבֵּה וְהִירְאֶה - כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְטָרְגוּ הַמְּקַטְרָגִים עָלָיו וַיִּגְזְלוּ מִמֶּנּוּ הַהֲשַׁפְּעוֹת.

זֶהוּ (תְּהִלִּים קמז, ח): "הַמְּכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעֵבִים" - הִינּוּ: אֵשׁ וַיִּמִּים, הִינּוּ בְּשֶׁהַצַּדִּיק יוֹכֵל לְכַסּוֹת שָׁמַיִם, אֵשׁ וַיִּמִּים, הִינּוּ הָאֶהְבֵּה וְהִירְאֶה שְׁלוֹ, אֲזִי: "הַמְּכִין לְאָרֶץ מִטָּר" - יוֹכֵל לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַבְּרָכוֹת, בְּחִינַת 'מִטָּר'.

אִךְ בְּשֶׁהַצַּדִּיק הוּא מְפָרְסֵם גְּדוּל - אֲזִי הַמְּקַטְרָגִים יוֹדְעִים וּמְשַׁגְּיחִים עָלָיו הֵיטֵב, וְאֵינָם מְנִיחִים לוֹ לְהוֹרִיד הַשֶּׁפַע, וְהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן בְּלֵב צַדִּיק אַחַר לְהַחֲזִיק עָלָיו בְּמַחֲלֶקֶת, כְּדֵי לְכַסּוֹתוֹ, וְשִׁיּוּכֵל לְהוֹרִיד הַשֶּׁפַע.

זֶהוּ (אֲבוֹת פ"ה מ"ז): **"מַחֲלֶקֶת שֶׁהוּא לְשֵׁם שָׁמַיִם"** - הִינּוּ: 'לְשֵׁם צַדִּיק', שֶׁהוּא מְכַנֶּה בְּשֵׁם-שָׁמַיִם,

מַחֲמַת שֵׁישׁ לוֹ 'אֶהְבֵּה וַיִּרְאֶה' - וְכֵדֵי 'לְהַכִּין מִטָּר' שֶׁהוּא בְּחִינַת 'הַשַּׁפְּעוֹת וּבְרָכוֹת'.

"כָּל הַמְּזַכֶּה אֶת הַרְבִּים, אֵינן חָטָא בָּא עַל יָדוֹ"
(מְשִׁנָּה יח)

כג. ספר-הַמִּדּוֹת, תְּשׁוּבָה נד - מִי שֶׁמְּזַכֶּה אֶת הַרְבִּים, נַעֲשֶׂה שְׂתָף לְהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא בְּמַעֲשֵׂה-בְּרָאשִׁית.

"יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר: הָיִי עֵז בְּנִמְר וְכוּ'. הוּא הָיָה אוֹמֵר: עֵז פְּנִיִם לְגִיהֶנֶם, וּבִשְׁת פְּנִיִם לְגֵן עֵדֵן. יְהִי רְצוֹן שְׁתַּבְּנָה עֵירֶךְ בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ, וְתֵן חֲלֻקְנוּ בְּתוֹרַתְךָ" (מְשִׁנָּה כ)

כד. ח"ג נב, ד-בסוף - אִי-אֶפְשָׁר לִבּוֹא לְשֶׁבַע-הַרְוָעִים, 'כְּלָלִיּוֹת' שֶׁל כָּל מְנַהֲיגֵי-הַדּוֹר, שֶׁהֵם 'כְּלָלִיּוֹת-הַקְּדוּשָׁה' - אֶלֶּא עַל-יָדַי 'עֲזוֹת', כְּמֵאֵמֶר חֲז"ל (אֲבוֹת פ"ה מ"ב): "הָיִי עֵז בְּנִמְר", כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת טו, יג): "נִהְלֵת בְּעֵזָה אֵל נוֹה קְדוּשָׁה", הִינּוּ: עַל-יָדַי עֲזוֹת נִכְנָסִין לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה.

כִּי יֵשׁ 'רוּעִים' שֶׁל הַסְּטְרָא-אַחֲרָא, וְהֵם גַּם-כֵּן 'מְפָרְסֵי-הַדּוֹר', וְכוּפִין אֲנָשִׁים לְתַחֲזוֹת שֶׁעֲבוּדֵיהוּ, וְעַקֵּר מְלִכוּתָם הוּא עַל-יָדַי 'עֲזוֹת'. וְעַל-כֵּן כְּדֵי לְהַנְצִיל מֵהֵם מִתַּחַת מְשֻׁלְתָם, אִי-אֶפְשָׁר רַק עַל-יָדַי עֲזוֹת, לְעַמֵּד נֶגֶד עֲזוֹתָם.

זֶה פְּרוּשׁ הַמְּשִׁנָּה (אֲבוֹת ש"ס): **"יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר: הָיִי עֵז בְּנִמְר"** וְכוּ' - נִמְצָא שֶׁמְּזַהֵר עַל 'עֲזוֹת-דְּקָדוּשָׁה', שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם שִׁיְהִיָּה עֵז בְּנִמְר כְּנֶגֶד כָּל הַקָּמִים כְּנֶגְדוֹ לְמַנַּע אוֹתוֹ חֶסֶד-וְשְׁלוֹם מִעֲבוּדָתוֹ. וְתַכְפֵּי-וּמִיד מְבַאֵר שֶׁם גְּדָל הַפְּגָם וְהָאֶסּוּר שֶׁל הַעֲזוֹת-פְּנִיִם דְּסְטְרָא-אַחֲרָא: **"הוּא הָיָה אוֹמֵר: עֵז פְּנִיִם לְגִיהֶנֶם"** וְכוּ'.

וְאִם-כֵּן אֶפְשָׁר לְטַעוֹת: כִּי בְּהַכְרַח צָרִיכִין לְעֲזוֹת, בְּשִׁבִיל הַקְּדוּשָׁה - כִּי אִי-אֶפְשָׁר לְהַתְקַרֵּב אֶל הַקְּדוּשָׁה בְּאֵמֶת כִּי-אֵם עַל-יָדַי 'עֲזוֹת', וְכְמוֹ שֶׁאֵמֶר הוּא עֲצָמוֹ: **"הָיִי עֵז בְּנִמְר"**, וְכֵן אֵמְרוּ חֲז"ל (בִּיצָה כה:): **"לֹא נִתְּנָה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֶלֶּא מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עֲזִיזִין"**. וּמִצַּד אַחַר, הַעֲזוֹת' רַע מְאֹד, עֲזוֹת-פְּנִיִם שֶׁלֹּא בְּשִׁבִיל הַקְּדוּשָׁה (כָּל-שֶׁכֵּן עֲזֵי-פְּנִיִם כְּנֶגֶד הַקְּדוּשָׁה, נֶגֶד יְרֵאֵי הַשֵּׁם), שֶׁזֶה הַעֲזוֹת רַע מְאֹד, כִּי **"עֲזֵי-פְּנִיִם לְגִיהֶנֶם"**. וְאִם-כֵּן נִפְל פּוֹתָא בְּבִירָא, כִּי אֵינן יוֹדְעִין אֵיךְ לְהַתְנַהֵג!?

על־זה בקש התנא: **"יהי רצון שתבנה עירך במהרה בימינו"** - שהוא פליאה גדולה: מה סמיכות יש לתפלה זאת, וגם אין דרך המשנה להתפלל באמצע דבריו.

אך שהתפלל: שיזכה לידע איך להתנהג בענין העזות - שלא יהיה לו שום עזות דסטרא־אחרא, רק עזות־דקדשה, שעל־ידו נבנה "ירושלים קריה נאמנה" (ישעיה א, כא־כו), לזכות לאמונה על־ידי ה'עזות, שאי־אפשר להתקרב לה'צדיקים־אמתיים, 'פכליות שבעה־רועים, שעקר האמונה נמשך על־ידם - ביאם על־ידי עזות פנ"ל.

וזהו: **"יהי רצון שתבנה עירך במהרה בימינו"** - הינו: שיהיה העזות 'עזות־דקדשה, שממנו נבנה ירושלים קריה נאמנה.

אך לבוא לזה: הוא על־ידי **"ותן חלקנו בתורתך"** - על־ידי שמשיגין בחינת **"נעשה ונשמע"** (שמות כד, ז), שעושין מה'נשמע' נעשה, מ"תורת ה'" (תהלים א, ב), "תורתו" (עבודה־זרה יט) - שזוכה להשיג "תורת ה'".

וזהו: **"ותן חלקנו בתורתך"** - שיהיה 'חלקנו, חלק שלנו בתורה, בחינת "תורתו", בחינת נעשה' - "בתורתך", הינו "תורת ה'" ממש - שיזכה להכלל באין, להשיג 'תורת ה', בחינת נשמע, שעל־ידי־זה זוכין לשמחה, שעל־ידי־זה זוכין לעזות־דקדשה, בחינת (נחמיה ת, י): **"כי חדות ה' היא מעוזכם"**.

וזה: **"ובשת פנים לגן־עדן"** - כי באמת: זה ה'עזות־דקדשה' נמשך מ'בשת, כי לעזות־דקדשה' זוכין על־ידי 'שמחה וחדוה, בחינת "כי חדות ה' היא מעוזכם", ולחדות ה' זוכין על־ידי בחינת נעשה ונשמע" פנ"ל. ועקר 'שלמות־השמחה' הוא על־ידי 'יראה, בחינת נשמע, בחינת תפלה. ו'יראה' היא 'בשת, 'ירא בשת" (תקוני־זהר צב), נמצא: ש'עזות־דקדשה' נמשך מ'בשת'.

וזה: **"ובשת פנים לגן־עדן"** - כי ה'עזות־דקדשה' בחינת 'בשת, הוא בחינת 'עדן, 'עדן עלאה' וכו', שהוא בחינת נשמע, בחינת 'יראה, בחינת תפלה' פנ"ל.

כה. ח"נ ל, ח - יש שני מיני עזות - א) 'עזות־דקדשה, שאי־אפשר לקבל את התורה ביאם על־ידי־זה, כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ה): **"לא הבישן למד"**, וכמו שאמרו חז"ל (ביצה כה): **"מפני**

מה נתנה תורה לישראל, מפני שעזין הן", וכמו שאמרו (אבות פ"ה מ"כ) **"הוי עז פנמר"**.

ובשביל זה ה'תורה' נקראת 'עז, כמו שכתוב (תהלים כט, יא): **"ה' עז לעמו יתן"** - כי אי־אפשר לבוא אל התורה, ביאם על־ידי 'עזות־דקדשה'.

ב) עזות דסטרא־אחרא, שמשם באין תורות אחרות, בחינת 'פסילים', כי "כל מי שיש בו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר־סיני" (נדרים כ).

ועל־ידי שהצדיק רואה בכל אחד ואחד אם יש לו 'עזות־דקדשה' או להפוך - יודע אם תפלתו היתה תפלה הכשרה או להפוך. כי גם ה'תפלה' היא על־ידי 'עזות, כי אי־אפשר להתפלל ביאם על־ידי 'עזות, כי ה'תפלה' היא 'פלאות ושוודי־המערכות, שהמערכות מחיבין כן, והוא בא בתפלתו לשדד המערכות ולעשות פלאות.

על־כן בשעת ה'תפלה, צריך לסלק את ה'בושה' - כי על־ידי הבושה שמתביש מאתו יתברך, אי־אפשר להתפלל, ביאם על־ידי 'עזות'.

כו. ח"א לת, ו - **"מי שיש בו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני"** (נדרים כ). כי 'אדם־הראשון' פגם בבחינת 'תפלין, בחינת "עץ החיים" (בראשית ג, כד), ודבק את עצמו באילנא־דמותא, ועל־ידי־זה 'ויגרש אותו מגן עדן" (בראשית ג, כג־כד), כי **"עזות פנים לגיהנם"** (אבות פ"ה מ"כ). וכד תב בתיוב־תא, פתיב (שם ג, כא): **"ויעש להם בתנות עור"**, "דא תפלין" (תקוני־זהר קטו).

כז. ח"א קמד - פשם שמי שהוא 'עזות־פנים, אין לו חלק בתורה, כמו שאמרו חז"ל (תגינה יד): **"שבקש הקדוש־ברוך־הוא לתן התורה לאלה דורות, ראה שאין העולם מתקים, ונתנה לכ"ו דורות, ועמד ושתלן וכו', והן הן עזי־פנים שבדור"**.

נמצא: שהעזי־פנים אינם בכלל קבלת־התורה, כי הם מהתקע"ד דורות שלא היו ראויים לקבל התורה. וכן אמרו (נדרים כ): **"מי שיש בו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני"**.

כמו־כן: מי שהוא איש שפל ונבזה ואין בו שום 'עזות־דקדשה' - אין לו גם־כן חלק בתורה, כמו

שְׁאֵמְרוּ (ביצה כה:): **"מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עֲזִיזִים"** - כִּי צָרִיךְ שִׁיחִיָּה בּוֹ עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ חֲז"ל (אבות פ"ה מ"ט): **"הָיוּ עֲזִיזִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**.

וְעַל־יְדֵי עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה שִׁישׁ בּוֹ, הוּא מְקַבֵּל עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא בְּחִינַת (תהלים סח, לה-לו): **"תָּנוּ עֵז לְאֱלֹקִים, אֵיל יִשְׂרָאֵל הוּא נָתַן עֵז וְתַעֲצוּמוֹת לָעָם"** - שְׁעַל־יְדֵי־זֶה שִׁישׁ לָנוּ עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה לְעִמּוּד בְּנֵגֶד כָּל הַקָּמִים עֲלֵינוּ לְמַנַּע אוֹתָנוּ מֵעֲבוּדָתָנוּ, עַל־יְדֵי־זֶה אָנוּ נֹתְנִין כְּבִיכּוֹל עֵז וְכֹחַ לְמַעֲלָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרֵר לְמַעֲלָה בְּחִינַת עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה, וְנִשְׁפָּע עֲלֵינוּ, וְנוֹתֵן לָנוּ עֵז וְתַעֲצוּמוֹת לְעִמּוּד בְּנֵגֶד הָעֲזוּת דֶּסְטְרָא־אֲחֵרָא שֶׁל כָּל הָעֲזִיזִים פְּנִים שְׂבָדוֹר.

כִּי כְּשֶׁאֵין לוֹ עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה - בּוֹדָאֵי יִבְטְלוּ אוֹתוֹ הַמוֹנָעִים מִתּוֹרָתוֹ וְעֲבוּדָתוֹ, כִּי אֵין לְאָדָם חֵלֶק בַּתּוֹרָה כְּשֶׁאֵין לוֹ עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה כְּנ"ל.

וְצָרִיךְ לְפַלֵּס דְרָכָיו אִיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הָעֲזוּת, לְבָלֵי לְהִיּוֹת חֶסֶד־וְשָׁלוֹם עֲזוּת־פְּנִים, כִּי הִיא מְדָה רַעָה מְאֹד, וְאִף־עַל־פִּי־כּוֹ יִהְיֶה לוֹ עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה.

כת. ח"א רעא - צָרִיךְ שִׁיחִיָּה לְהָאָדָם עֲזוּת־דַּקְדָּשָׁה, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ (אבות פ"ה מ"ט): **"הָיוּ עֲזִיזִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**. וְאִפְלוּ נֶגֶד הָרַב בְּעִצְמוֹ צָרִיךְ שִׁיחִיָּה לוֹ עֲזוּת, שֶׁיַּעֲזֵז פָּנָיו לְדַבֵּר עִמּוֹ כָּל מָה שֶׁצָּרִיךְ, וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ.

זֶה שֶׁאֶחָד מְקַרֵּב יוֹתֵר, הוּא רַק עַל־יְדֵי שִׁישׁ לוֹ עֲזוּת יוֹתֵר, וּמַחֲמַת זֶה מְדַבֵּר עִמּוֹ יוֹתֵר. אִךְ זֶה תְּלוּי בְּזֶה, שֶׁזֶה שִׁישׁ לוֹ עֲזוּת לְדַבֵּר, הוּא מַחֲמַת עֲבוּדָתוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְעוֹבֵד הַרְבֵּה אֶת הַשֵּׁם, וּמַחֲמַת זֶה יֵשׁ לוֹ עֲזוּת לְדַבֵּר עִם הָרַב, וּמַחֲמַת זֶה שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה עוֹשֶׂה וְעוֹבֵד הַרְבֵּה, עַל־יְדֵי שְׂמִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי שְׂמִדְבַר הַרְבֵּה עִמּוֹ.

"הַקְּנָאָה וְכוּ' - מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם"
(מִשְׁנָה כ)

כט. שיחות הר"ן קיט - אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: זֶהוּ דְבַר גָּדוֹל מְאֹד, מַעֲלָה גְדוֹלָה מְאֹד, כְּשֶׁאֲחוֹזִין בְּזֶה! (רבנו ז"ל הפליג בתנועתו, לְמַעֲלָה גְדוֹלָה מְאֹד כְּשֶׁאֲחוֹזִין בְּזֶה) - שֶׁהוּא מְרַצֶּה וְחַפֵּץ וּמִשְׁתוֹקֵק מְאֹד: שֶׁחֲבָרוּ יִהְיֶה אִישׁ כָּשֶׁר וְצַדִּיק, אִף־עַל־פִּי שְׂאֵנִי אֵינִי

זוֹכָה חֶסֶד־וְשָׁלוֹם לְעַבְדֵי אֶת הַשֵּׁם, עַל־כָּל־פְּנִים יַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל הַשְּׂנִי אֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

וְלִפִּי דַעְתִּי נִדְמָה לִּי: שֶׁזֶהוּ דְבַר פְּשוּט מְאֹד - כִּי בּוֹדָאֵי אָנִי רוֹצֵה וְחַפֵּץ מְאֹד וּמִשְׁתוֹקֵק וּמִתְנַעֲנַע מְאֹד שִׁיחִיָּה כָּל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרִים וְצַדִּיקִים־אֲמִתִּיִּים, אִפְלוּ אִם לֹא אֶזְכָּה אָנִי לְזֶה, עַל־כָּל־פְּנִים יִהְיֶה חֲבָרֵי בְנֵי גִילֵי וְכָל יִשְׂרָאֵל, צַדִּיקִים נוֹרָאִים אֲמִתִּיִּים.

כִּי זֶה עֵקֶר הָאֲהָבָה וְהַרְחַמְנוּת שֶׁצָּרִיכִין לְרַחֵם אֶחָד עַל חֲבָרוֹ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, שִׁיזְכָּה לְתַכְלִית הָאֲמִתִּי לְהִיּוֹת כְּרִצוֹנוֹ הַטּוֹב בְּאֲמִתּוֹ, שֶׁזֶהוּ עֵקֶר טוֹבָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. (וְכַמְבָּאָר בְּהַתּוֹרָה "כִּי מִרְחַמִּים יִנְהַגִּים" וְכוּ' בְּסִימָן ז לְקוּטִי־תַנְיָנָא, עִיר־שָׁם).

אֲבָל יְדַעְתִּי: שִׁישׁ בְּנֵי־אָדָם, שֶׁכְּשֶׁהֵם נוֹפְלִים חֶסֶד וְשָׁלוֹם מֵעֲבוּדַת־הַשֵּׁם, מְכַל־שִׁפּוֹן וְכָל שִׁפּוֹן אוֹתָן שֶׁנִּכְשָׁלִין בְּאִיזָה תְּאוּהָ רַעָה אוּ בַעֲבָרָה חֶסֶד־וְשָׁלוֹם - הֵם שׁוֹנְאִים וּמִתְגָּרִים בְּמִי שֶׁעוֹסֵק בְּעֲבוּדַת־הַשֵּׁם, וְרוֹצִים לְהַפִּילוֹ חֶסֶד־וְשָׁלוֹם, וּמַחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתּוֹ מְאֹד, וּמַבְזִים אוֹתוֹ בְּכַמְהָ לְשׁוֹנוֹת. וְגַם אוֹמְרִים לוֹ: **"שָׂגָם הוּא יִפֹּל, כְּמוֹ שֶׁנִּפְּלָה הוּא, רַחֲמָנָא־לְצַלְחָן"**.

כְּמוֹ שֶׁרְאִיתִי כְּמָה מֵהַחֲסִידִים שֶׁל עֵכָשׁ, שֶׁלִּפְנֵי כְּמָה שָׁנִים הִתְחִילוּ קִצְתָּ בְּעֲבוּדַת־הַשֵּׁם, וְאַחֲרֵי־כֵן נִפְּלוּ לְמָה שֶׁנִּפְּלוּ, כָּל אֶחָד לְפִי נְפִילָתוֹ רַחֲמָנָא לְצַלְחָן. וְאַחֲרֵי־כֵן כְּשֶׁרָאוּ בְּנֵי הַנְּעוּרִים הַרְפִּים בְּשָׁנִים כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרוּ בְּעֲבוּדַת־הַשֵּׁם, וְהִתְחִילוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּהַתְּלַהּבוֹת בְּלֵב שָׁלוֹם, וְלְהִתְמִיד בְּלִמּוּדוֹ וְכוּ', כַּאֲשֶׁר מְצוּי עֵכָשׁוֹ כְּמָה בְּנֵי הַנְּעוּרִים הַכְּשָׁרִים, הַמִּשְׁתוֹקֵקִים מְאֹד מְאֹד לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, וּמִתְחִילִים לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל לַב בְּכוּנָה גְדוֹלָה וְכוּ'.

וְכִשְׁרוּאִים אֵלוֹ הַחֲסִידִים הַנְּפוֹלִים אוֹתָם - הֵם שׁוֹחֲקִים מְאֹד מְאֹד, וּמַבְזִים אוֹתָם, וּמַחֲלִישִׁים אֶת דַּעְתָּם מְאֹד מְאֹד, וְאוֹמְרִים לָהֶם: **"שֶׁאֵין מִמֶּשׁ בְּעֲבוּדָתָם"** וְכוּ'. **כָּל־זֶה מַחֲמַת 'קְנָאָה' - מַחֲמַת שֶׁהֵם נִפְּלוּ, הֵם רוֹצִים חֶסֶד וְשָׁלוֹם: שָׂגָם הַשָּׂאָר יִהְיֶה כְּמוֹתָם רַחֲמָנָא־לְצַלְחָן. וּבְאֲמַת צָרִיךְ שִׁיחִיָּה בְּהַפֵּךְ כְּנ"ל.**

"בֵּן אַרְבַּעִים לְבִינָה" (מִשְׁנָה כֵּא)

ל. ח"א נו, ז"ח - ה'מ'ן הוּא בְּחִינַת דַּעְתָּ גְדוֹלָה וְעַל כֵּן בֵּן אֶכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמֶּן אַרְבַּעִים שָׁנָה (שְׁמוֹת טז, לה), כִּי **"בֵּן אַרְבַּעִים לְבִינָה"** (אבות פ"ה מ"ב), **'אַרְבַּעִים'** הוּא בְּחִינַת **'בִּינָה וְדַעְתָּ'**.

"לפנים צערא אגרא" (משנה כב)

לא. לקוטי הלכות, ברנת הפרות ה, ג - כל
 אחד כפי מה שיהיה לו חלק יותר בהבקשה
 והחפוש, אשרי לו. "ולפנים צערא אגרא" [לפי הצער -
 פן השקר] (אבות פ"ה מכ"ב).

שכל אחד כפי מה שהתיגע והצטער את עצמו יותר
 על האבודות, והשתדל לבקשם ולחפשם בתפלה
 ותחנונים, ובגעגועים והשתוקקות, והתקרבות
 לצדיקים וכשרים אמתיים, וסבל בזיונות ושפיכות
 דמים הרבה על ידיה - כמזכר יזכה ביותר
 שיחזירו לו אבודותיו בשלום.

לב. לקוטי הלכות, שנועות ב, יב - עקר
 הבחירה הוא "מחמת שאין רואים האמת בתחלתו.
 אדרבא: כפי פשטיות קטנות דעת האדם, נדמה לו
 באמת שזהו תענוג לאכל ולשתות וכו', ועבודת
 השם הוא יגיעה. וזהו עקר נסיונו - שצריך לסבל
 יגיעות בשביל עבודת השם, מחמת שאין רואה
 האמת.

ועל ידיה דיקא יזכה לבסוף, שיתגלה לו האמת -
 שאדרבא: זהו עקר התענוג והתכלית לעבד את
 השם.

אבל בתחלתו בהכרח שיהיה נעלם ממנו קצת
 האמת, כדי שישלם צער ויגיעה ויהיה לו בחירה.
 ועל ידיה דיקא יקבל השקר טוב, שהוא התגלות
 האמת לאמתו, שהוא עקר קבול השקר, כי "לפנים
 צערא אגרא" (אבות פ"ה, מכ"ב).

לג. לקוטי הלכות, נזקי שכנים ג, ח - על-כן
 אי-אפשר להוציא מבח א"ל הפעל שום דבר
 שבקדשה, כפי שאם על ידי מניעות - כי עקר התקון:
 לעשות פלים לקבל האור - כדי שלא יחזר האור
 למעלה. וה'פלים' נעשין, על ידי המניעות!

ובשביל זה נשלח האדם לעולם הזה השפל העכור
 והמגשם, שהוא מלא מניעות המונעין מעבודת
 השם - כדי שישבר המניעות, ויזכה אחר-כך לקבל
 אורות גדולים, על ידי רבוי הפלים והמחצות
 דקדשה שזכה לעשות, על ידי המניעות דיקא
 שזכה לשפרם.

וזהו מעלת הצדיקים על המלאכים - כי המלאך
 אינו יכול לזכות לקבל אור כזה כמו הצדיק, מחמת

שאין לו פלים לקבל בתוכו, מחמת שלא היה להם
 מניעות.

אבל הצדיקים שהיו בזה העולם, והיה להם מניעות
 רבות בלי שעור בכל יום ויום, והתיגעו עצמן ביגיעה
 גדולה, ושברו המניעות - על ידיה זוכין שנעשין
 מהמניעות פלים ומחצות קדושות לקבל בתוכם
 האור הגדול, שיזכו כל אחד ואחד כפי רבוי
 המניעות שזכה לשפרם, כי "לפנים צערא אגרא"
 (אבות פ"ה מכ"ב).

לד. לקוטי הלכות, שלוחין ג, לו - כל מה
 שזוכין לשבר הבחירה, ולהמשיך ההשגחה לבחינת
 רבים יותר - האור גדול ביותר, שזהו בחינת מעלת
 התשובה, ו"התרחקות תחלת התקרבות", בחינת
 "מרחוק ה' נראה לי" (ירמיה לא, ב).

כי כל מה שבחינת הרבים ביותר, ונתרחק מאחד
 ביותר, ששם אחיזת השקר ביותר - כשזוכין לעמד
 שם בנסיון בגדל ההתרחקות - אז זוכין לאור גדול
 ביותר, כי "לפנים צערא אגרא" (אבות פ"ה מכ"ב).

לה. לקוטי הלכות, מעקה ושמירת-
הנפש ד, ו - "בחטא העגל אבדו הנעשה" (דברים-
 רבה ג, י) - שאי-אפשר לנו עתה לעשות שום דבר,
 כפי-אם על ידי בחינת 'נשמע' - שהוא בחינת יגיעות
 וטרדות, בחינת בטול ודבקות אל האין-סוף.

הינו: שהכל נסתר מאתנו, ואין יכולין לעשות
 ולגלות שום דבר, כפי-אם על ידי יגיעות רבות,
 ולהתפלל ולהתחנן הרבה להשם-יתברך - עד
 שנבטל עצמנו בבחינת בטול אל האין-סוף. ואז
 עושין מהנשמע 'נעשה', ונתגלה לנו מה שהיה
 נסתר מאתנו, וכן מדרגא לדרגא.

ומי שהולך בדרך זה ומתיגע עצמו בכל פעם פראוי,
 אזי אשרי לו! ואזי אצלו 'מעוט הירח' הוא לטובה
 גדולה, בבחינת 'ירידה תכלית העליה' - כי דיקא
 על ידיה זוכה למה שזוכה, אשרי לו!

כי "לפנים צערא אגרא" (אבות פ"ה מכ"ב) - ובדאי כל
 מה שהאדם מכרח להתגע יותר ויותר מחמת מעוט
 האור והחשכתו, בודאי הוא זוכה אחר-כך לשקר
 כפול ומכפל, לקבל אור גדול ונפלא יותר.

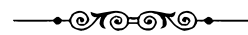
קדושי מירון

[א] מאמר "ונקדשתי בתוך בני ישראל"

לקוטי-מוהר"ן ח"א רס - השם הוא הנפש, בבחינת (בראשית ב, יט): "נפש חיה הוא שמו". ויש בבחינה זו 'מסירת-נפש'. פי "יש עשרה הרוגי מלכות" שמסרו נפשם על 'קדושי-השם' בשביל יחוד קדשא-ברידי-הוא ושכינתה" פידוע (שער-ההקדמות לט; שער-הפגנות, נפילת-אפים ה), שעקר היחוד על-ידי 'מסירת-נפש', והם ראו באותן הדורות: שאי אפשר לתקן ולעשות יחודים למעלה פי-אם על-ידי נשמותיהם, עלי-כן מסרו נפשם על 'קדושי-השם'.

פי כשהנפשות עולות למעלה על-ידי 'מסירת-נפש' - אזי הם חוזרים להשכינה, ואזי "השכינה מתפארת: חזי במה ברא קאתינא לגבך" (זהר ויקרא יג). ואזי מתעורר השתוקקות עליון ונעשה יחוד.

ולפעמים בא לצורך זה - שנהרגין חסו-שלום במה וכמה נפשות מישראל, כדי שיהיה יחוד על-ידי נפשותיהם, פי לפעמים צריכין אל היחוד הרבה נפשות מאד.

[ב] מאמר "כבוד ה' יאסף" - "ונקדש בכבדי"

לקוטי-הלכות, חובל-בחברו ג, א-ב-ז-ח-י - עלי-פי התורה בלקוטי-הראשון, בסימן סז: שהנפש יקרה מאד וצריכין לשמרה מאד.

על-כן צריכין לזהר מאד: לקבל הכבוד בקדשה גדולה לשמו יתברך. פי הכבוד הוא בחינת "אם כל חי" (בראשית ג, כ), והוא 'שרש כל הנפשות'. וכשה'נפש' מסתלקת, היא מסתלקת אל ה'כבוד' שהוא שרשה, בבחינת (ישעיה נח, ח): "כבוד ה' יאסף" - שהסתלקות ואסיפת הנפשות, הם לתוך ה'כבוד', פי שם שרשם.

ועל-כן כשבא כבוד חדש להאדם - צריך לזהר ולהשמר, פי אולי בא הכבוד חסו-שלום בשביל 'הסתלקות', כדי שתסתלק הנפש אל הכבוד שהוא שרשה. אך מדה טובה מרבה וכו'. עין-שם.

פי עקר בחינת העולם-הבא הוא בחינת הכבוד, בחינת "והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאסף" (ישעיה נח, ח), הנאמר על נפשות הצדיקים לאחר הסתלקותן (סוטה פ"א מ"ט). שהצדיקים הזוכין - נסתלקים בעת מיתתם לתוך הכבוד, שהוא לבוש ושרש הנפש, ועל-ידי-זה זוכין בעולם-הבא למה שזוכין.

פי אי-אפשר לבוא לחיי עולם-הבא, פי-אם על-ידי שנכלל נפשו בתוך בחינת "כבוד ה'", שלשם נאספין נשמות הצדיקים, בבחינת "כבוד ה' יאסף".

פי אף על פי שבהתורה הנ"ל נאמר: "שזה הענין אינו טוב, כשהנפש נסתלקת על-ידי הכבוד" - פונתו: שצריכין לשמור את-עצמו כשבא ה'כבוד', שלא תסתלק הנפש בלא עתה חסו-שלום. אבל כשבא עת פקדת האדם למות - בודאי היא טובה וזכיה גדולה להאדם, כשזוכה שתסתלק נפשו לתוך הכבוד, בבחינת "כבוד ה' יאסף", שזה נאמר על הסתלקות נפשות הצדיקים, אשרי להם.

וזה בחינת "כ' סיון - שמתענין על הריגת הקדושים, כמה אלפים ורבבות נפשות ישראל הקדושים שנהרגו בשנת ת"ח על קדושי-השם" (מגן אברהם, ארח-חיים תק"פ, ס"ק ט).

פי מרגלא בפומיה דאינשי (עמק-מלך, שער ה, פרק נח), ובודאי כן הוא האמת: "שאז בשנת ת"ח היה עת פקידה לביאת משיח", כמרמז בזהר (תולדות קלט): על פסוק (ויקרא טז, א): "בזאת יבא אהרן וכו' וכן בענין בני ח"ת וכו', עין-שם.

ולכאורה הדבר תמוה: מדוע נתהפך מהפך אל הפך, פי לא די שלא זכינו שיבוא משיח אז, אף גם בעונותינו-הרבים נתהפך הדבר, שנפקדו שלא לטובה, ונהרגו אלפים ורבבות נפשות ישראל!?

אך עלי-פי התורה הנ"ל: מבאר הענין באר היטב עין בעין - פי עקר הכבוד שיה' לישראל, פי הכל נברא בשבילם כנ"ל. ועקר כבוד ישראל יהיה בעת ביאת משיחנו, במהרה בימינו, שאז יגדל מאד כבוד ה', שהוא כבוד ישראל, כמו שפתוב (ישעיה מ, ה): "ונגלה כבוד ה'". וכמו שפתוב (שם ס, ב): "וכבודו

עליך יראה", וכיצא בזה בפסוקים הרבה, מגדל הפלגת הכבוד שיהיה לישראל אז וכו'.

ואז פשתהיה הפקידה לטובה באמת בשלמות, פשיגוע זמן הגאלה האמתית במהרה בימינו, אז יהיה קבוץ גלויות, על-ידי גדל הכבוד שיבוא לישראל, כי על-ידי גדל הכבוד חדש שיבוא אז לישראל, על-ידי-זה יתקבצו כל הנפשות ישראל אל הכבוד הגדול הזה, כי הכבוד הוא שרש הנפשות ולשם נמשכין ובאין כל הנפשות, פנ"ל.

וזהו בחינת גדל קבוץ הנפשות בימי המשיח, כמו שכתוב (ישעיה מג, וז): "הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ, כל הנקרא בשמי ולכבודי" וכו' - כי קבוץ נפשות ישראל בחינת "הביאי בני ובנותי" וכו' - יהיה על-ידי גדל הכבוד שיהיה לישראל אז, שעל-ידי-זה יהיו נקראים ונמשכים כלם אל הכבוד, ויחזרו ויתקבצו לתוך ארץ-ישראל וירושלים ששם עקר כבוד ה' וכו' וכו'.

ועל-כן אז בשנת ת"ח, שהיה אז עת פקידה על ביאת משיח שהיה מוכן הכבוד לבוא לישראל, אבל מחמת שעדין לא היו ישראל ראויים אז לגאלה, על-כן נתהפך הדבר - כי הכבוד לקח ואסף לעצמו כמה וכמה נפשות ישראל שנהרגו אז על קדוש השם, שזהו בחינת "כבוד ה' יאסף" הנאמר בהתורה הפנ"ל.

כי הנפשות הנהרגין על קדשת-השם שהוא למען כבוד שמו, הם נאספין ונכללין בכבודו יתברך, כי על-ידי הנהרגין על כבוד שמו על קדוש השם, על-ידי-זה נתגדל ונתקדש ונתפבר כבוד שמו יתברך ביותר.

ועל-כן בכל עת שרצה השם-יתברך להגדיל ה'כבוד-דקדושה, ועדין לא היה זמן הגאלה בשלמות - היה בהכרח שימותו נפשות ישראל על קדוש השם.

וזהו בחינת (שמות כט, מג): **"ונקדש בכבדי"** הנאמר ב'הקמת-המשכן'. כי עקר ה'כבוד-דקדושה - 'כבוד ה', הוא בהמשכן ובית-המקדש וכו'. ועל-כן בעת 'הקמת-המשכן', שאז ירד הכבוד למטה להשרות שכינת כבודו בישראל, ומחמת שאז עדין לא נתתקן פגם הכבוד בשלמות, כי עדין לא נתתקן אז לגמרי

חטא העגל שפגמו בכבוד שמו יתברך וכו', כי נתנו הכבוד להעבודה-זרה - על-כן מחמת שאז עדין לא נתתקן פגם הכבוד בשלמות - על-ידי-זה נמשך: שבזמן שבא הכבוד לישראל, בעת 'הקמת-המשכן', נאספו אז אל ה'כבוד', שני נפשות קדושות, שהם **'נדב ואביהוא'** שמתו אז בעת הקמת המשכן, בעת שירד וברא הכבוד לישראל - כי הכבוד אספם אליו, בבחינת: **"כבוד ה' יאסף"**, פנ"ל.

וזהו בחינת: **"ונקדש בכבדי"**, שנאמר על הסתלקות נפש נדב ואביהוא בעת 'הקמת-המשכן' - כי דיקא על-ידי ה'כבוד' שירד אז - נסתלקו, בבחינת "כבוד ה' יאסף", וכנ"ל.

כי זהו כלל היוצא מתחלת התורה הפנ"ל: שכשאיך זוכין להמשיך ולקבל הכבוד בשלמות - אזי הכבוד כשבא לאדם, הוא אוסף אליו נפשות, ונסתלקין על-ידי-זה נפשות חסוֹשֵׁלוֹם. ולהפך: כשזוכין לקבל ולהמשיך הכבוד בשלמות - אזי הכבוד מביא נפשות חדשות, כי ה'כבוד' הוא שרש הנפשות. על-כן או שמאסף נפשות חסוֹשֵׁלוֹם, או שמביא נפשות וכו'. כך מבאר שם. והכל כפי מה שזוכין לתקן הכבוד או לפגם בו חסוֹשֵׁלוֹם, וכנ"ל.

ועל-כן (שמואל-ב ו, ז): **"גם בעת שנשא דוד את הארון למקומו, מת עזא"** - זהו גם-כן בחינת **"ונקדש בכבדי"** הפנ"ל וכו'.

וזהו בחינת: **"שקדם שנתגלה מקום הבית-המקדש בימי דוד**, היה דבר מקדם, ומתו כמה אלפים נפשות ישראל רחמנא-לצלן" - כמבאר שם בפסוק: **"שבעת הדבר, נתגלה לדוד מקום בית-המקדש"**, כמו שכתוב שם (דברי-הימים-א כב, א): **"ויאמר דוד זהו בית ה' האלקים"** וכו'.

כי עקר כבוד ה' וישראל, הוא במקום הבית-המקדש וכו'. ועל-כן בעת שרצה דוד לגלות 'מקום הבית-המקדש', שהוא עקר הכבוד - נסתלקו אז כמה נפשות, והכל על-ידי ה'כבוד', בבחינת: **"כבוד ה' יאסף"**, וכנ"ל.

וכל-זה הוא: מחמת שעדין לא נתתקן הכבוד בשלמות, וכל זמן שלא נתתקן הכבוד בשלמות, עדין יש אחיזה להדינים וסטרואדמותא בהכבוד חסוֹשֵׁלוֹם, על-כן בעת שבא הכבוד הגדול,

מתגברים הם אז חס־ושלום, וגורמים שיסתלקו נפשות אל הכבוד.

פי באמת: כל־זמן שאין הכבוד נתתקן בשלמות, כשצריכין להמשיך הכבוד־דקדושה למטה להגדיל כבוד שמו יתברך - אי־אפשר להגדיל כבודו יתברך, פי אם על־ידי הסתלקות נפשות ישראל על קדוש השם - פי מחמת שעדין לא הגיע הזמן שיצא הכבוד מבין הסטרא־אחרא בתכלית השלמות, על־פן הכבוד אוסף אליו נפשות חס־ושלום, בעת שבא להעולם כנ"ל, מחמת שעדין יש בו אחיזת (משלי ה, ה): "רגליה ירדות" וכו'.

אבל באמת: על־ידי־זו בעצמו שנסתלקין נפשות קדושים אל הכבוד, על־ידי־זו בעצמו נגדל הכבוד מאד - פי עקר הגדלת ה'כבוד־דקדושה, הוא על־ידי רבוי הנפשות הקדושים הנכללים בו, שנסתלקו על קדושי־השם על כבוד שמו יתברך - שעל־ידי־זו נתפבד ונתקדש שמו יתברך למעלה ולמטה, כנ"ל.

וזהו בחינת מיתת נדב ואביהוא ביום הקמת המשכן וכו', וכן מיתת עזא בעת שנשא הארון למקומו, וכן מיתת ישראל בעת שמצאו מקום הבית־המקדש - פי הכל היה על־ידי הכבוד שבא אז כנ"ל. ועל־ידי הסתלקות אלו הנפשות הקדושים, על־ידי־זו נתגדל הכבוד למעלה ולמטה, ונמשך אל הבית־המקדש ואל המשכן, ובלא זה לא היה אפשר להכבוד להתגלות, מחמת שעדין אז לא נתתקן הכבוד בשלמות, כנ"ל וכו'.

פי 'כבוד־דקדושה' נפגם בתחלה על־ידי 'חטא אדם־ הראשון', וכן על־ידי 'חטא־העגל' וכו', ואז נאמר (שמות לב, ד): "וביום פקדי ופקדתי" וכו' - שבעת שיהיה פקידה, שיבוא הכבוד למטה, אז חס ושלום "ופקדתי", שגורם לפקד כמה נפשות על־ידי־זו חס־ושלום, כנ"ל.

וזהו בחינת גדל ההרעה של שנת ת"ח - מחמת שהיה אז פקידה שיבוא משיח, דהינו שיחזר הכבוד לישראל, אבל אף־על־פי־כן עדין לא נגמר הכבוד אז להתברר בשלמות, על־פן אסף הכבוד אז כמה נפשות שנהרגו אז על קדושי־השם כנ"ל, שזהו בחינת "כבוד ה' יאסף", כנ"ל.

ובאמת "גם זו לטובה" - כי בודאי "ינקם נקמת דם עבדיו השפוד", ועל־ידי־זו דיקא תהיה הגאלה, וסוף כל סוף תהיה הפקידה לטובה, פי על־ידי־זו שנהרגו אז כמה נפשות - על־ידי־זו תבוא הגאלה שלמה במהרה בימינו.

פי כל הנפשות שנהרגו ומתו על קדושי־השם, מיום החרבן עד היום, כלם מנויים וספורים אצלו יתברך, ועל־ידי כלם נתרבה ונתגדל ונתפבד ונתקדש שמו יתברך ביותר.

פי בזמן הגלות, עקר הגדלת כבוד שמו, הוא על־ידי המתים ונהרגים על קדושי־השם וכנ"ל, שזהו בחינת מיתת רבי עקיבא וחבריו ה'עשרה הרוגי מלכות' שנהרגו על קדושי־השם, וכן כל הקדושים, וכמובא בפתבים מזה (שער־הגלגולים, הקדמה לו). נמצא: שדיקא על־ידי אלו הקדושים, נתרבה ונתגדל כבוד שמו, ועל־ידי־זו נזכה במהרה שיבוא כבוד לטובה.

פי על־ידי אלו הקדושים נתתקן הכבוד בשלמות, ועכשו מוכן הכבוד לבוא עלינו במהרה לטובה, ויביא לנו נפשות חדשות רבות וכו', בחינת קבוץ גלויות על־ידי הכבוד וכו', אמן ואמן.

וזה בחינת מה שנוסעין והולכין על קברי הצדיקים, והעקר בשביל 'תקון הברית־קדש' וכו'. ועל־פי התורה הנ"ל מבאר הענין קצת, פי עקר 'פגם־הברית' הוא בחינת 'פגם־הכבוד' וכו' - שמפריד הנפש מן הכבוד וכו'.

ועל־פן עקר 'תקון־הברית' על־ידי הצדיקים־ האמתיים כשבאין על קבריהם הקדוש, ושם עקר 'תקון הכבוד־דקדושה' - פי הסתלקותם וקבורתם הקדושה הוא על־ידי ה'כבוד־דקדושה', בבחינת "כבוד ה' יאסף", שזה נאמר על ההסתלקות והקבורה של הצדיק שנקראת 'אסיפה'.

וכמו שמבאר בפרק א' דסוטה במשנה (משנה ט): "לא על משה בלבד אמרו [שלא נתעסק בו אלא המקום], אלא על כל הצדיקים, שנאמר: 'והלך לפניך צדקה כבוד ה' יאסף'" - פי הצדיקים הם יאספין ונקברין בתוך כבוד ה', אשרי להם! כנ"ל.

פי בשעת ההסתלקות, בעת שמגיע זמן פקדתו של האדם להסתלק, אז הוא טובה גדולה וזכיה

לְעֵלּוּי נְשָׁמוֹת - מ"ה

טְהוּרֵי וְקְדוּשֵׁי מִירוֹן זצ"ל

וּמִתּוֹכָם שִׁבְעַת הַגְּרוֹת שֶׁל אֲנָשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ חֲסִידֵי בְּרֶסֶלַב הַיְקָרִים

שֶׁנִּסְתַּלְקוּ ב'הָאֶרֶת-הַרְצוֹן' - בְּיוֹם הַרְחֵמִים
וְהַרְצוֹן רַעוּא דְרַעוּיִן, הַלּוּלָא דְרִשְׁב"י, ח"י
אֵייר, ל"ג בְּעֶמֶר שְׁנַת תִּשְׁפ"א, לֵיל שֵׁשִׁי,
בְּשַׁעַת 'עֵת רְצוֹן' בְּנִקְדַת חֲצוֹת הַלַּיְלָה -
"בְּקִדְשׁ הַקְּדָשִׁים" לֵיד מְקוֹם גְּנִיזָתוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּמִירוֹן - וּמִתּוֹ בְּמִיתַת נְשִׁיקָה,
כְּמִבְּאָר בּוֹהַר-הַקְּדוּשׁ: "שֶׁהַמְּלֶאכֶת-הַמּוֹת
אֵין לוֹ שְׁלִיטָה אֲצֵל רַבֵּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי"
- וְנִכְלְלוּ וְנִתְעַלּוּ, כִּיקוּד אִשׁ, בְּבוֹצִינְא
קְדִישָׁא נְשִׁמַת הַרְשֵׁב"י זִיע"א, בְּשַׁעַת
שְׁנִדְלַק הָאִשׁ קִדְשׁ "בְּקִדְשׁ הַקְּדָשִׁים", עַל-
יְדֵי רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל "אוֹר הַיְקוּד הֵם
יֻקְדָּים", בְּדַבְּקוֹת עֵילָאָה "בְּחַד קְטִירָא
אֶתְקַטְרֵנָא", בְּשִׁבְחֵי בַר יוֹחָאִי, וּבְנִגּוּנֵי
דְּבִקּוֹת וְשִׁמְחָה - תְּהֵא נְשִׁמַתָּם צְרוּרָה
בְּצִרוֹר הַחַיִּים תַּחַת כְּפֵא הַכְּבוֹד, עַדִּי יִקְיָצוּ
וִירְנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן

"עֲלִיתָ לְלִקּוּט בּוֹ מְרַקְחִים, כְּצִיצִים וּפְרָחִים -

נַעֲשֶׂה אִדָּ"ס [45] נְאָמַר בְּעִבְרֵיךָ"

וְהוּא: "תַּעֲלוּמָה, וְאֵין קוֹרָא לָהּ"

"וְאֲשֵׁרֵי הַעוֹמְדִים עַל סוּדְךָ"

"עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁב"י [שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי],

לְקַחַת מִתְּנוּת בְּאִדָּ"ס" (תְּהִלִּים סה, יט)

[שְׁלִקַח הַרְשֵׁב"י מ"ה נְשָׁמוֹת קְדוּשׁוֹת, דְּרִשְׁהָ גַעֲשֵׂאנְק',
'דוֹרוֹן דְּרִשְׁהָ, בְּיוֹם הַהַלּוּלָא שְׁלוּ] (עַל-פִּי שִׁיחוֹת-הַר"ן פו)

(וְעֵין בְּאִדְרָא-רַבָּא קְדִישָׁא (נְשֵׂא קַמְדוּ:) עֲנִין שְׁלִשָּׁה
הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁנִּסְתַּלְקוּ בְּגִמְרָה הָאִדְרָא,
וְסַפּוֹר הַרְשֵׁב"י עִם אֵלֵיהֶם הַנְּבִיא בְּעֲנִין זֶה)

הַצְּגָנוּ לְעֵיל שְׁתֵּי מְאָמְרִים בְּעֲנִין הַסְּתַלְקוֹתָם:

[א] "וְנִקְדַשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" / [ב] "כְּבוֹד ה' יֵאֲסַפְךָ"

רַבָּה לְהָאֲדָם כְּשִׁזְזָהּ לְהַסְתַּלַּק עַל-יְדֵי כְּבוֹד ה'.
כִּי מַה שְׁנֵאֲמַר לְמַעַלְהָ שְׁצָרִיכִין לְשָׁמַר עֲצָמוֹ שְׁלֵא
לְפָגַם בְּהַכְּבוֹד כְּדֵי שְׁלֵא יִסְתַּלַּק עַל-יְדֵי הַכְּבוֹד וְכו'. -
זֶהוּ שְׁלֵא יִגְרַם לְהַסְתַּלַּק חֲסִדוֹשְׁלוֹם קָדָם זְמָנוּ, עַל-
יְדֵי שְׁפָגַם בְּהַכְּבוֹד כְּנ"ל. אָבֵל בְּזִמְן פְּקֻדַת הָאֲדָם,
הוּא טוֹבָה גְּדוּלָה.

וְאִדְרָבָא: מִי שְׁפּוֹגַם בְּהַכְּבוֹד וְגוֹרֵם שֶׁהַכְּבוֹד מוֹצִיאֵו
מִן הָעוֹלָם קָדָם זְמָנוּ, הוּא אֵינוֹ זוֹכֵה לְהִיּוֹת נְאָסְף
וְנִכְלָל בְּכְבוֹד ה' וְכו' מֵאַחַר שְׁפָגַם בּוֹ וְכו'.

כִּי אֵין מִי שְׁיִזְכֶּה לְכָלֵל בְּתוֹךְ הַכְּבוֹד-דְּקִדְשָׁה
בְּשִׁלְמוֹת בְּתַכְלִית, כִּי אִם הַצְּדִיקִים-הָאֲמֵתִיִּים
הַשׁוֹמְרִים אֶת הַבְּרִית וּבוֹרְחִים מִן הַכְּבוֹד, וּמְבַטְלִים
כָּל הַתְּאוֹת וּמְמַעֲטִים כְּבוֹד עֲצָמוֹ, וּמְרַבִּין בְּכְבוֹד
הַמְּקוֹם וְכו'.

וְעַל-כֵּן הַצְּדִיק בַּעַת הַסְּתַלְקוֹתָו, זוֹכֵה
לְהַסְתַּלַּק בְּקִדְשָׁה גְּדוּלָה אֶל כְּבוֹד ה', בְּבַחֲיַת
"כְּבוֹד ה' יֵאֲסַפְךָ". וְעַל-כֵּן בְּמְקוֹם קְבוּרָתוֹ
הַקְּדוּשָׁה, שְׁשֵׁם אֲסִיפְתּוֹ - שְׁם שׁוּרָה כְּבוֹד ה',
בַּחֲיַת "כְּבוֹד ה' יֵאֲסַפְךָ" כְּנ"ל.

וְכָל הַנְּפִשׁוֹת הַזּוֹכִין לְבוֹא לְשֵׁם - נִכְלָלִין
בְּתוֹךְ כְּבוֹד ה', וְעַל-יְדֵי-זֵה עֵקֶר תְּקוּנָם, בְּפִרְט
'תְּקוּרַת-הַבְּרִית', כִּי כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבְּעוֹלָם הוּא פָּגַם
הַכְּבוֹד ה', כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא בְּשִׁבִּיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ
וְכו'.

וְעַל-כֵּן בְּמְקוֹם 'קְבָרֵי הַצְּדִיקִים-אֲמֵתִיִּים'
שְׁשֵׁם כְּבוֹד ה' שׁוּרָה - שְׁם עֵקֶר הַתְּקוּן - כִּי
שֵׁם זוֹכֵה שֶׁתְּפַלֵּל נִפְשׁוֹ בְּכְבוֹד ה', וְעַל-יְדֵי-זֵה זוֹכֵה
לְהַתְּפַלֵּל עִם לֵב שְׁלֵם, כְּמִבְּאָר בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל, שְׁעַל-
יְדֵי-זֵה שְׁחֻזְרַת וְנִתְקַרְבָּה הַנְּפִשׁ אֶל הַכְּבוֹד -
מִתְּפַלְלִין בְּלֵב, עֵינֵי-שָׁם.

וְזֶהוּ מַה שְׁמַתְעוֹרְרִין מְאֹד עַל 'קְבָרֵי הַצְּדִיקִים-
אֲמֵתִיִּים' וּמִתְּפַלְלִין שֵׁם בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הַלֵּב מְאֹד
מְאֹד. וְזֶהוּ מַחְמַת שְׁשֵׁם מִתְּקַרְבַת הַנְּפִשׁ אֶל הַכְּבוֹד
בִּיּוֹתֵר, שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ תְּפִלָּה בְּלֵב שְׁלֵם, כְּמִבְּאָר בְּסוּף
הַתּוֹרָה הַנ"ל: "שְׁעַקֵר מַה שְּׂאִין מִתְּפַלְלִין עִם לֵב,
הוּא עַל-יְדֵי הַתְּרַחֲקוֹת מִן הַכְּבוֹד" וְכו'. [עֵין עוֹד בְּפָנִים
בְּאַרְיִכוֹת גְּדוּלָה].

